

**GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI
PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA**

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ
W 2018 ROKU**

SPIS TREŚCI:

1.	WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE	4
2.	CHARAKTERYSTYKA SPÓŁKI I GRUPY KAPITAŁOWEJ.....	5
2.1.	Podstawowe informacje o Spółce i Grupie Kapitałowej	5
2.2.	Podstawowe zasady oraz zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Spółką i Grupą Kapitałową ZE PAK SA	8
2.3.	Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach Grupy Kapitałowej.....	8
2.4.	Charakterystyka podstawowych produktów, towarów i usług oraz podstawowych rynków zbytu i źródeł zaopatrzenia	9
3.	OPIS DZIAŁALNOŚCI	11
3.1.	Istotne zdarzenia roku obrotowego oraz zdarzenia następujące po dniu bilansowym mające wpływ na działalność bieżąca i przyszłą.....	11
3.2.	Istotne umowy zawarte w roku obrotowym	13
3.3.	Realizacja programu inwestycyjnego	14
3.4.	Zarządzanie ryzykiem.....	15
3.5.	Opis wykorzystania wpływów z emisji	16
4.	PODSTAWOWE CZYNNIKI RYZYKA PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI.....	17
5.	OPIS SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ	24
5.1.	Zasady sporządzania sprawozdania finansowego.....	24
5.2.	Charakterystyka podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych.....	24
5.3.	Istotne pozycje pozabilansowe	32
5.4.	Przewidywana sytuacja finansowa	32
5.5.	Charakterystyka czynników mających wpływ na bieżące i przyszłe wyniki finansowe	33
5.6.	Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze mające wpływ na osiągnięte rezultaty finansowe	35
6.	ZARZĄDZANIE ZASOBAMI FINANSOWYMI.....	36
6.1.	Ocena zarządzania zasobami finansowymi	36
6.2.	Ocena realizacji zamierzeń inwestycyjnych	36
7.	ISTOTNE CZYNNIKI I PERSPEKTYWY ROZWOJU	37
8.	CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY AKCJONARIATU	38
8.1.	Struktura akcjonariatu.....	38
8.2.	Nabywanie akcji własnych.....	38
8.3.	Akcje i udziały podmiotów z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w posiadaniu osób nadzorujących i zarządzających.....	38
8.4.	System kontroli programu akcji pracowniczych.....	39
9.	OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO.....	39
9.1.	Zestaw stosowanych zasad ładu korporacyjnego	39
9.2.	Zestaw zasad, od których stosowania odstąpiono.....	40
9.3.	Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych.....	41
9.4.	Akcjonariusze posiadający znaczące pakiety akcji.....	43
9.5.	Posiadacze papierów wartościowych dających szczególne uprawnienia kontrolne	44
9.6.	Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu	44
9.7.	Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	44
9.8.	Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących.....	44
9.9.	Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących	46
9.10.	Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania.....	49
9.11.	Opis zasad zmian Statutu Spółki	50

9.12. Informacje na temat systemu wynagrodzeń oraz wysokości wynagrodzeń osób zarządzających i nadzorujących.....	50
10. OŚWIADCZENIE DOTYCZĄCE POLITYKI RÓŻNORODNOŚCI.....	52
11. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU SPÓŁKI NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH ZA 2018 ROK DLA GRUPY KAPITAŁOWEJ.....	53
11.1. Opis modelu biznesowego.....	53
11.2. Kwestie społeczne.....	55
11.3. Kwestie pracownicze.....	61
11.4. Kwestie środowiskowe.....	67
11.5. Kwestia poszanowania praw człowieka.....	76
11.6. Kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji.....	77
12. POZOSTAŁE INFORMACJE.....	80
12.1. Istotne postępowania sądowe.....	80
12.2. Istotne osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju.....	82
12.3. Informacja o dokonaniu wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	82
12.4. Informacje na temat badania sprawozdania finansowego.....	82
12.5. Prognozy finansowe.....	83

1. WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

Wybrane skonsolidowane dane finansowe	tysiące złotych	tysiące złotych	tysiące euro	tysiące euro
	12 miesięcy 2018 okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	12 miesięcy 2017 okres od 01.01.2017 do 31.12.2017 (dane przekształcone)	12 miesięcy 2018 okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	12 miesięcy 2017 okres od 01.01.2017 do 31.12.2017 (dane przekształcone)
Przychody ze sprzedaży	2 304 824	2 443 075	540 164	575 559
Zysk/Strata z działalności operacyjnej	(477 262)	290 092	(111 852)	68 342
Zysk/Strata brutto	(515 448)	258 633	(120 802)	60 931
Zysk/Strata netto za okres obrotowy	(463 673)	183 544	(108 667)	43 241
Zysk netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	(460 196)	183 243	(107 853)	43 170
Całkowite dochody	(462 064)	186 204	(108 290)	43 867
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	366 754	478 798	85 953	112 799
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(60 703)	(57 624)	(14 226)	(13 576)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(325 305)	(447 250)	(76 239)	(105 367)
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(19 254)	(26 076)	(4 512)	(6 143)
Zysk netto na akcję (w złotych/euro na akcję)	(9,05)	3,61	(2,12)	0,85
Średnioważona liczba akcji	50 823 547	50 823 547	50 823 547	50 823 547
	<i>stan na</i> <i>31.12.2018</i>	<i>stan na</i> <i>31.12.2017 (dane</i> <i>przekształcone)</i>	<i>stan na</i> <i>31.12.2018</i>	<i>stan na</i> <i>31.12.2017 (dane</i> <i>przekształcone)</i>
Aktywa razem	3 871 297	4 459 380	900 302	1 069 165
Aktywa trwałe	2 968 043	3 451 444	690 243	827 506
Aktywa obrotowe	902 244	1 006 898	209 824	241 410
Kapitał własny ogółem	1 683 581	2 211 047	391 530	530 113
Kapitał podstawowy	101 647	101 647	23 639	24 371
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	1 683 581	2 211 047	391 530	530 113
Zobowiązania razem	2 187 716	2 248 333	508 771	539 052
Zobowiązania długoterminowe	974 139	1 248 851	226 544	299 420
Zobowiązania krótkoterminowe	1 213 577	999 482	282 227	239 632
Wartość księgowa na akcję (w złotych/euro na akcję)	33,13	43,50	7,70	10,43
Średnioważona liczba akcji	50 823 547	50 823 547	50 823 547	50 823 547

Wybrane skonsolidowane dane finansowe zostały przeliczone z zastosowaniem następujących kursów:

- dane dotyczące sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych zgodnie z kursem stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów NBP z każdego ostatniego roboczego dnia miesiąca okresu obrotowego od dnia 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku, co daje 4,2669 euro/złoty oraz od dnia 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku, co daje 4,2447 euro/złoty.
- dane dotyczące poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej zgodnie ze średnim kursem euro/złoty określonym przez NBP na dzień 31 grudnia 2018 roku, tj. 4,3000 euro/złoty oraz na dzień 29 grudnia 2017 roku, tj. 4,1709 euro/złoty.

2. CHARAKTERYSTYKA SPÓŁKI I GRUPY KAPITAŁOWEJ

2.1. Podstawowe informacje o Spółce i Grupie Kapitałowej

Podstawowe informacje o Spółce

Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA (w dalszej części sprawozdania również jako „ZE PAK SA” lub „Spółka”) działa w formie spółki akcyjnej, na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych i innych przepisów powszechnie obowiązującego prawa polskiego. Spółka powstała na skutek przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin z siedzibą w Koninie w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod firmą Zespół Elektrowni „Pątnów – Adamów – Konin” Spółka Akcyjna. Akt przekształcenia został podpisany dnia 29 grudnia 1994 roku przed notariuszem Elżbietą Brudnicką z Kancelarii Notarialnej w Warszawie. W dniu 31 grudnia 1994 roku Spółka została wpisana przez Sąd Rejonowy w Koninie do rejestru handlowego w dziale „B” pod numerem RHB 847. Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu, XXII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 21 czerwca 2001 roku, Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców. Obecnie Spółka jest wpisana do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000021374. Spółka została utworzona na czas nieograniczony.

Nazwa:	Zespół Elektrowni „Pątnów – Adamów – Konin” Spółka Akcyjna
Forma prawna:	spółka akcyjna
Skrócona nazwa:	ZE PAK SA
Siedziba i adres:	ul. Kazimierska 45, 62-510 Konin, Polska
Numer telefonu:	+48 63 247 30 00
Numer telefaksu:	+48 63 247 30 30
Strona internetowa:	www.zepak.com.pl
Adres poczty elektronicznej:	zepak@zepak.com.pl
KRS:	0000021374
REGON:	310186795
NIP:	665-000-16-45

Zgodnie ze Statutem Spółki podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest wytwarzanie i sprzedaż energii elektrycznej oraz produkcja i sprzedaż ciepła. Spółka wytwarza energię ze źródeł konwencjonalnych oraz poprzez spalanie biomasy. Spółka może prowadzić działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami.

Akcje Spółki notowane są na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA. Akcje Spółki są zdematerializowane i oznaczone przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA kodem papierów wartościowych ISIN PLZEPAK00012.

W 2018 roku kapitał zakładowy ZE PAK SA nie uległ zmianie. Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał zakładowy wynosił 101 647 094,00 złotych i dzielił się na 50 823 547 akcji na okaziciela serii A o wartości nominalnej 2,00 złotych każda, które uprawniają do wykonywania 50 823 547 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki, co stanowi 100% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

Spółka nie posiada oddziałów (zakładów).

Podstawowe informacje o Grupie Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2018 roku w skład Grupy Kapitałowej ZE PAK SA (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa ZE PAK SA”) wchodzi jednostka dominująca Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz dziewięć spółek zależnych, tj. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., PAK – Volt SA, PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „PAK KWB Adamów SA”), PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „PAK KWB Konin SA”), Przedsiębiorstwo Remontowe PAK Serwis sp. z o.o. (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „PAK Serwis sp. z o.o.”), PAK Górnictwo sp. z o.o., PAK Infrastruktura sp. z o.o., PAK Adamów sp. z o.o., Aquakon sp. z o.o. w likwidacji. Konsolidacji podlegają wszystkie wyżej wymienione spółki.

Spółki mające największe znaczenie dla Grupy ze względu na swoją skalę działalności to ZE PAK SA, zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., zajmująca się wytwarzaniem energii

elektrycznej oraz PAK KWB Adamów SA i PAK KWB Konin SA, zajmujące się wydobyciem węgla brunatnego. Oprócz spółek z wymienionych głównych obszarów działalności w skład Grupy wchodzi również inne spółki, które zajmują się m.in.: realizacją robót budowlanych i montażowych, pracami konserwacyjnymi, działalnością usługową, produkcyjną i handlową skierowaną na zaspokojenie potrzeb i kompleksową obsługę przemysłu.

Aktywa wytwórcze Grupy obejmują trzy elektrownie opalane węglem brunatnym zlokalizowane w centralnej Polsce, w województwie wielkopolskim. Są to: Pątnów II, która jest wyposażona w blok energetyczny na parametry nadkrytyczne, Pątnów I, oraz Konin, wyposażona m.in. w blok z kotłem dedykowanym opalanym biomasą. Łączna osiągalna moc elektryczna brutto aktywów wytwórczych Grupy na dzień publikacji niniejszego raportu wynosi 1896 MW.

Główne aktywa wydobywcze Grupy skoncentrowane są w dwóch spółkach: PAK KWB Konin SA, która eksploatuje aktualnie odkrywki Józwin, Tomisławice oraz Drzewce, PAK KWB Adamów SA eksploatującą odkrywkę Adamów.

Zdecydowana większość generowanych przez Grupę przychodów ze sprzedaży pochodzi ze sprzedaży energii elektrycznej. Uzupełnienie stanowią przychody ze sprzedaży ciepła, umów o usługi budowlane i remontowe oraz praw majątkowych ze świadectw pochodzenia energii. Dodatkowo, uzależnione od poziomu kosztów wytwarzania oraz cen energii na rynku i wolumenu produkcji, źródło przychodów ze sprzedaży stanowią przychody z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych na sprzedaż energii elektrycznej, generowane przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. Grupa posiadając w swej strukturze kopalnię węgla brunatnego zapewnia elektrowniom dostęp do nieprzerwanych dostaw węgla brunatnego dla własnych instalacji produkcyjnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie kopalń. Pionowo zintegrowana Grupa pozwala optymalizować zapasy i dostawy węgla, koordynując wydobycie węgla z zapotrzebowaniem na to paliwo. Zapotrzebowanie na biomasę pokrywane jest na podstawie umów zawieranych z dostawcami.

Spółka poza Grupą Kapitałową posiada udziały w Zakładach Pomiarowo-Badawczych Energetyki Energopomiar sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, świadczącej usługi pomiarowe, badawcze i doradcze dotyczące m.in. energetyki. ZE PAK SA w wyżej wymienionej spółce posiada 1 udział o wartości 151 201,01 złotych, co stanowi 2,81% kapitału ogółem.

Poprzez osobę głównego udziałowca Grupa jest powiązana z innymi podmiotami, w których znaczący udział pośrednio lub bezpośrednio posiada Zygmunt Solorz.

Schemat Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku

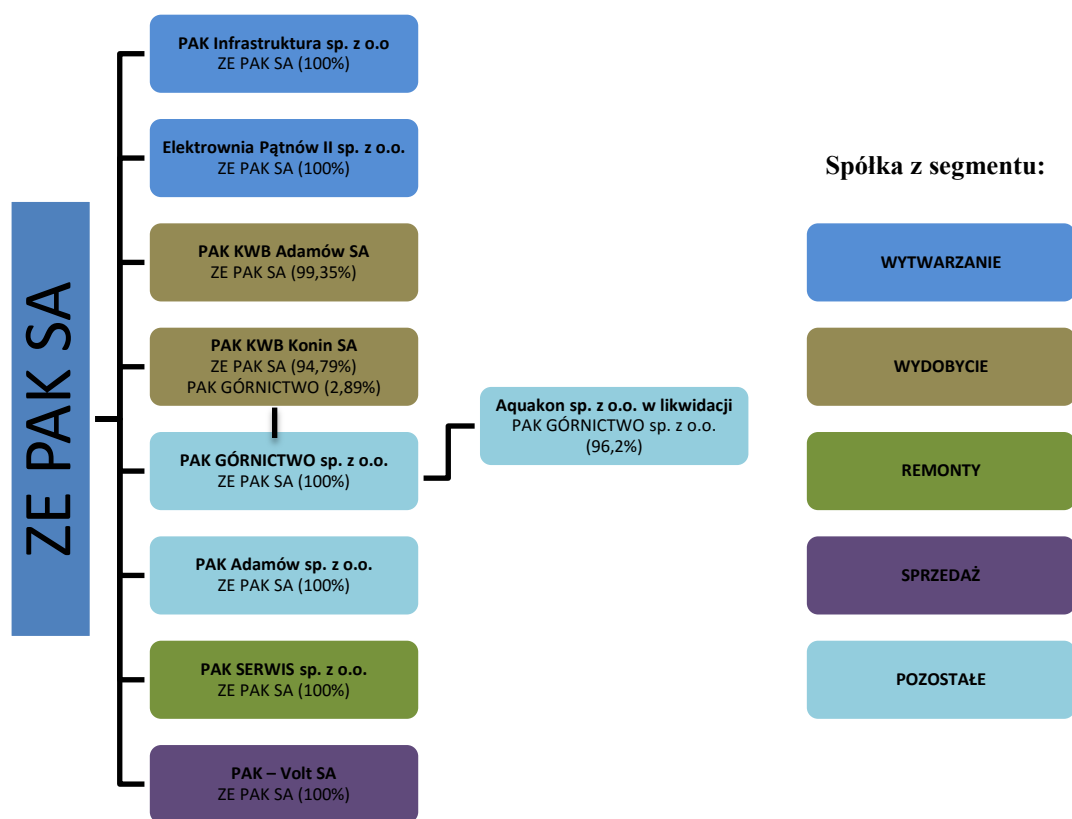

Tabela 1: Zestawienie spółek Grupy (bez ZE PAK SA)

Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale na dzień	
			31.12.2018	31.12.2017
Elektrownia Pątnów II sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wytwarzanie i sprzedaż energii elektrycznej z bloku 464 MW	100,00%	100,00%*
PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA	62-540 Kleczew ul. 600-lecia 9	Wydobycie węgla brunatnego	97,68%*	97,58%*
PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA	62-700 Turek Warenka 23	Wydobycie węgla brunatnego	99,35%	99,26%
Przedsiębiorstwo Remontowe PAK SERWIS sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Usługi remontowo-budowlane	100,00%	100,00%
PAK GÓRNICCTWO sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Usługi transportu kolejowego, usługi wulkanizacji (taśmy przenośnikowe), usługi elektryczne, usługi wiertniczo-górnictwa, usługi mechaniczne, usługi remontowo-montażowe urządzeń, usługi rekultywacji	100,00%	100,00%
PAK – Volt SA	00-834 Warszawa ul. Pańska 77/79	Obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
PAK Infrastruktura sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich gdzie indziej niesklasyfikowanych	100,00%	100,00%
PAK Adamów sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00%	100,00%
Aquakon sp. z o.o. w likwidacji	62-610 Sompolno Police	Spółka w likwidacji	96,2%*	96,2%*
PAK – Holdco sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Działalność holdingowa	-	100,00%
Energoinwest Serwis sp. z o.o. w likwidacji	62-510 Konin ul. Spółdzielców 3	Spółka w likwidacji	-	100,00%*
Eko-Surowce sp. z o.o. w likwidacji	62-540 Kleczew ul. 600-lecia 9	Spółka w likwidacji	-	100,00%*

EL PAK Serwis sp. z o.o. w likwidacji	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Spółka w likwidacji	-	100,00%*
---------------------------------------	-------------------------------------	---------------------	---	----------

* Podmioty gdzie występuje częściowo lub w całości udział pośredni ZE PAK SA przez inne spółki z Grupy ZE PAK SA.

2.2. Podstawowe zasady oraz zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Spółką i Grupą Kapitałową ZE PAK SA

Mając na uwadze uporządkowanie kluczowych kwestii związanych z zarządzaniem Grupą Kapitałową, w której ZE PAK SA jest spółką dominującą, a jednocześnie właścicielem kapitału oczekującym satysfakcjonującego zwrotu z zaangażowanych środków finansowych, w strukturach organizacyjnych Spółki działa Biuro Zarządu bezpośrednio podległe Prezesowi Zarządu, które w swoich kompetencjach ma m. in. sprawy związane z nadzorem właścicielskim. Podstawowym zadaniem Biura Zarządu, w obszarze nadzoru właścicielskiego, jest nadzór nad działalnością Grupy Kapitałowej ZE PAK SA oraz innych spółek, w których ZE PAK SA posiada akcje lub udziały. Komórka ta koordynuje spójność działań wszystkich podmiotów należących do Grupy oraz monitoruje zgodność tych działań z obowiązującymi przepisami prawa, jak również interesem całej Grupy Kapitałowej.

Zgodnie z polityką realizowaną w Grupie, w kluczowych spółkach zależnych, funkcje członków Zarządów tych spółek pełnią członkowie Zarządu ZE PAK SA, a w pozostałych spółkach Grupy pełnią funkcje członków Rad Nadzorczych. Ponadto, w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania organu nadzoru właścicielskiego, Zarząd ZE PAK SA rekomenduje Radzie Nadzorczej ZE PAK SA, kandydatury pozostałych członków Rad Nadzorczych spółek Grupy.

W strukturze organizacyjnej Spółki tworzone są pionierzy organizacyjne skupiające komórki organizacyjne Spółki (departamenty, biura, wydziały itd.), którymi zarządzają poszczególni członkowie Zarządu ZE PAK SA. Wewnętrzny podział kompetencji pomiędzy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza Spółki poprzez powierzenie członkowi Zarządu zarządzania określonym pionem organizacyjnym. Członkowie Zarządu ZE PAK SA współpracują oraz uzgadniają i koordynują działania w sprawach Spółki oraz zabezpieczają należyte współdziałanie zarządzanych przez siebie pionów i komórek organizacyjnych. Obszary działalności Spółki zarządzane przez poszczególnych członków Zarządu definiuje regulamin organizacyjny Spółki określający organizację przedsiębiorstwa Spółki.

W minionym roku odnotowano następujące zmiany w strukturze Grupy:

- W wyniku realizacji procesu odkupienia części akcji od uprawnionych osób oraz po przeniesieniu odkupionych od Skarbu Państwa akcji, nastąpił wzrost udziału spółek z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w akcjonariacie PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA do poziomu 97,68% a w PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA do poziomu 99,35%.

- W dniu 31 lipca, doszło do połączenia ZE PAK SA i PAK-HOLDCO Sp. z o.o. w trybie art. 492 § 1 pkt 1, art. 515 § 1 oraz art. 516 KSH, tj.

- 1) przez przeniesienie całego majątku PAK HOLDCO Sp. z o.o. na ZE PAK SA;
- 2) bez podwyższania kapitału zakładowego ZE PAK SA;
- 3) bez wydawania nowych akcji ZE PAK SA w zamian za udziały PAK HOLDCO Sp. z o.o.;
- 4) z zastosowaniem uproszczonej procedury łączenia.

Ponadto w dniu 1 sierpnia 2018 roku nastąpiło połączenie, również w trybie art. 492 § 1, art. 515 § 1 oraz art. 516 § 6 KSH, spółek należących do Grupy. W tym dniu w KRS dokonano wpisu połączenia PAK Górnictwo Sp. z o.o. ze spółkami EL PAK Serwis Sp. z o.o. w likwidacji, Energoinvest Serwis Sp. z o.o. w likwidacji i EKO-Surowce Sp. z o.o. w likwidacji.

Powyższe zmiany miały na celu uproszczenie struktury Grupy.

2.3. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach Grupy Kapitałowej

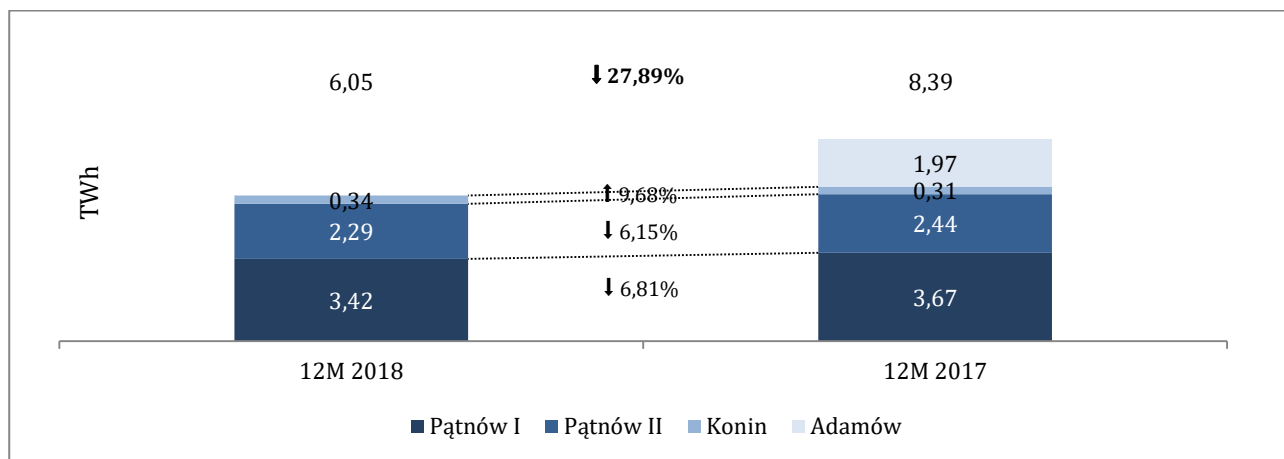
Informacje dotyczące struktury Grupy Kapitałowej ZE PAK SA znajdują się powyżej, w punkcie 2.1 niniejszego sprawozdania. W 2018 roku w ramach Grupy Kapitałowej nie dokonywano lokat i inwestycji kapitałowych istotnych z punktu widzenia działalności Grupy.

2.4. Charakterystyka podstawowych produktów, towarów i usług oraz podstawowych rynków zbytu i źródeł zaopatrzenia

Grupa Kapitałowa ZE PAK SA swoją działalność koncentruje na kilku obszarach. Podstawowym jest niewątpliwie wytwarzanie energii elektrycznej, wydobywanie węgla brunatnego, hurtowy handel energią elektryczną, uzupełnienie stanowi sprzedaż świadectw pochodzenia energii elektrycznej, działania mające na celu zapewnienie odpowiedniej ilości uprawnień do emisji CO₂ oraz produkcja i sprzedaż ciepła. Dodatkowo w ramach Grupy funkcjonują spółki zajmujące się m.in.: realizacją robót budowlanych i montażowych, pracami konserwacyjnymi, działalnością usługową, produkcyjną i handlową skierowaną na zaspokojenie potrzeb i kompleksową obsługę przemysłu. W 2018 roku Grupa prowadziła swoją działalność głównie na rynku polskim. Wyjątkiem jest działalność związana z niektórymi transakcjami na uprawnieniach do emisji CO₂, które miały miejsca pomiędzy ZE PAK SA i Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. a kontrahentami zagranicznymi.

Grupa jest czwartym pod względem wielkości krajowym producentem energii elektrycznej i opiera produkcję głównie na węglu brunatnym. Produkcja netto energii elektrycznej w elektrowni Pątnów I w 2018 roku osiągnęła 3,42 TWh, w elektrowni Konin 0,34 TWh a w elektrowni Pątnów II 2,29 TWh. Produkcja energii netto ogółem we wszystkich elektrowniach Grupy w 2018 roku była niższa o 27,89% w porównaniu do roku poprzedniego.

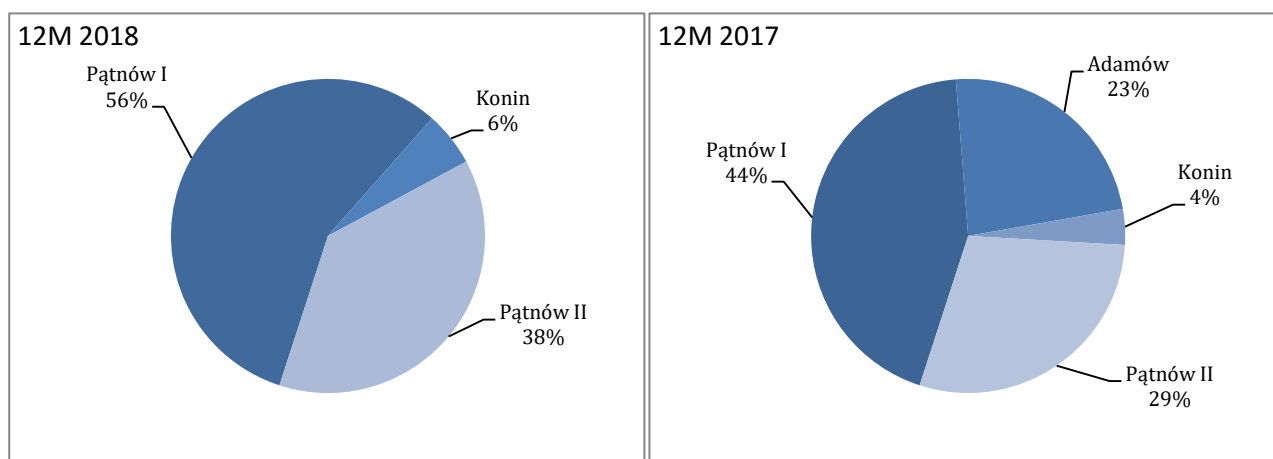
Wykres 1: Produkcja netto energii elektrycznej

Źródło: dane wewnętrzne

Główną przyczyną spadku produkcji w minionym roku, w porównaniu do 2017 roku, był brak generacji w elektrowni Adamów. Wraz z początkiem stycznia 2018 roku w elektrowni Adamów zakończył się okres derogacji środowiskowej dla pięciu bloków o łącznej mocy 600MW. Porównywalna produkcja, bez uwzględnienia elektrowni Adamów, w minionym roku zmniejszyła się o 5,76%. W grupie ZE PAK SA o rozkładzie generacji w poszczególnych elektrowniach decyduje przede wszystkim ekonomika produkcji, wymagania operatora oraz warunki geologiczne w kopalniach dostarczających węgiel do elektrowni.

Wykres 2: Struktura produkcji z podziałem na poszczególne elektrownie

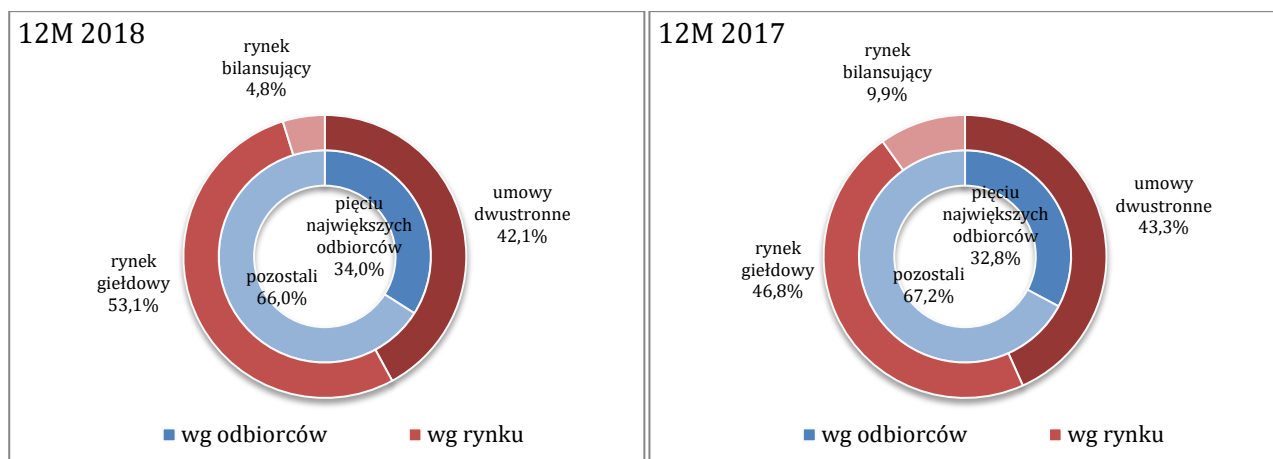

Źródło: dane wewnętrzne

W 2018 roku Grupa sprzedała 9,34 TWh energii elektrycznej, czyli o 20,58% mniej niż w 2017 roku.

Główny kierunek sprzedaży energii elektrycznej w 2018 roku stanowiła sprzedaż na rynku giełdowym, który odpowiadał za 53,1% całości wolumenu sprzedanej energii¹. W ramach kontraktów bilateralnych zawieranych głównie ze spółkami obrotu energią elektryczną działającymi na rynku polskim spółki z Grupy sprzedały 42,1% całorocznego wolumenu sprzedaży energii realizowanej w 2018 roku, w tym udział pięciu największych kontrahentów Grupy wyniósł 34,0% całości sprzedaży energii elektrycznej, natomiast transakcje z odbiorcami końcowymi stanowiły 5,7% całości wolumenu sprzedaży energii elektrycznej. Uzupełnienie struktury sprzedaży stanowi rynek bilansujący energii elektrycznej, na którym spółki z Grupy sprzedały w zeszłym roku 4,8% całości wolumenu sprzedaży energii elektrycznej.

Wykres 3: struktura sprzedaży energii wg odbiorców (wewnętrzny pierścień) i według rynku (zewnętrzny pierścień)

Źródło: dane wewnętrzne

¹ Elektrownia Pątnów II sp. z o. o., jako wytwórca energii elektrycznej uprawniony do otrzymania rekompensat na pokrycie tzw. „kosztów osieroconych” w ramach obowiązywania „Ustawy o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej”, w myśl przepisów Prawa Energetycznego zobowiązana jest do sprzedaży całości wytworzonej energii elektrycznej za pośrednictwem rynku giełdowego lub w drodze otwartego przetargu. Jednak decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki Elektrownia Pątnów II sp. z o. o. została zwolniona z obowiązku publicznej sprzedaży w stosunku do 60% energii elektrycznej netto wytwarzanej przez Elektrownię Pątnów II do końca 2019 roku.

Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej (łącznie – wytworzonej i z obrotu, pomniejszone o podatek akcyzowy) stanowiły 85,36% ogółu przychodów ze sprzedaży Grupy, natomiast przychody z tytułu otrzymanych rekompensat na pokrycie tzw. „kosztów osieroconych” w elektrowni Państw II stanowiły 6,57% przychodów ze sprzedaży Grupy.

Ciepło wytwarzane w elektrowniach Grupy jest sprzedawane lokalnym odbiorcom. Głównym odbiorcą jest miejskie przedsiębiorstwo energetyki ciepłej w Koninie oraz miejscowi producenci przemysłowi. W minionym roku Grupa sprzedała 1 270 TJ ciepła. Sprzedaż ciepła stanowiła 1,59% ogółu przychodów ze sprzedaży Grupy.

W 2018 roku przychody ze sprzedaży praw pochodzenia były znacząco wyższe w porównaniu do 2017 roku. O wzroście zdecydowała głównie wyższa produkcja energii z bloku biomasowego oraz wyższe ceny rynkowe „zielonych certyfikatów”. To właśnie stosunkowo niskie ceny zielonych certyfikatów, stanowiących system wsparcia m.in. dla producentów energii z biomasy, nie zachęcały w 2017 roku do maksymalizowania produkcji z tego źródła, w 2018 roku sytuacja rynkowa uległa zmianie, stąd wyższa produkcja. W 2018 roku Grupa wygenerowała 0,33 TWh zielonych certyfikatów. O wysokości salda przychodów ze sprzedaży praw pochodzenia decyduje również, choć w dużo mniejszym stopniu, sprzedaż tzw. czerwonych certyfikatów, związanych z produkcją energii i ciepła w kogeneracji. W 2018 roku Grupa wygenerowała 0,07 TWh czerwonych certyfikatów. Udział przychodów z tytułu sprzedaży praw majątkowych ze świadectw pochodzenia energii w 2018 roku stanowił 2,09% ogółu przychodów Grupy.

Spśród istotnych źródeł stanowiących uzupełnienie struktury przychodów warto wspomnieć o działalności w zakresie realizacji robót budowlanych i montażowych. PAK Serwis sp. z o. o., jedna ze spółek Grupy, zajmuje się realizacją zadań tego rodzaju na potrzeby Grupy oraz dla podmiotów zewnętrznych. Głównymi zewnętrznymi odbiorcami są podmioty z sektora budownictwa przemysłowego oraz sektora wytwarzania i dystrybucji energii elektrycznej. Przychody uzyskiwane z tych usług świadczonych dla podmiotów zewnętrznych stanowiły w 2018 roku 3,08% ogółu przychodów ze sprzedaży Grupy. Pozostała działalność generowała 1,31% ogółu przychodów w minionym roku.

Głównym surowcem wykorzystywanym przez Grupę do produkcji energii jest węgiel brunatny, który jest wydobywany niemal wyłącznie na potrzeby elektrowni. Wynika to głównie z faktu, iż węgiel brunatny wydobywany w Polsce jest węglem miękkim, a jego transport na dalsze odległości nie jest opłacalny ze względu na dużą zawartość wody. Wydobywany węgiel brunatny dostarczany jest bezpośrednio z kopalń odkrywkowych do pobliskich elektrowni. Z tego względu wydobycie węgla brunatnego w Grupie ZE PAK SA jest ściśle skorelowane z ilością energii elektrycznej wytwarzanej przez elektrownie zlokalizowane w sąsiedztwie kopalń.

Praktycznie cały wydobyty w obu kopalniach węgiel jest dostarczany do elektrowni Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, nieznaczna ilość (poniżej 1%) wykorzystywana jest na potrzeby własne kopalń bądź sprzedawana innym odbiorcom.

W Grupie, jako surowiec do produkcji energii wykorzystuje się również biomasę, która jest spalana w specjalnie dedykowanym do tego celu kotle zlokalizowanym w elektrowni Konin. Umowy na dostawę biomasy są zawierane z zewnętrznymi dostawcami.

3. OPIS DZIAŁALNOŚCI

3.1. Istotne zdarzenia roku obrotowego oraz zdarzenia następujące po dniu bilansowym mające wpływ na działalność bieżącą i przyszłą

Istotne zdarzenia roku obrotowego

Wyłączenie z eksploatacji bloków węglowych elektrowni Adamów

1 stycznia 2018 roku wchodząca w skład ZE PAK SA elektrownia Adamów została wyłączona z eksploatacji. Pięć bloków o mocy 120 MW każdy przez ponad pięćdziesiąt lat produkowało energię elektryczną na potrzeby Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, oraz ciepło na potrzeby lokalnych odbiorców. Wspomniane bloki zostały wyłączone z eksploatacji ze względów na normy środowiskowe. Instalacja w elektrowni Adamów korzystała z derogacji od Dyrektywy środowiskowej IED w zakresie 17,5 tysiąca godzin pracy począwszy od 1 stycznia 2016 roku. Czynnione były starania by przedłużyć czas pracy bloków do momentu wyczerpania lokalnych złóż węgla brunatnego, jednak stanowisko Komisji Europejskiej w tej sprawie było negatywne.

Aukcje Rynku Mocy

W IV kwartale 2018 odbyły się 3 aukcje rynku mocy na okresy dostaw 2021, 2022 oraz 2023. Wybór jednostek rynku mocy, które za odpowiednim wynagrodzeniem będą oferować nową usługę polegającą na gotowości do dostaw energii w określonej ilości i warunkach, został dokonany w wyniku aukcji typu holenderskiego tj. aukcji składających się z wielu rund z ceną malejącą. Jednostki rynku mocy, które zostały dopuszczone do udziału w aukcji, po pozytywnym

zakończeniu procesu certyfikacji ogólnej a następnie procesu certyfikacji do aukcji głównej, opuszczały aukcję, kiedy cena kolejnej rundy nie zapewniała już ich oczekiwanego wynagrodzenia za moc. W efekcie, aukcje wygrały najtańsze oferty przy zachowaniu neutralności technologicznej. Spółki z Grupy ZE PAK brały udział we wszystkich 3 aukcjach. W wyniku rozstrzygnięcia aukcji Grupa zakontraktowała po 587 MW („Obowiązek Mocowy”) dla każdego z trzech lat tj. 2021, 2022 i 2023. Ceny jakie uzyskano w wyniku rozstrzygnięcia aukcji dla kolejnych lat wyniosły odpowiednio: 240,32 zł/kW/rok, 198,00 zł/kW/rok i 202,99 zł/kW/rok. Obowiązki Mocowe ukształtowane w wyniku aukcji będą mogły podlegać dalszemu obrotowi na rynku wtórnym. W latach 2019 - 2025 organizowana będzie co roku jedna aukcja główna na okresy dostaw przypadające odpowiednio na lata 2024 – 2030.

Proces pozyskiwania formalnych pozwoleń w celu uruchomienia odkrywki Ościslowo

W ramach działań zmierzających do zapewnienia surowca dla aktywów wytwórczych Grupy kontynuowane są prace projektowe na perspektywicznych złożach węgla brunatnego. PAK KWB Konin SA prowadzi działania zmierzające do uzyskania wszelkich niezbędnych decyzji i dokumentów pozwalających na przyznanie spółce koncesji na wydobycie. Obecnie działania koncentrują się na odkrywce Ościslowo. Planowana odkrywka ma zapewnić węgiel konieczny dla generacji energii w elektrowni Pątnów II i zmodernizowanych blokach w elektrowni Pątnów I. Otrzymanie koncesji na wydobycie musi zostać poprzedzone uzyskaniem szeregu zgód formalno-prawnych oraz dokumentów określających szczegółowo sposób prowadzenia działalności wydobywczej, jej zakres i wpływ na otoczenie planowanej inwestycji. Jednym z takich dokumentów jest decyzja środowiskowa. Organem właściwym do wydania decyzji środowiskowej dla przedsięwzięcia pod nazwą: „Wydobywanie węgla brunatnego i kopaliny towarzyszących ze złoża Ościslowo” jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu (RDOŚ w Poznaniu). 16 września 2015 roku zostało wszczęte przed tym organem postępowanie w sprawie wydania decyzji środowiskowej dla odkrywki Ościslowo. W ramach dokumentacji niezbędnej w postępowaniu przygotowany zostały m.in. raport o oddziaływaniu na środowisko dla odkrywki Ościslowo oraz ekspertyza dotycząca wpływu projektowanej odkrywki na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych oraz obszary chronione. PAK KWB Konin SA z należytą starannością dostarcza dane i uzupełnia dokumentację potrzebną dla prawidłowego przeprowadzenia postępowania. Termin wydania decyzji środowiskowej był kilkakrotnie przekładany. W dniu 10 marca 2017 roku Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu wydała decyzję odmawiającą określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia. Decyzja RDOŚ w Poznaniu nie była ostateczna a PAK KWB Konin SA złożyła od niej stosowne odwołanie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (GDOŚ w Warszawie), w przewidzianym prawem terminie. W odwołaniu wniesiono o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w całości i określenie uwarunkowań środowiskowych realizacji ww. przedsięwzięcia. 30 listopada 2017 roku Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska podjął decyzję o uchyleniu w całości zaskarżonej przez PAK KWB Konin SA decyzji RDOŚ w Poznaniu z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającej określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopaliny towarzyszących z Odkrywki Ościslowo” i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia przez RDOŚ w Poznaniu. PAK KWB Konin SA pismem z dnia 18 grudnia 2017 roku wniosła sprzeciw od ww. decyzji GDOŚ w Warszawie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (WSA). W ocenie PAK KWB Konin SA istniały podstawy do wydania przez GDOŚ w Warszawie orzeczenia reformatoryjnego, czyli zmiany zaskarżonej decyzji RDOŚ w Poznaniu i merytorycznego rozstrzygnięcia w tej sprawie, a nie skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia. Również uczestnik postępowania przeciwny budowie odkrywki Ościslowo wniósł sprzeciw do WSA od decyzji GDOŚ w Warszawie. Oba sprzeciwy zostały oddalone przez WSA. Wyrok zapadł 1 marca 2018 roku. Dnia 12 kwietnia 2018 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie od wyroku WSA w Warszawie z dnia 1 marca 2018 roku. Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 25 września 2018 roku uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie. WSA wyrokiem z dnia 18 października 2018 roku uchylił zaskarżoną decyzję z 30 listopada 2017 roku wydaną przez GDOŚ w Warszawie.

21 listopada 2018 roku RDOŚ w Poznaniu wydał zawiadomienie, w którym poinformował strony postępowania, że w związku z prawomocnym wyrokiem WSA w Warszawie z dnia 18 października 2018 roku, przed RDOŚ w Poznaniu nie toczy się postępowanie w przedmiotowej sprawie, a zgromadzony materiał dowodowy przekazany został GDOŚ w Warszawie. 22 listopada 2018 roku GDOŚ w Warszawie wydał zawiadomienie, w którym poinformował, że w związku z uchyleniem przez WSA w Warszawie decyzji GDOŚ z dnia 30 listopada 2017 roku uchylającej decyzje RDOŚ w Poznaniu z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającej określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia polegającego na: Wydobywaniu węgla brunatnego i kopaliny towarzyszących z odkrywki Ościslowo i przekazującej sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji – Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska ponownie prowadzi postępowanie odwoławcze od powyższej decyzji. Termin załatwienie sprawy określono na 17 maja 2019 roku.

Kolejnym warunkiem koniecznym dla realizacji przedsięwzięcia jest zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze, który ma zostać objęty planowaną odkrywką. Decyzje w tym zakresie podejmowane są

przez samorządy trzech gmin, na terenie których planowana jest eksploatacja złoża Ościsłowo. W grudniu 2016 roku Minister Rolnictwa wydał zgodę na przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych gminy Ślesin i gminy Skulsk leżących w obszarze budowy odkrywki węgla brunatnego Ościsłowo. Również w grudniu 2016 roku ukazały się doniesienia medialne nt. odkrycia archeologicznego na części terenu przeznaczonego pod planowaną odkrywkę. 26 września 2017 roku Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wszczął postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków stanowiska archeologicznego „Góry stan. 24, obszar AZP 52-40/193 – cmentarzyska wielofazowego”, a więc cmentarzyska grobowców bezkomorowych kultury pucharów lejkowatych z okresu neolitu oraz cmentarzyska kurhanowego kultury łużyckiej z epoki brązu. 9 lutego 2018 roku Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu wydał decyzję o wpisie do rejestru zabytków stanowiska archeologicznego „Góry stan. 24, obszar AZP 52-40/193 – cmentarzysko wielofazowe” w miejscowości Góry, gm. Wilczyn pow. koniński. Jednak decyzja ta nie stała się prawomocna na skutek wniesienia odwołania do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przez jedną ze stron postępowania. Dnia 7 czerwca 2018 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wydał decyzję, którą utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. Warto podkreślić, że w przeszłości, na innych eksploatowanych przez kopalnie odkrywkach niejednokrotnie dochodziło do prac wykopaliskowych i archeologicznych. PAK KWB Konin SA w przeszłości współpracowała i zamierza współpracować w takich przypadkach z wszelkimi właściwymi instytucjami.

Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W okresie po dniu bilansowym miały miejsce zmiany w Radzie Nadzorczej oraz w Zarządzie Spółki. Opis tych zmian został przedstawiony w punkcie 9.9. „Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących” niniejszego sprawozdania.

W dniu 18 stycznia 2019 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Koninie wydało decyzję odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbiniek związanej z eksploatacją odkrywki węgla brunatnego Tomisławice. Decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Koninie oznacza tym samym, że decyzja środowiskowa wydana przez Wójta Gminy Wierzbiniek cały czas pozostaje w obrocie prawnym. Więcej na temat toczącego się postępowania przeczytać można w punkcie 12.1. „Istotne postępowania sądowe” niniejszego sprawozdania.

3.2. Istotne umowy zawarte w roku obrotowym

Umowy istotne dla działalności Grupy

Z uwagi na charakterystykę działalności i rynku, na którym funkcjonuje Grupa Kapitałowa ZE PAK SA podstawowe umowy zawierane z głównymi dostawcami i odbiorcami w toku zwykłej działalności mają standardowy charakter. Umowy dotyczące dostaw głównego surowca jakim jest węgiel brunatny mają charakter wieloletni a dostawcami są spółki zależne od ZE PAK SA. W obszarze sprzedaży energii i zakupu pozwoleń do emisji CO₂ spółki z Grupy podpisują umowy ramowe z poszczególnymi kontrahentami określające podstawowe warunki współpracy. Natomiast sam zakup/sprzedaż dokonywane są w odrębnych transakcjach w odniesieniu do konkretnych ilości przy zastosowaniu aktualnych cen rynkowych.

Umowy dotyczące otrzymanych kredytów i pożyczek

Spółki z Grupy ZE PAK SA w 2018 roku podpisały następujące umowy dotyczące kredytów i pożyczek:

1. PAK KWB Konin SA podpisała z jednym z banków aneks nr 8 przedłużający termin spłaty kredytu – linii wielocelowej do dnia 29 maja 2019 roku dla produktów kredytowych oraz do dnia 29 grudnia 2019 roku dla produktów gwarancyjnych. Dostępny limit kredytowy do kwoty 76 700 tysięcy złotych z podziałem na sublimit na kredyt w rachunku bieżącym oraz sublimit na gwarancje. Oprocentowanie kredytu na rachunku bieżącym według stawki WIBOR 1M plus marża banku.
2. PAK KWB Konin SA podpisała z jednym z banków aneks nr 11 przedłużający termin spłaty kredytu do dnia 30 czerwca 2019 roku. Dostępny limit kredytowy przeznaczony na finansowanie bieżącej działalność gospodarczej wynosi 40 000 tysięcy złotych. Oprocentowanie według stawki WIBOR 1M plus marża banku.
3. PAK SERWIS sp. z o.o. podpisał z jednym z banków aneks nr 7 i 8 do umowy o wielocelowy limit kredytowy przedłużający okres obowiązywania umowy do dnia 30 listopada 2019 roku. Dostępny wielocelowy limit kredytowy wynosi 20 000 tysięcy złotych. Oprocentowanie według stawki WIBOR 1M plus marża banku.

4. PAK SERWIS sp. z o.o. podpisał z jednym z banków umowę ramową o linię wieloproduktową wraz z aneksem nr 1 ważną do dnia 31 maja 2019 roku. Dostępny wielocelowy limit kredytowy wynosi 10 000 tysięcy złotych. Oprocentowanie według stawki WIBOR 1M plus marża banku.
5. PAK SERWIS sp. z o.o. podpisał z jednym z banków aneks nr 1 do umowy o limit wierzytelności zmieniający okres ważności umowy do dnia 31 lipca 2019 roku. Dostępny wielocelowy limit kredytowy wynosi 5 000 tysięcy złotych. Oprocentowanie według stawki WIBOR 1M plus marża banku.

Umowy dotyczące udzielonych pożyczek

1. ZE PAK SA podpisała w dniu 4 października 2018 roku dwa aneksy do umów pożyczek udzielonych spółce z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA tj. Elektrowni Pątnów II sp. z o.o.: Aneks nr 9 do umowy pożyczki na kwotę w złotych stanowiącą równowartość 2 800 tysięcy EUR z dnia 13 marca 2006 roku oraz Aneks nr 16 do umowy pożyczki na kwotę 32 000 tysięcy euro z dnia 12 listopada 2002 roku. Aneksy przesuwają datę spłaty raty kapitałowej przypadającej na październik 2018 na lata 2019 i 2020 w ten sposób że kwota kapitału niespłaconego w 2018 roku zostanie podzielona na dwie równe części, z których każda zostanie spłacona wraz kapitałami (należnościami głównymi) przypadającymi do spłaty odpowiednio w 2019 i 2020 roku.
2. PAK Infrastruktura sp. z o.o., spółka z Grupy ZE PAK SA, podpisała w dniu 10 stycznia 2018 roku umowę udzielenia pożyczki dla innej spółki z Grupy Kapitałowej tj. PAK Górnictwo sp. z o.o. Kwota pożyczki wynosi 4 000 tysiące złotych. Pożyczka będzie spłacana w 60 ratach, ostateczny termin spłaty pożyczki przypada na 31 stycznia 2023 roku. Oprocentowanie pożyczki według stawki WIBOR 1M plus marża.

Udzielone i otrzymane gwarancje oraz poręczenia

Tabela 2: Zestawienie udzielonych w 2018 roku gwarancji i poręczeń

	<i>tysiące złotych</i>	<i>tysiące euro</i>
	<i>2018 rok</i>	
Udzielone gwarancje	23 939	438
- w tym dla spółek z Grupy	-	-
Udzielone poręczenia	126 700	-
w tym dla spółek z Grupy	126 700	-

Tabela 3: Zestawienie otrzymanych w 2018 roku gwarancji i poręczeń

	<i>tysiące złotych</i>	<i>tysiące euro</i>
	<i>2018 rok</i>	
Otrzymane gwarancje	39 943	18
- w tym od spółek z Grupy	-	-
Otrzymane poręczenia	126 700	-
w tym od spółek z Grupy	126 700	-

Umowy zawarte z podmiotami powiązаныmi na warunkach odbiegających od rynkowych

W 2018 roku w Grupie Kapitałowej ZE PAK SA pomiędzy spółkami powiązаныmi nie zawierano umów na warunkach odbiegających od rynkowych.

3.3. Realizacja programu inwestycyjnego

Obecnie Grupa ZE PAK SA nie realizuje dużych projektów inwestycyjnych. Aktywność inwestycyjna skupia się przede wszystkim na realizacji niezbędnych zadań służących zapewnieniu utrzymania bieżącej sprawności i efektywniejszego

wykorzystania posiadanych aktywów wydobywczych i wytwórczych. Wydatkowane w 2018 roku nakłady inwestycyjne dotyczyły przygotowania i realizacji zadań niezbędnych dla bieżącego funkcjonowania.

Elektrownia Pątnów

Nakłady inwestycyjne w 2018 roku były ponoszone na zakończenie zadania polegającego na doszczelnieniu ściany pomiędzy kotłownią a maszynownią na przestrzeni zmodernizowanych bloków 1 i 2. Realizacja zadania miała na celu zmniejszenie zapylenia przedostającego się z rejonu kotłowni w kierunku maszynowni, podniesienie bezpieczeństwa konstrukcyjnego i pożarowego obiektów, polepszenie aspektów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy załogi. W roku 2018 zrealizowano zadanie polegające na uporządkowaniu gospodarki wodnej w budynku maszynowni zmodernizowanych bloków 1 i 2. Jednym z ważnych prowadzonych obecnie zadań jest modernizacja magistral międzyblokowych parowych w elektrowni Pątnów, w ramach którego uruchomiono zasilanie kolektora parowego zasilającego zakład przerobu gipsu ze zmodernizowanego bloku nr 2. Uruchomienie drugiego zasilania zakładu przerobu gipsu, tj. ze zmodernizowanego bloku nr 1, planowane jest w I połowie 2019 roku.

Elektrownia Konin

Zgodnie z deklaracjami Spółka zrealizowała zadanie, którego efektem jest możliwość produkcji zarówno energii elektrycznej jak i energii cieplnej z bloku biomasowego w elektrowni Konin. Poprzez tzw. „ocieplnienie” turbozespołu TG-6 możliwy jest podgrzew wody sieciowej podawanej do miasta Konin parą wytwarzaną przez blok biomasowy. Blok ten stał się źródłem oze produkującym energię elektryczną dla Krajowego Systemu Elektroenergetycznego i energię cieplną dla ogrzewania miasta Konin.

Kluczowe inwestycje w fazie przygotowawczej

W 2018 roku w Spółce prowadzone były analizy koncepcyjne i opłacalności związane z trzema nowymi projektami inwestycyjnymi o których Spółka informowała raportami bieżącymi:

- budową przyłącza gazowego w elektrowni Adamów oraz dostosowanie wycofanych z eksploatacji bloków węglowych do spalania gazu ziemnego,
- przystosowaniem kotła węglowego K-7 w elektrowni Konin do wyłącznego spalania biomasy wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- budową farmy fotowoltaicznej na rekultywowanych terenach kopalni Adamów, które zlokalizowane są na obszarze gminy Brudzew w rejonie miejscowości Janiszew.

PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA

W 2018 roku PAK KWB Konin SA kontynuowała realizację prac inwestycyjnych na czynnych odkrywkach Józwin, Drzewce i Tomisławice mających na celu utrzymanie zdolności produkcyjnych. Na ww. odkrywkach prowadzono prace związane z budową systemów odwodnienia wraz z infrastrukturą zasilającą i teletechniczną, co wynikało z postępu robót górniczych i potrzebą przygotowania terenu pod przyszłą eksploatację. Największe wydatki poniesiono na wykup nieruchomości na odkrywce Józwin i Tomisławice, budowę systemu zasilania maszyn podstawowych i odwodnienia odkrywki Józwin, budowę systemu odwodnienia odkrywki Drzewce, trasę odstawy węgla na odkrywce Tomisławice, budowę systemu zasilania maszyn podstawowych i odwodnienia odkrywki Tomisławice, przeniesienie i remont główny stacji napędowych z odkrywki Józwin na odkrywkę Tomisławice.

3.4. Zarządzanie ryzykiem

Grupa prowadząc swoją działalność narażona jest na szereg rodzajów ryzyka, występujących faktycznie, potencjalnie lub teoretycznie, obecnych w branży oraz na rynkach, na których działają spółki Grupy Kapitałowej. Są to czynniki mające swoje źródło zarówno wewnątrz Grupy, jak i w jej otoczeniu. Mając na uwadze sformalizowanie sfery związanej z ryzykiem występującym w działalności Grupy powstał kompleksowy dokument zatytułowany „Zasady Zarządzania Ryzykiem dla Grupy Kapitałowej ZE PAK SA” („Zasady Zarządzania”). Zasady Zarządzania zostały opracowane i wdrożone w celu zdefiniowania i określenia granic ryzyk występujących lub mogących wystąpić w Grupie Kapitałowej ZE PAK SA oraz określenia mechanizmów minimalizacji ekspozycji na ryzyko w toku prowadzenia działalności w sektorze energetycznym i wydobywczym oraz minimalizacji skutków ryzyka, którego ze względu na specyfikę podstawowej działalności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, nie da się całkowicie wyeliminować.

Pierwszym etapem było określenie spółek Grupy, w których działalności można zidentyfikować ryzyka o materialnym znaczeniu dla działalności całej Grupy, a następnie zastosowanie odpowiednich zasad postępowania. Spółkami o istotnym wpływie na podstawową działalność Grupy są: ZE PAK SA, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., PAK KWB

Konin SA, PAK KWB Adamów SA, PAK – Volt SA. Pozostałe Spółki z Grupy nie mają bezpośredniego wpływu na ryzyka operacyjne.

W ramach wspomnianych zasad określono model i strategię biznesową Grupy Kapitałowej. Naczelną zasadą realizowanego przez Grupę modelu biznesowego w sferze działalności gospodarczej: wydobywczej, produkcyjnej i handlowej jest maksymalizacja produkcji i zysku przy jednoczesnym przestrzeganiu zasady minimalizacji ryzyka. W celu realizacji planów biznesowych Grupa dopuszcza poniesienie ryzyka, ale wyłącznie w zakresie i na zasadach określonych w Zasadach Zarządzania. Wszystkie rodzaje ryzyka biznesowego i sytuacje skutkujące ekspozycją na ryzyko są przez cały czas minimalizowane, chyba że Zasady Zarządzania lub decyzje Zarządu wyraźnie upoważnią do określonych odstępstw. W odniesieniu do struktury kapitałowej Grupy oraz schematów organizacyjnych poszczególnych spółek wyodrębniono określone role oraz określono zakres odpowiedzialności za decyzje i działania związane z realizowaną strategią i polityką rynkową. Szczególną rolę, ściśle związaną z przestrzeganiem i prawidłowym stosowaniem Zasad Zarządzania pełni zespół zadaniowy, pod nazwą „Komitet Zarządzania Ryzykiem”, działający jako organ doradczy i opiniodawczy Zarządu ZE PAK SA. Organ został powołany Zarządzeniem Prezesa Zarządu Spółki. Głównym zadaniem Komitetu Zarządzania Ryzykiem jest rozpoznanie i identyfikacja oraz merytoryczna ocena wszelkich ryzyk gospodarczych o wartości powyżej 10 mln złotych, związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez Grupę.

W ramach zarządzania ryzykiem w Grupie dokonano identyfikacji określonych obszarów ryzyk związanych z realizacją zakładanych celów biznesowych:

- 1) ryzyka surowcowe;
- 2) ryzyka produkcyjne;
- 3) ryzyka rynkowe i powiązane z nimi ryzyka finansowe;
- 4) ryzyka operacyjne związane z funkcjonowaniem systemów informatycznych;
- 5) ryzyko w obszarze bezpieczeństwa informacyjnego.

Dla każdego obszaru ryzyka zidentyfikowanego powyżej określono specyficzne rodzaje ryzyk dotyczące strictly konkretnego obszaru. Rodzaj danego ryzyka został kompleksowo opisany, wraz z podaniem teoretycznych przykładów jego wystąpienia w działalności operacyjnej Grupy. Do każdego rodzaju ryzyka opracowano również konkretne formy działania mające na celu jego minimalizację lub wykluczenie, przypisano również odpowiedni miernik a tam gdzie to możliwe określono tzw. „kluczowy wskaźnik wykonania”, czyli minimalny poziom wykonania.

Kontroli, w zakresie przestrzegania Zasad Zarządzania, odpowiednio do swojego zakresu działania, podlegają kierownicy i pracownicy komórek organizacyjnych przyporządkowani do danego obszaru ryzyka. Odpowiedzialność za prawidłowe i zgodne z Zasadami Zarządzania, wykonywanie zadań przez podległe komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy ponosi kierownictwo komórek organizacyjnych. W Zasadach Zarządzania opisano również w sposób szczegółowy proces prawidłowego raportowania na temat zidentyfikowanego ryzyka a także sposób postępowania w wypadku zidentyfikowania naruszenia zasad opisanych w dokumencie.

Zgodnie z Zasadami Zarządzania od przestrzegania procedur i sposobów postępowania opisanych w dokumencie można odstąpić wyłącznie po uzyskaniu upoważnienia Zarządu ZE PAK SA wyrażonego na piśmie, zastosowanie znajduje wtedy specjalna procedura opisana również w Zasadach Zarządzania.

Informacja na temat instrumentów finansowych w zakresie ryzyka dotyczącego: zmiany cen, kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej ujęto w nocie 40 skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zawiera ona również informacje odnośnie celów i metod zarządzania ryzykiem finansowym. Informacje na temat transakcji, dla których stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń zawiera nota 41.3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

3.5. Opis wykorzystania wpływów z emisji

W 2018 roku PAK KWB Konin SA, spółka podlegająca konsolidacji w ramach Grupy Kapitałowej dokonała jednej emisji obligacji – łączna kwota obligacji wyemitowanych w 2018 roku wyniosła 20 000 tysięcy złotych, obligacje w całości objęte zostały przez spółki z Grupy. Wpływy z tytułu emisji obligacji posłużyły do finansowania bieżącej działalności PAK KWB Konin SA.

Łączna kwota obligacji wykupionych w 2018 roku przez PAK KWB Konin SA wyniosła 27 500 tysięcy złotych, wykup w całości dotyczył obligacji objętych przez spółki z Grupy.

4. PODSTAWOWE CZYNNIKI RYZYKA PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

W procesie przewidywania przyszłych wyników Grupy Kapitałowej Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA należy brać pod uwagę szereg czynników ryzyka i zagrożeń, występujących faktycznie, potencjalnie lub teoretycznie, obecnych w branży oraz na rynkach, na których działa Grupa. Są to czynniki mające swoje źródło zarówno wewnątrz Grupy jak i w jej otoczeniu. W ocenie Zarządu można je podzielić na takie, które występują w sposób ciągły w każdym okresie oraz te, pojawiające się incydentalnie w okresie, którego dotyczy dany raport okresowy.

Spośród najistotniejszych czynników o stałym wpływie na wyniki Grupy z pewnością wymienić należy:

- trendy makroekonomiczne w gospodarce Polski i zapotrzebowanie na energią elektryczną;
- otoczenie regulacyjne;
- ceny energii elektrycznej;
- ceny i podaż świadectw pochodzenia;
- koszt wydobycia i dostawy węgla oraz innych paliw;
- koszty uprawnień do emisji CO₂;
- rekompensaty z tytułu kosztów osieroconych w związku z rozwiązaniem KDT w Elektrowni Pątnów II sp. z o.o.;
- sezonowość i warunki meteorologiczne;
- nakłady inwestycyjne, w szczególności uprawniające do otrzymania darmowych uprawnień do emisji CO₂;
- kurs walutowy euro/złoty oraz poziom stóp procentowych.

Ponadto istotnym czynnikiem mogącym mieć znaczący wpływ na wyniki finansowe w perspektywie kolejnych kwartałów są wyniki testów na utratę wartości aktywów. Zgodnie z MSR 36 test na utratę wartości aktywów przeprowadzany jest po zaistnieniu określonych przesłanek. Ostatnie testy zostały przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2018 roku a ich wynik uzasadniał zmiany wartości składników majątku. Wykorzystywane modele wyceny aktywów wykazują wrażliwość na szereg parametrów, m.in. tych opisanych w niniejszym punkcie, więc w obliczu pogarszania się perspektyw działalności, zarówno tych rynkowych jak i mających swe źródło w uwarunkowaniach prawnych, założenia do modeli wyceny majątku mogą ulec zmianie a co za tym idzie wyniki testów na utratę wartości w przyszłości mogą skutkować koniecznością dokonania weryfikacji wysokości odpisów aktualizujących wartość składników majątku. Kolejna analiza przesłanek uzasadniająca potencjalną konieczność przeprowadzenia testów na utratę wartości składników majątku przeprowadzona zostanie na koniec następnego okresu sprawozdawczego.

Trendy makroekonomiczne w gospodarce Polski i zapotrzebowanie na energią elektryczną

Prowadząc działalność na terenie Polski, osiągając znaczną większość przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej należy brać pod uwagę tendencje makroekonomiczne w polskiej gospodarce. Szczególne znaczenie ma wzrost realnego PKB i produkcji przemysłowej w Polsce, rozwój sektora usług oraz wzrost konsumpcji indywidualnej. Wszystkie wymienione czynniki wpływają w sposób istotny na zapotrzebowanie na energię elektryczną i jej zużycie.

Wykres 4: Dynamika PKB (%) w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego

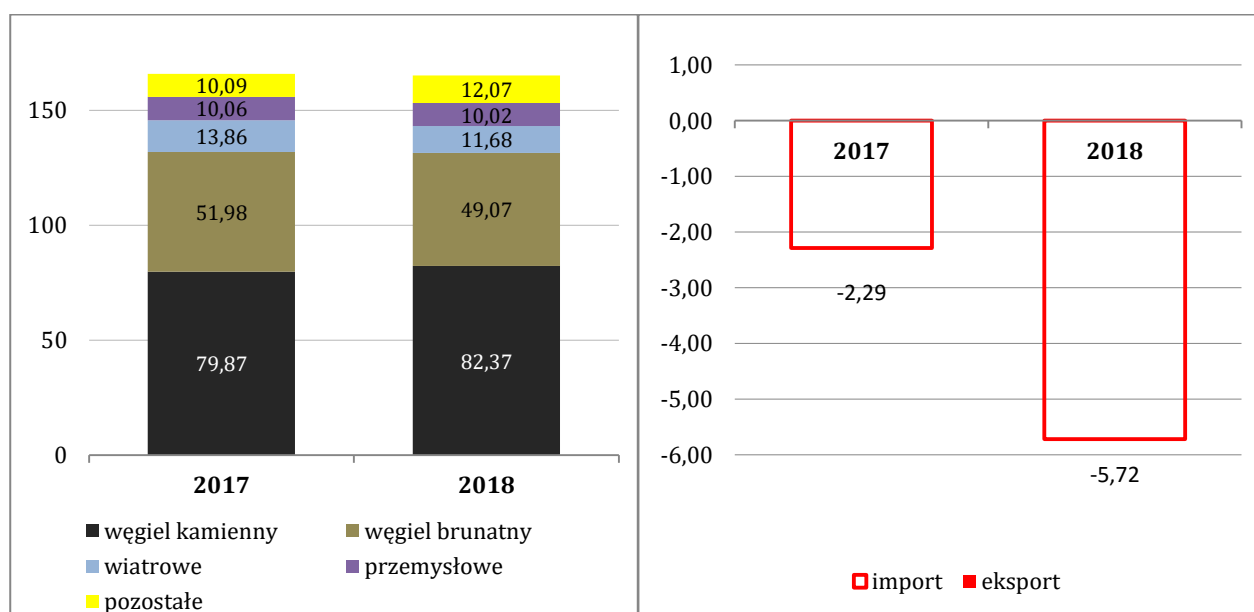

Źródło: dane GUS

Według szacunku wstępnego GUS produkt krajowy brutto („PKB”) liczony w cenach stałych roku poprzedniego wzrósł w 2018 roku o 5,1% wobec 4,8% w 2017. Dynamika wzrostu polskiej gospodarki była najwyższa od 2007 roku.

Osiągnięty wynik był jednym z najwyższych wśród państw Unii Europejskiej. Główną siłą napędową polskiej gospodarki pozostała konsumpcja prywatna, która w 2018 roku wzrosła o 4,5% (r/r). Dobra sytuacja gospodarstw domowych wspierana jest głównie przez: wzrost wysokości przeciętnych wynagrodzeń (w 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 7,1%), niską stopę bezrobocia (w grudniu 2018 roku stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 5,8%), relatywnie niską inflację (w 2018 roku wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 1,6%). Wszystkie wymienione czynniki przyczyniły się do zwiększenia siły nabywczej polskich konsumentów. W 2018 roku wyraźnie widoczny był także wzrost inwestycji prywatnych i publicznych (nakłady brutto na środki trwałe wzrosły o 8,7%), co może świadczyć o zwiększonej aktywności przedsiębiorstw w tej sferze. Wpływ wymiany handlowej był raczej bliski poziomu neutralności, choć należy uznać to za pozytywny czynnik w obliczu pogorszenia się kondycji gospodarczej głównych odbiorców polskiego eksportu, chodzi głównie o Niemcy.

Wykres 5: *Struktura produkcji energii elektrycznej oraz saldo wymiany energii elektrycznej z zagranicą (wielkości brutto) – TWh*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSE

Dane dotyczące funkcjonowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego i Rynku Bilansującego, prezentowane przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA wskazują, że krajowe zużycie² energii elektrycznej w 2018 roku wyniosło 170,93 TWh i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosło o 1,66%. Wzrost zużycia energii odnotowano we wszystkich miesiącach 2018 roku z wyjątkiem stycznia i kwietnia, gdy odnotowano nieznaczne spadki. Wpływ na zużycie energii w 2018 roku miało utrzymanie dynamicznego tempa rozwoju gospodarczego w tym dynamika wzrostu produkcji przemysłowej oraz warunki atmosferyczne, zwłaszcza w miesiącach letnich. Z kolei w I kwartale 2018 roku kolejny raz pobity został rekord zapotrzebowania na moc w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym. W 2018 roku produkcja energii elektrycznej ogółem spadła nieznacznie o 0,39%. Biorąc pod uwagę cały bilans roku, odnotowano wzrost wytwarzania energii z głównego (pod względem wolumen produkowanej energii) surowca, czyli węgla kamiennego o 3,1%, do wzrostu produkcji z pewnością przyłożył się nowy blok energetyczny w elektrowni Kozienice o mocy 1075MW. Produkcja energii z węgla brunatnego spadła o 5,6%, co w pewnym stopniu można wiązać z zakończeniem generacji w blokach elektrowni Adamów. Stosunkowo duży był spadek generacji ze źródeł wiatrowych w skali roku o 15,7%. Moc zainstalowana źródeł wiatrowych nie uległa większej zmianie na przestrzeni roku a więc spadek wynikał głównie z gorszych warunków wietrznych. W minionym roku zauważalny był wzrost generacji z gazu o ponad 33% w stosunku do 2017 roku. Energia elektryczna wyprodukowana z węgla kamiennego stanowiła 49,9% ogółu produkcji energii elektrycznej, energia z węgla brunatnego 29,70% a turbiny wiatrowe wygenerowały 7,06% ogółu energii. Nie zmienił się kierunek wymiany zagranicznej. W minionym roku Polska ponownie była importerem energii elektrycznej netto, nadwyżka importu nad eksportem wyniosła 5,72 TWh.

² Na podstawie Tabeli: Struktura produkcji energii elektrycznej w elektrowniach krajowych, wielkości wymiany energii elektrycznej z zagranicą i krajowe zużycie energii – wielkości miesięczne oraz od początku roku – wielkości brutto dostępnej na stronie PSE SA.

Otoczenie regulacyjne

Podmioty działające na rynku energii elektrycznej podlegają ścisłym regulacjom takim jak np. Prawo Energetyczne, ustawa o odnawialnych źródłach energii („oze”), przepisy dotyczące obowiązku publicznej sprzedaży części wytworzonej energii, jak również wsparciu dla określonych technologii wytwarzania energii, a także rozporządzeniom oraz dyrektywom Komisji Europejskiej i konwencjom międzynarodowym, dotyczącym m.in. ochrony środowiska i zmian klimatycznych (w tym emisji CO₂). Pod uwagę należy brać również przepisy prawa podatkowego oraz interpretacje i rekomendacje wydawane przez Urząd Regulacji Energetyki. Wszelkie zmiany w opisanych obszarach mogą mieć duże znaczenie dla działalności Grupy. Wszelkie zmiany w opisanych obszarach mogą mieć zasadnicze znaczenie dla działalności Grupy. Ryzyko regulacyjne jest jednym z najistotniejszych w branży wytwórców energii elektrycznej.

27 lutego 2018 roku Rada Europejska oficjalnie zatwierdziła reformę unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) na okres po 2020 roku. Kolejne reformy systemu EU ETS mają w opinii ich inicjatorów, poprzez ingerencję w rynkowy model systemu, przyczynić się do realizacji zakładanych celów redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 roku. Najistotniejsze propozycje zakładają: pułap całkowitych emisji ma być zredukowany co roku o 2,2% (liniowy współczynnik redukcji – LRF), ponadto tempo redukcji może zostać po raz kolejny zwiększone w roku 2024, po uprzednim zbadaniu skuteczności wdrożonych mechanizmów. Do końca 2023 roku liczba uprawnień przenoszonych do rezerwy stabilności rynkowej (Market Stability Reserve, MSR) tymczasowo ma się podwoić, w 2023 roku ma wejść w życie nowy mechanizm ograniczający ważność uprawnień w rezerwie stabilności rynkowej do pewnego pułapu. Po reformie MSR ma absorbować do 24% nadpodaży praw do emisji co roku przez pierwsze cztery lata funkcjonowania zreformowanego systemu. Przepisy nowej dyrektywy EU ETS mają podlegać regularnemu przeglądowi. Decyzja Rady zamyka proces legislacyjny w sprawie nowej dyrektywy EU ETS.

24 sierpnia 2018 roku Ministerstwo Energii opublikowało rozporządzenie stanowiące wypełnienie upoważnienia ustawowego zawartego w ustawie o rynku mocy. Rozporządzenie określa parametry trzech aukcji głównych oraz aukcji dodatkowych związanych z rynkiem mocy. Aukcje główne dotyczyły okresów dostaw przypadających na lata 2021-2023. Do przedstawionych parametrów aukcji należą: wielkości wyznaczające popyt w aukcji, tj. zapotrzebowanie na moc, cena wejścia na rynek nowej jednostki wytwórczej, współczynnik zwiększający tę cenę, parametr wyznaczający wielkość mocy poniżej zapotrzebowania na moc, dla którego cena osiąga wartość maksymalną oraz parametr wyznaczający wielkość mocy ponad zapotrzebowanie na moc, dla którego cena osiąga wartość minimalną. Dla okresów dostaw przypadających na lata 2021-2023 zapotrzebowanie na moc w aukcji głównej wyniosło odpowiednio dla 2021 roku – 22 732 MW; dla 2022 roku – 23 003 MW, dla 2023 roku – 23 292 MW. Aukcje dla trzech kolejnych lat począwszy od 2021 roku odbyły się 15 listopada, 5 grudnia i 15 grudnia 2018 roku.

W styczniu 2018 roku ambasadorowie państw Unii Europejskiej zatwierdzili w Brukseli porozumienie krajów członkowskich z Parlamentem Europejskim w sprawie nowych regulacji, dotyczących rynku energii elektrycznej i rynku mocy. Porozumienie zostało zawarte w nocy z 18 na 19 grudnia 2018 roku. Przedstawiciele krajów członkowskich UE oraz europarlament zdecydowali, że instalacje, w których emisje przekraczają 550 gramów CO₂ na kilowatogodzinę (kWh), nie będą mogły korzystać ze wsparcia państwa w ramach rynku mocy po 1 lipca 2025 roku. Szczegóły porozumienia przewidują, że nowe elektrownie, które emitują więcej niż 550 gramów CO₂ na kWh energii elektrycznej i które zaczynają komercyjnie działać po wejściu w życie rozporządzenia, nie będą mogły uczestniczyć w mechanizmach mocowych. Nie będą mogły więc skorzystać ze wsparcia państwa. Natomiast istniejące elektrownie emitujące więcej niż 550 gramów CO₂ na kWh i więcej niż 350 kg CO₂ średniorocznie na każdy zainstalowany kW mocy będą mogły uczestniczyć w tych mechanizmach do 1 lipca 2025 roku. Chodzi o te bloki, które zaczęły działać przed wejściem w życie rozporządzenia. Wszelkie kontrakty, które będą podpisywane w ramach rynku mocy do końca 2019 roku, będą wyjęte spod ograniczeń regulacji. Z proponowanych zapisów wynika również, że możliwe będzie przesunięcie bloków węglowych do rezerwy zimnej (poza rynkiem), lecz maksymalna roczna emisja z 1 kW nie może przekroczyć 350 kg. Proponowane rozwiązanie nie są obowiązujące do czasu ich zatwierdzenia przez Radę Europy i Parlament Europejski.

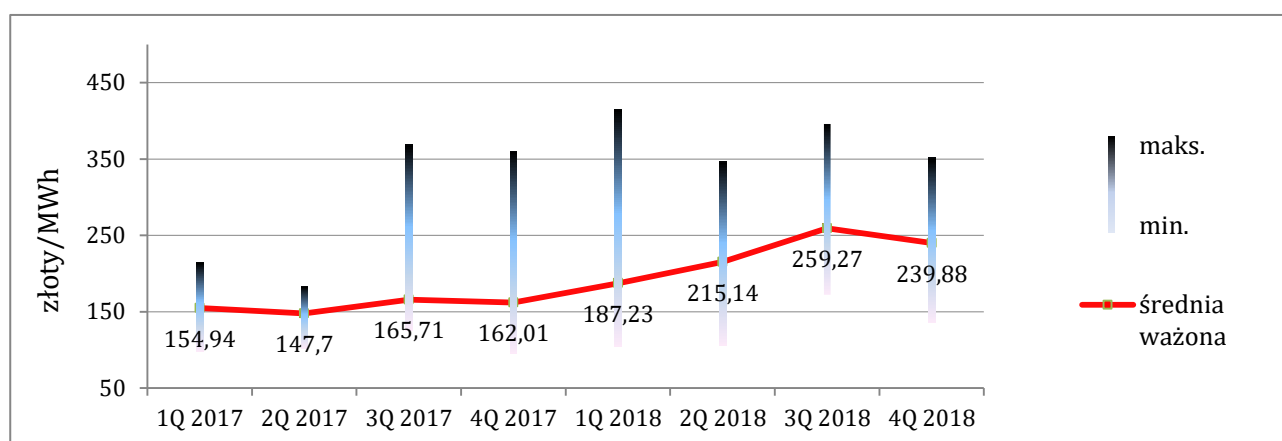
Ceny energii elektrycznej

Grupa generuje zdecydowaną większość przychodów z wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej, dlatego ryzyko zmiany ceny, za jaką sprzedaje energię elektryczną ma kluczowe znaczenie dla poziomu przychodów generowanych przez Grupę.

Miniony rok charakteryzował się zdecydowanym trendem wzrostowym na rynku energii elektrycznej. Średnia ważona z notowań IRDN (Indeks Rynku Dnia Następnego) na Towarowej Giełdzie Energii (TGE) dla 2018 roku ukształtowała się na poziomie 224,71 złotych/MWh co oznacza wzrost w odniesieniu do 2017 roku o 69,75 złotych/MWh tj. o około 44,45%. Charakterystyczny jest fakt, że średnia ważona cena dla każdego kwartału była w 2018 wyższa niż najwyższa średnia kwartalna w 2017 roku. Miniony rok był również okresem podwyższonej zmienności. Zdecydowanie największy wpływ na wzrost cen energii elektrycznej w minionym roku miały drożące w szybkim tempie uprawnienia

do emisji CO₂. Zmiany dotyczące funkcjonowania systemu handlu EUETS jakie miały miejsce na przełomie roku 2017 i 2018 pobudziły wzrost cen uprawnień, jednak dynamika jaka miała miejsce w minionym roku wskazuje, że swój udział we wzrostach miały też podmioty finansowe, nastawione na czerpania zysków z rynków charakteryzujących się wysoką zmiennością. Świadczyć może o tym również fakt, że zgodnie z MIFID II (Dyrektywa unijna regulująca rynek finansowy) uprawnienia do emisji CO₂ wraz z początkiem 2018 roku stały się instrumentem finansowym. Kolejnym czynnikiem wpływającym w minionym roku na dynamiczny wzrost cen energii elektrycznej był drożejący węgiel kamienny. Zgodnie z notowaniami Polskiego Indeksu Rynku Węgla Energetycznego w sprzedaży do energetyki zawodowej i przemysłowej cena węgla kamiennego wzrosła z poziomu 9,64 złotych/GJ na koniec 2017 roku do 11,1 złotych/GJ³ na koniec 2018 roku. Wśród innych czynników wpływających na wzrost cen energii warto wymienić również utrzymująca się wysoką dynamikę wzrostu gospodarczego w 2018 roku, a co za tym idzie wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną oraz stosunkowo niską produkcję elektrowni wiatrowych, spowodowaną gorszymi warunkami naturalnymi.

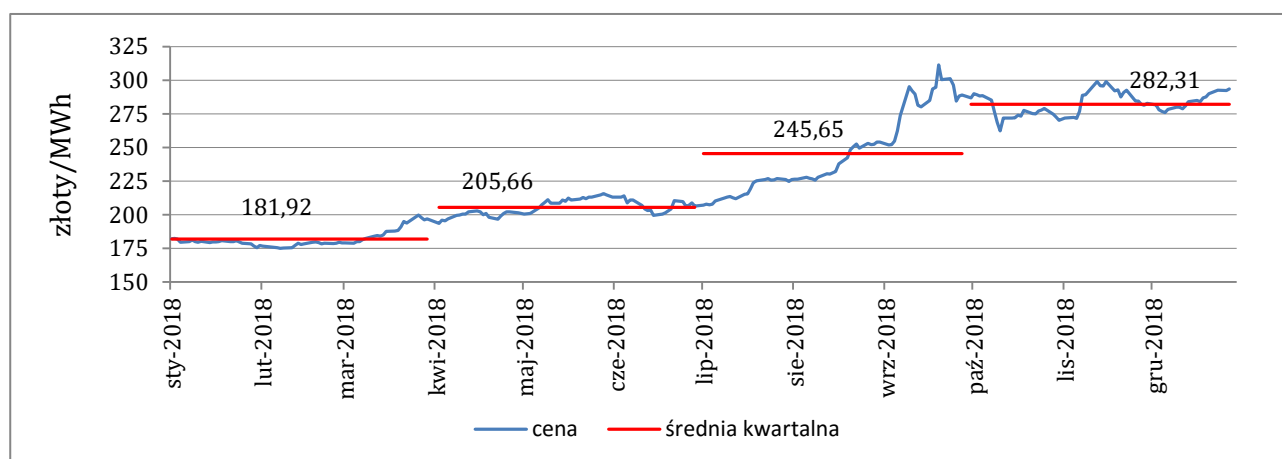
Wykres 6: Ceny energii (IRDN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TGE

Na rynku terminowym energii elektrycznej Towarowej Giełdy Energii najbardziej płynny instrument, roczny kontrakt BASE_Y-19, wraz z upływem czasu notowany był na coraz wyższych poziomach. Największą dynamikę wzrostu można było zaobserwować na przełomie III i IV kwartału. Czynniki decydujące o wzrostach na rynku terminowym były podobne jak na rynku spot. Coraz wyższe notowania surowców energetycznych, w tym węgla kamiennego i rosnące notowania uprawnień do emisji oraz prawdopodobieństwo kontynuacji tych trendów w kolejnym roku.

Wykres 7: Cena kontraktu terminowego na dostawę energii elektrycznej (pasma) na 2019 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TGE

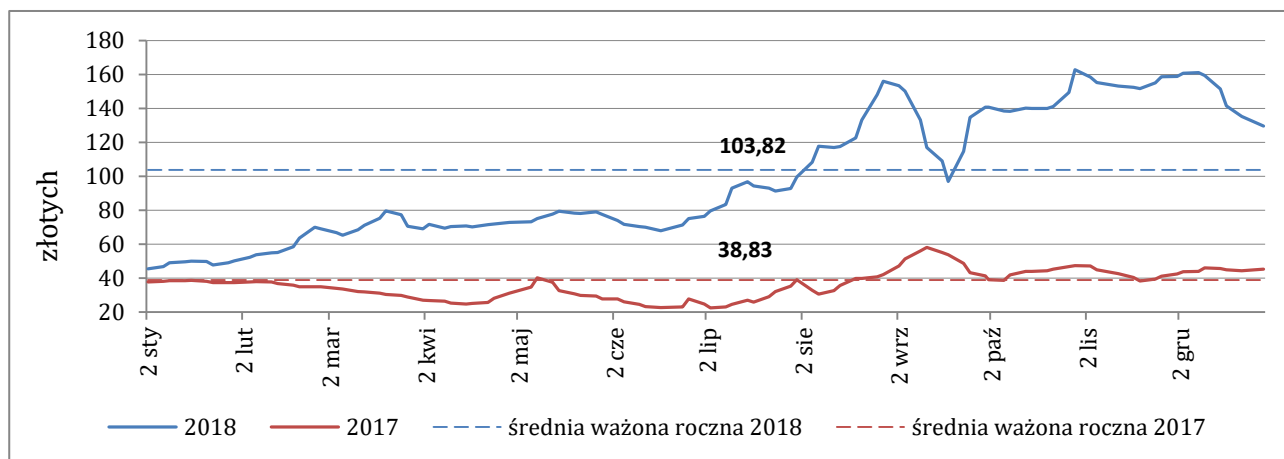
³ Na podstawie notowań PSCMI 1/Q Polskiego Indeksu Rynku Węgla Energetycznego w sprzedaży do energetyki zawodowej i przemysłowej dostępnych na stronie ARP SA.

Świadectwa pochodzenia

Z uwagi na fakt, że jeden z bloków energetycznych ZE PAK SA dedykowany jest do spalania biomasy (leśnej i rolnej) a dodatkowo stosowana jest przez Grupę również wysokosprawna kogeneracja w celu wytwarzania ciepła, przy spełnieniu określonych wymogów regulacyjnych, producentowi przysługują zielone i czerwone certyfikaty. Liczba uzyskiwanych świadectw pochodzenia zależy od poziomu produkcji z danego źródła i zwykle jest wyższa od liczby, jaką Spółka jest zobowiązana przedstawić do umorzenia, co w przypadku nadwyżki pozwala zbywać ich określone ilości na rzecz innych uczestników rynku. Jednak produkcja zwłaszcza z bloku biomasowego, w dużej mierze uzależniona jest od poziomu cen rynkowych zielonych certyfikatów. W okresach gdy suma ceny energii wytworzonej z biomasy i ceny zielonego certyfikatu nie zapewniają osiągnięcia zakładanego efektu finansowego produkcja może ulegać zmniejszeniu lub zostać wstrzymana, co automatycznie zmniejsza również ilość generowanych zielonych certyfikatów. Z uwagi na fakt, że poziom przychodów generowanych ze sprzedaży świadectw pochodzenia jest niższy niż poziom przychodów generowanych ze sprzedaży energii elektrycznej, ryzyko zmian cen świadectw pochodzenia ma też mniejszy wpływ na wyniki niż np. ryzyko zmian ceny energii.

Od początku 2018 roku na rynku praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z energii odnawialnej mieliśmy do czynienia z dość znaczącym wzrostem cen. Dynamika tego wzrostu znacznie przyspieszyła w III kwartale 2018 roku. Wy tłumaczenie tak dynamicznych wzrostów nie jest łatwe ponieważ cały czas szacuje się, że na rynku nadal utrzymuje się spora nadpodaży praw pochodzenia z energii odnawialnej. Natomiast uczestnicy rynku od strony fundamentalnej nie poznali wraz z biegiem czasu nowych czynników podsycających wzrostową tendencję. Wśród tych znanych już wcześniej można wymienić kilka najważniejszych. Po pierwsze zapisy ustawy o odnawialnych źródłach energii spowodowały, że podmioty zobowiązane do realizacji obowiązku umorzenia nie mogły korzystać z możliwości wypełnienia go poprzez opłatę zastępczą, i muszą w tym celu korzystać wyłącznie z zielonych certyfikatów. Po drugie, w 2018 roku wzrósł współczynnik obowiązku umarzenia - 17,5% dla energii pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych z wyjątkiem biogazu rolniczego, i 0,5% dla energii pochodzącej z biogazu rolniczego. Trzecim czynnikiem mogącym oddziaływać na poziom podaży zielonych certyfikatów w przyszłości są zapowiedzi aukcji migracyjnych dla źródeł uczestniczących dziś w systemie zielonych certyfikatów. W 2018 roku niższa była też generacja wiatrowa, czyli z głównego źródła podaży zielonych certyfikatów. Średnia ważona cena zielonych certyfikatów w 2018 roku ukształtowała się na poziomie 103,82 złotych/MWh, co oznacza wzrost o 64,99 złotych/MWh w stosunku do średniej ważonej ceny z 2017 oraz tj. o ponad 167%.

Wykres 8: Średnia cena świadectwa pochodzenia energii wyprodukowanej z OZE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TGE

Koszty i dostawy paliw, koszt wydobycia węgla

Znaczącym elementem kosztów związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w spółkach Grupy ZE PAK SA jest koszt paliwa. W dużej mierze ceny paliwa określają konkurencyjność poszczególnych technologii wytwarzania energii elektrycznej. Elektrownie Grupy ZE PAK SA wytwarzają znaczącą większość energii elektrycznej z węgla brunatnego, lecz wykorzystują również biomasę leśną i rolną. Ponadto, w procesie wytwarzania energii elektrycznej wykorzystywany jest do celów rozpałkowych, w minimalnych ilościach, ciężki i lekki olej opałowy.

Dwie kopalnie węgla brunatnego, PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA, będące dostawcami węgla brunatnego do elektrowni Grupy ZE PAK SA, uniezależniają Grupę od zewnętrznych dostawców i eliminują ekspozycję na potencjalne wahania cen węgla brunatnego. Niemniej jednak występuje ekspozycja na wahania cen

pozostałych wykorzystywanych paliw (przede wszystkim biomasy) jak również część kosztów związanych z wydobyciem węgla brunatnego zależy od czynników, które pozostają poza bezpośrednią kontrolą Grupy.

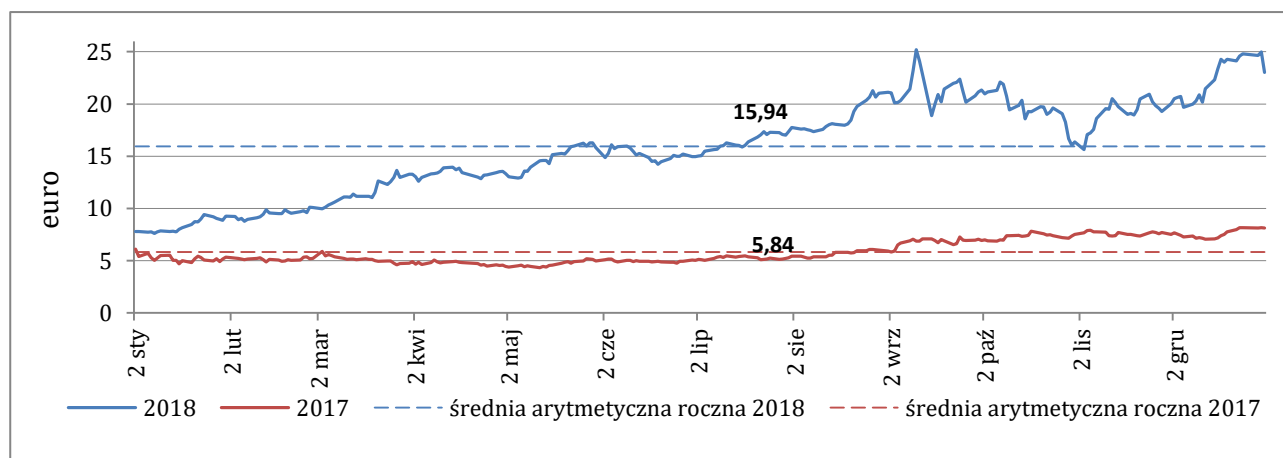
Złóża eksploatowane przez kopalnie Grupy posiadają określoną zasobność. Możliwość osiągnięcia zakładanego poziomu produkcji energii elektrycznej w perspektywie długookresowej jest częściowo uzależniona od zdolności wydobycia z obecnie eksploatowanych złóż oraz uruchomienia eksploatacji nowych złóż węgla brunatnego, które byłyby ekonomicznie opłacalne. W ramach działań zmierzających do zapewnienia surowca dla aktywów wytwórczych Grupy, PAK KWB Konin SA prowadzi prace projektowe na perspektywicznych złożach węgla brunatnego. Do zagospodarowania złóż perspektywicznych potrzebne jest uzyskanie wszelkich niezbędnych formalnych zgód i pozwoleń, zwieńczone uzyskaniem koncesji na wydobycie. Proces pozyskiwania zgód i pozwoleń jest wieloetapowy i rozciągnięty w czasie. W związku z powyższym istnieje ryzyko opóźnień i przesunięć w harmonogramie zagospodarowywania kolejnych złóż, co z kolei może rodzić ryzyko przerw w dostawach węgla dla aktywów wytwórczych Grupy. Możliwość rozpoczęcia wydobycia z perspektywicznych złóż węgla w przyszłości może być ograniczona przez wiele czynników znajdujących się poza kontrolą Grupy. Do głównych czynników ryzyka należy: nieuzyskanie koniecznych koncesji, niekorzystne rozstrzygnięcia samorządów lokalnych w zakresie kształtowania polityki przestrzennej, brak możliwości pozyskania odpowiedniego finansowania. Ryzyko związane z kosztem i ilością dostaw paliw ma kluczowe znaczenie dla ogólnego poziomu kosztów oraz wielkości produkcji.

Koszty uprawnień do emisji CO₂

Działalność w zakresie wytwarzania ze źródeł konwencjonalnych energii elektrycznej i ciepła wiąże się z koniecznością ponoszenia kosztów emisji CO₂. Z uwagi na fakt, że koszty te stanowią istotną pozycję w strukturze kosztów ponoszonych przez wytwórców energii z węgla brunatnego, wpływ emitowanych ilości CO₂ oraz ryzyko zmiany cen pozwoleń do emisji CO₂ (EUA) ma bardzo istotne znaczenie dla wyników działalności. W 2018 roku Grupa otrzymała niewielką ilość darmowych uprawnień do emisji CO₂, tj. 69 066 EUA, wynikających z przydziału na produkcję ciepła. Dlatego też, praktycznie cała ilość potrzebnych Grupie ZE PAK SA uprawnień do emisji musiała zostać zakupiona na rynku wtórnym.

Tendencja wzrostowa na rynku uprawnień do emisji CO₂ miała swój początek już w kwietniu 2017 roku. Przy czym jej dynamika rosła wraz z upływem czasu. Na przestrzeni 2018 roku można było obserwować wzrost przekraczający 200%, co nie zdarza się często nie tylko na rynku pozwoleń do emisji ale również na innych rynkach towarowych. Przyczyn wzrostów należy upatrywać w dwóch źródłach. Jedno z nich było czysto polityczne, chodzi mianowicie o zmiany w systemie handlu CO₂ EU ETS, co w konsekwencji, poprzez ingerencję w rynkowy mechanizm i ograniczanie podaży, miało podnieść cenę praw do emisji. Jednak dynamika wzrostów w 2018 roku wskazuje, że obecnie na rynku tym istotną rolę odgrywają również inwestorzy finansowi nastawieni na wykorzystywanie wysokiej zmienności jaka towarzyszy notowaniom praw do emisji od jakiegoś czasu. To co przyciąga instytucje finansowe nie jest jednak atrakcyjne dla uczestników rynku zobowiązanych do zakupu praw do emisji, wysokie ceny i zmienność przekładają się w oczywisty sposób na koszty produkcji energii oraz jej ceny, co wyraźnie widać nie tylko na rynku w Polsce ale również w całej Europie. Średnia arytmetyczna z notowań EUA 2018 roku wyniosła 15,94 euro, co oznacza wzrost o blisko 173 % w stosunku do średniej arytmetycznej za 2017 rok.

Wykres 9: Cena kontraktu terminowego na dostawę EUA

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ICE

Rekompensaty z tytułu kosztów osieroconych w związku z rozwiązaniem „Kontraktu Długoterminowego” („KDT”)

Kontrakt długoterminowy sprzedaży mocy i energii elektrycznej (KDT) został zawarty pomiędzy Elektrownią Pątnów II sp. z o.o. a Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi SA. Miał on charakter wieloletniej umowy w zakresie dostarczania energii elektrycznej po ustalonej formule cenowej.

W związku z wcześniejszym rozwiązaniem (w dniu 1 kwietnia 2008 roku) KDT na mocy Ustawy o KDT, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. jest uprawniona do otrzymywania odpowiedniej rekompensaty. Wysokość rekompensaty jest wyliczana według stosownego wzoru zamieszczonego w Ustawie. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. objęta jest wymienioną ustawą do końca 2025 roku. Mechanizm określający wysokość przychodów związanych z rekompensatami z tytułu kosztów osieroconych w dużej mierze funkcjonuje na zasadzie kompensaty dlatego ryzyko związane z poziomem przychodów z tego źródła jest w pewnym zakresie zależne od innych rodzajów ryzyka wpływającego na poziom kosztów i przychodów np. cen energii czy cen uprawnień do emisji.

Sezonowość i warunki meteorologiczne (w tym głównie warunki wietrzne)

Popyt na energię elektryczną oraz ciepło, zwłaszcza wśród konsumentów, podlega sezonowym wahaniom. Dotychczas praktyka pokazywała, że zużycie energii elektrycznej zwiększało się zimą (głównie z powodu niskich temperatur i krótszego dnia) oraz spadało w okresie letnim (w związku z okresem wakacyjnym, wyższymi temperaturami otoczenia i dłuższym dniem). W ostatnich latach systematycznie odnotowuje się wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną latem, spowodowany w głównej mierze rosnącą liczbą wykorzystywanych urządzeń chłodniczych i klimatyzacji.

Niezależnie od czynników opisanych powyżej coraz istotniejsze dla poziomu produkcji Grupy stają się warunki meteorologiczne. Kiedyś działalność Grupy nie podlegała w znaczącym stopniu sezonowości popytu, ze względu na niskie koszty praca bloków prowadzona była w sposób ciągły (w podstawie) przez niemal cały rok. Obecnie biorąc pod uwagę rosnący udział oze w segmencie wytwórców energii, w tym przede wszystkim źródeł wiatrowych, przy szacowaniu wielkości produkcji Grupy coraz większego znaczenia nabierają warunki pogodowe, ze szczególnym uwzględnieniem warunków wietrznych. Statystycznie okresami o najlepszych warunkach wietrznych jest I i IV kwartał. Należy brać pod uwagę, że w okresach, gdy warunki wietrzne są wyjątkowo dobre a produkcja turbin wiatrowych wysoka, popyt na produkcję Grupy może ulegać okresowym zmniejszeniom, analogicznie w okresach mniejszej wietrzności produkcja może wzrastać.

Jednak ryzyko związane z sezonowością i warunkami meteorologicznymi nie jest kluczowe w działalności Grupy.

Nakłady inwestycyjne

Działalność w sektorze wydobywania węgla oraz produkcji energii wymaga znaczących nakładów inwestycyjnych. Aktywa wytwórcze Grupy wymagają okresowych remontów i bieżących modernizacji, zarówno ze względu na zaostrożenie wymogów w zakresie ochrony środowiska jak i potrzebę zwiększania efektywności produkcji energii elektrycznej. Poziom nakładów inwestycyjnych miał istotny wpływ, i według oczekiwań może nadal mieć istotny wpływ na wyniki działalności operacyjnej, poziom zadłużenia oraz przepływy pieniężne. Opóźnienia w realizacji, zmiany programu inwestycyjnego oraz przekroczenie budżetu mogą mieć poważny wpływ na nakłady inwestycyjne ponoszone w przyszłości, a także na wyniki, sytuację finansową oraz perspektywy rozwoju. Ponadto część planowanych przez Grupę projektów inwestycyjnych, zgłoszonych do Krajowego Planu Inwestycyjnego, wiąże się z przydziałem bezpłatnych jednostek uprawniających do emisji CO₂, jednak w przypadku braku realizacji tych inwestycji uniemożliwiona jest też zdolność do skorzystania z bezpłatnego przydziału. Również w przypadku określonych nakładów, których poniesienie upoważniało do przydziału bezpłatnych praw do emisji, gdy dany projekt inwestycyjny zgłoszony do KPI nie został ukończony w terminie, należy się liczyć z możliwością konieczności zwrotu otrzymanych pozwoleń w takiej części w jakiej wcześniej zostały przyznane.

Kurs walutowy euro/złoty, poziom stóp procentowych

Pomimo faktu, że Grupa prowadzi swoją działalność na terytorium Polski, gdzie ponosi koszty i osiąga przychody w złotych, jest kilka istotnych czynników uzależniających wyniki finansowe od kursu walutowego euro/złoty oraz poziomu stóp procentowych WIBOR i EURIBOR. Do najistotniejszych zaliczyć należy:

- część zadłużenia (tj. kredyt konsorcjalny zaciągnięty przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o.) jest denominowana w euro, co powoduje, że deprecjacja wartości złotego w stosunku do euro ma negatywny wpływ na wyniki finansowe, ponieważ zwiększa koszty finansowania w złotych związane z zadłużeniem w obcej walucie, natomiast deprecjacja wartości euro w stosunku do złotego ma pozytywny wpływ na wyniki finansowe, ponieważ obniża koszty finansowania w złotych związane z zadłużeniem w obcej walucie,
- transakcje związane z zakupem EUA rozliczane są w euro,

- Spółka z segmentu remontowego świadczy okresowo usługi dla zagranicznych kontrahentów uzyskując przychody w euro,
- ZE PAK SA oraz Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. korzystają z finansowania dłużnego opartego na zmiennej stopie procentowej.

W 2018 roku dwie spółki z Grupy stosowały instrumenty służące ograniczaniu ryzyka wynikającego ze zmian kursów walutowych. ZE PAK SA zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych z zakupem jednostek uprawniających do emisji CO₂. Do zabezpieczenia kursu zastosowano transakcje typu forward. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych ze spłatą raty kredytu konsorcjalnego oraz na potrzeby zakupu jednostek uprawniających do emisji CO₂, stosując również transakcję typu forward. Ryzyko walutowe w przypadku przychodów z usług budowlanych jest częściowo bilansowane przez koszty ponoszone w tej samej walucie w odniesieniu do tych samych umów. Zarządy na bieżąco monitorują sytuację finansową oraz sytuację rynkową, w razie potrzeby mogą podjąć decyzje o konieczności zastosowania instrumentów finansowych zabezpieczających przed ryzykiem kursowym. Zgodnie z zasadami stosowanymi w Grupie ZE PAK SA ewentualne transakcje będą miały charakter zabezpieczenia i będą dopasowane do pozycji zabezpieczanej pod względem wolumenu i daty zapadalności. Decyzja o wyborze instrumentu zabezpieczającego, uwzględniała będzie również: cenę, płynność rynku, prostotę produktu, łatwość wyceny i księgowania oraz elastyczność.

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych związanych z finansowaniem inwestycji w ZE PAK SA i Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. Grupa posiada zobowiązania finansowe, głównie kredyty i pożyczki o oprocentowaniu zmiennym. W celu zminimalizowania ryzyka stopy procentowej, Grupa ma zawarte kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe), w ramach których zgadza się na wymianę, w określonych odstępach czasu, różnicy między kwotą odsetek naliczonych według stałego i zmiennego oprocentowania od uzgodnionej kwoty głównej. Transakcje te mają na celu zabezpieczenie zaciągniętych zobowiązań finansowych i dotyczą kredytu konsorcjalnego Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. opartego na zmiennej stopie EURIBOR. Do zabezpieczenia wykorzystano instrumenty typu IRS. Z uwagi na fakt zmniejszającej się ekspozycji na ryzyko zmiany kursu walutowego i stopy procentowej ten rodzaj ryzyka ma coraz mniejsze znaczenie dla wyników finansowych.

5. OPIS SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ

5.1. Zasady sporządzania sprawozdania finansowego

Grupa sporządza sprawozdania finansowe w oparciu o Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Unię Europejską. Powyższe standardy, określane wspólnie jako Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), obejmują również Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) i Interpretacje wydane przez Stały Komitet ds. Interpretacji oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej.

Istotne zasady rachunkowości zastosowane w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy zostały omówione w nocie nr 10 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za 2018 rok.

5.2. Charakterystyka podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych

Skonsolidowany rachunek zysków i strat i skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Przychody ze sprzedaży w 2018 roku wyniosły 2 304 824 tysiące złotych i w porównaniu do 2017 roku zmalały o 138 251 tysiące złotych, tj. 5,66%.

Największy spadek przychodów w 2018 roku wystąpił w ramach przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej. Spadek przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej z produkcji własnej i z obrotu (pomniejszonych o podatek akcyzowy) w 2018 roku w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 120 080 tysięcy złotych, tj. 5,74%. Mniejszy wolumen sprzedaży energii elektrycznej wynikał z mniejszej sprzedaży energii elektrycznej z produkcji własnej. Główną przyczyną spadku produkcji w minionym roku był brak generacji w elektrowni Adamów. Wraz z początkiem stycznia 2018 roku bloki węglowe w elektrowni Adamów zakończyły produkcję w związku z końcem derogacji środowiskowej dla pięciu bloków o łącznej mocy 600MW. Wolumen sprzedaży energii elektrycznej z produkcji własnej zmniejszył się o 2,34 TWh do 6,05 TWh, spadł również wolumen energii z obrotu, jednak tutaj spadek był niewielki i wyniósł 0,09 TWh. Odnotowano natomiast wzrost uzyskanej ceny sprzedaży energii, liczonej jako przychody ze sprzedaży energii (przychody ze sprzedaży energii własnej, z obrotu oraz usług systemowych) podzielone

przez wolumen sprzedaży, do poziomu 211,57 złotych/MWh, tj. o 19,01%. Osiągnięta wyższa cena sprzedaży nie zdołała zniwelować ubytku przychodów jaki spowodował spadek wolumenu.

Przychody z tytułu rozwiązania KDT (umowa długoterminowa sprzedaży mocy i energii elektrycznej) w 2018 roku wyniosły 152 579 tysięcy złotych (w tym zaliczka 94 885 tysięcy złotych), natomiast w 2017 roku wyniosły 181 335 tysięcy złotych (w tym zaliczka 123 028 tysięcy złotych). Korekty w obu latach były na zbliżonym poziomie, tj. odpowiednio 57 694 tysięcy złotych 58 307 tysięcy złotych, stąd różnica w wysokości uzyskanego przychodu jest rezultatem przede wszystkim wysokości zaliczki - zgodnie z ustawą KDT od roku 2018 nastąpił spadek należnych spółce zaliczek.

W 2018 roku zrealizowano niższe przychody ze sprzedaży energii cieplnej o 20 430 tysięcy złotych. Przyczyną spadku był niższy zrealizowany wolumen sprzedaży spowodowany brakiem sprzedaży ciepła dla miasta Turek, w związku z brakiem produkcji w elektrowni Adamów.

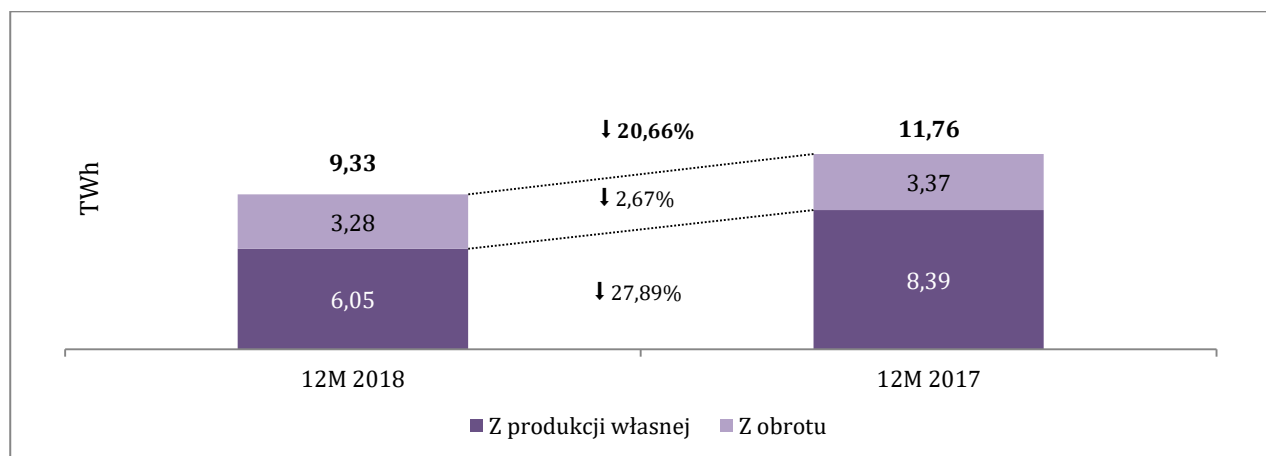
Przychody ze sprzedaży praw majątkowych ze świadectw pochodzenia energii wyniosły w 2018 roku 48 221 tysięcy złotych. W 2017 roku zanotowano natomiast 700 tysięcy złotych z tego tytułu. Wzrost jest efektem produkcji z bloku biomasowego w 2018 roku. W 2017 roku Spółka nie produkowała energii z biomasy, generowane przychody dotyczyły wówczas jedynie czerwonych certyfikatów (świadectwa pochodzenia dla energii wytwarzanej w kogeneracji).

Przychody z umów o usługi budowlane w 2018 roku w stosunku do przychodów uzyskanych w poprzednim roku zmniejszyły się o 11 787 tysięcy złotych, tj. o 14,22%. Spadek, w głównej mierze, jest efektem zmian w sposobie prezentacji związanych z MSSF 15.

Tabela 4: Zestawienie skonsolidowanych przychodów ze sprzedaży

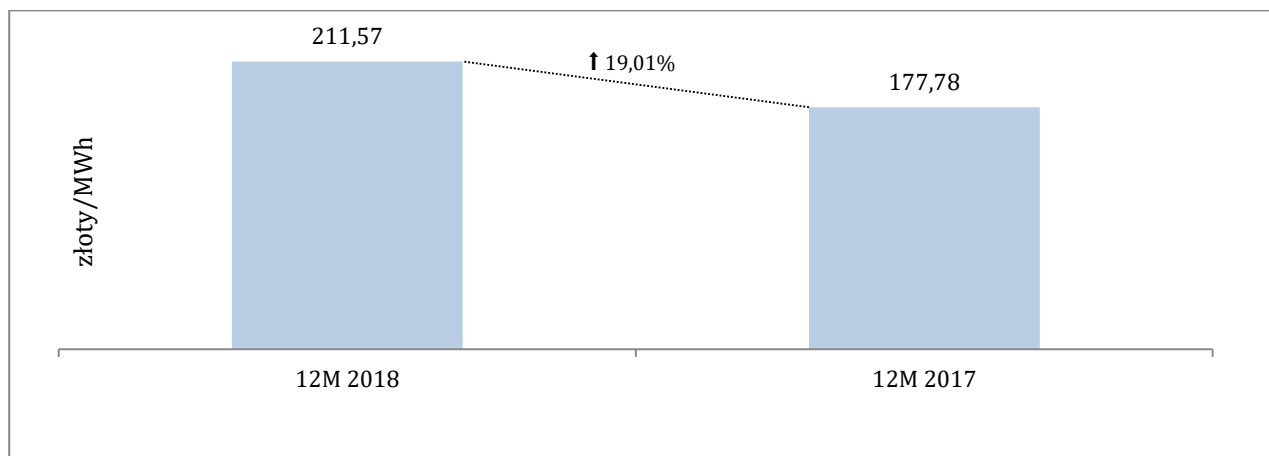
	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku	tysiące złotych zmiana	% dynamika
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej (pomniejszone o podatek akcyzowy)	1 296 267	1 510 809	(214 542)	(14,20)
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej z obrotu	674 033	579 571	94 462	16,30
Rekompensaty z tytułu rozwiązania KDT	152 579	181 335	(28 756)	(15,86)
Przychody z umów o usługi budowlane	71 119	82 906	(11 787)	(14,22)
Przychody ze sprzedaży energii cieplnej	36 745	57 175	(20 430)	(35,73)
Prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia energii	48 221	700	47 521	6 788,68
Pozostałe przychody ze sprzedaży	25 860	30 579	(4 719)	(15,43)
Przychody ze sprzedaży ogółem	2 304 824	2 443 075	(138 251)	(5,66)

Wykres 10: Sprzedaż energii elektrycznej

Źródło: dane wewnętrzne

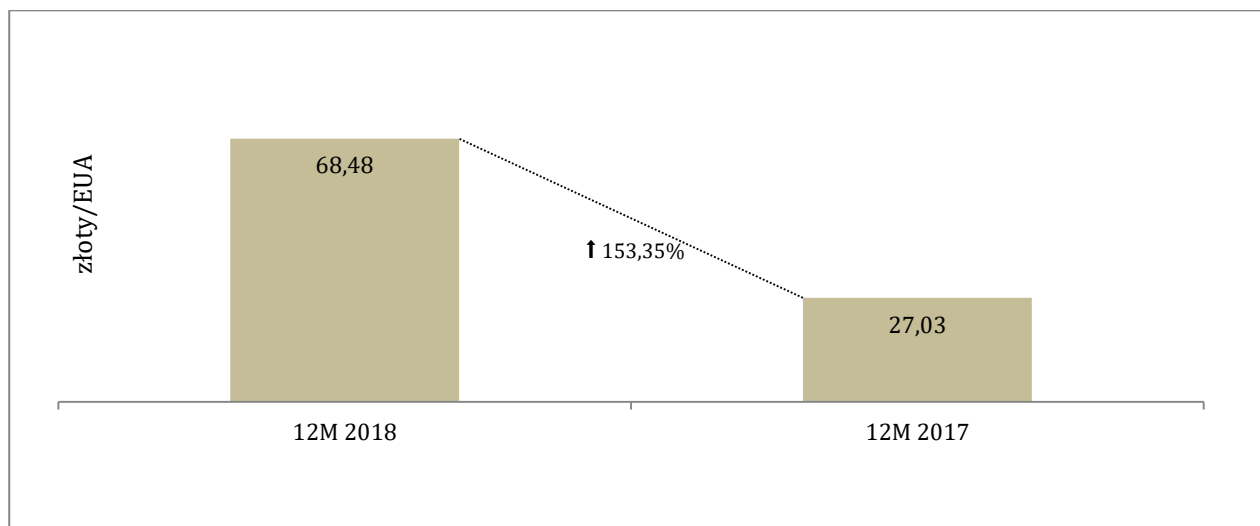
Wykres 11: Średnie ceny sprzedaży energii elektrycznej*

* Średnia cena liczona jako przychody ze sprzedaży energii (własnej, z obrotu oraz usług systemowych) podzielone przez wolumen sprzedaży.

Źródło: dane wewnętrzne

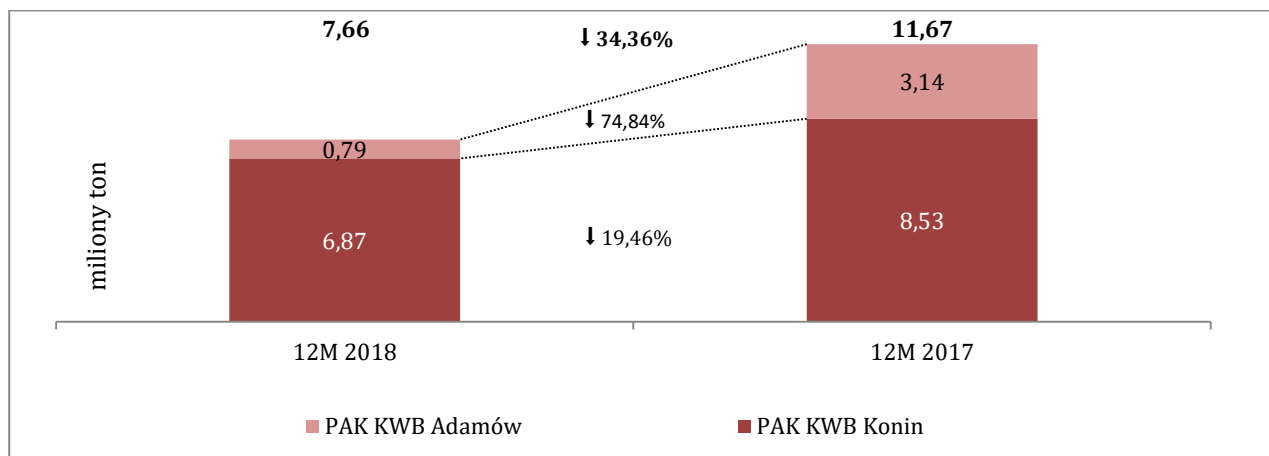
Wykres 12: Średnie ceny zakupu pozwoleń do emisji CO₂*(EUA)

* Średnia cena liczona jako koszty zakupu pozwoleń do emisji poniesione na pokrycie emisji za dany okres podzielone przez wolumen nabytych uprawnień.

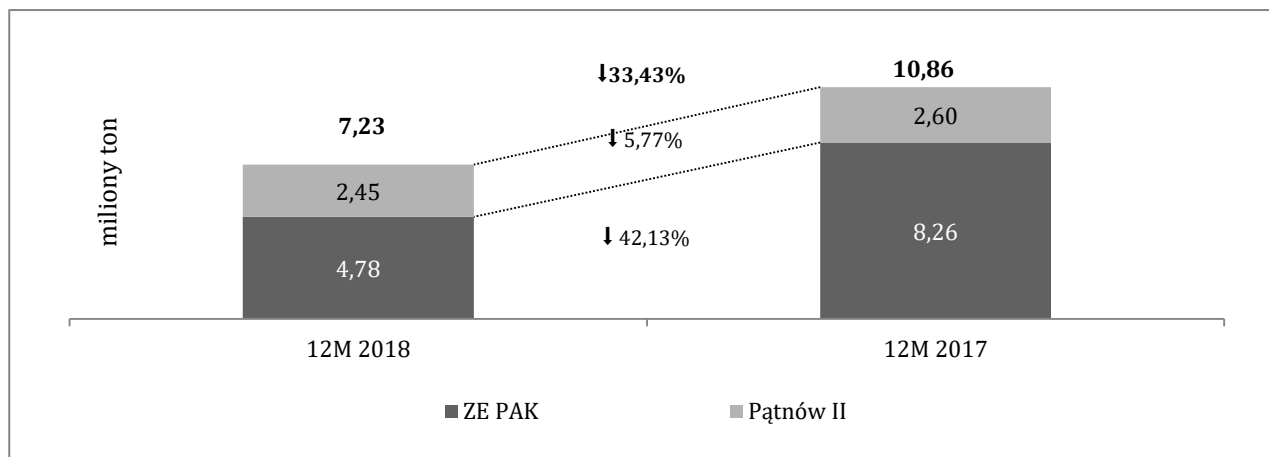
Źródło: dane wewnętrzne

Wykres 13: Zużycie węgla brunatnego

Źródło: dane wewnętrzne

Wykres 14: Emisja CO₂

Źródło: dane wewnętrzne

Tabela 5: Wybrane pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat

	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku	tysiące złotych zmiana	% dynamika
Przychody ze sprzedaży	2 304 824	2 443 075	(138 251)	(5,66)
Koszt własny sprzedaży	(2 627 910)	(2 035 396)	(592 514)	29,11
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	(323 086)	407 679	(730 765)	(179,25)
Pozostałe przychody operacyjne	10 964	11 324	(360)	(3,18)
Koszty sprzedaży	(4 001)	(4 258)	257	(6,04)
Koszty ogólnego zarządu	(123 779)	(119 467)	(4 312)	3,61
Pozostałe koszty operacyjne	(37 360)	(5 186)	(32 174)	620,4
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(477 262)	290 092	(767 354)	(264,52)
Przychody finansowe	7 201	16 193	(8 992)	(55,53)
Koszty finansowe	(45 387)	(47 652)	2 265	(4,75)
Zysk (strata) brutto	(515 448)	258 633	(774 081)	(299,30)
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	(51 775)	(75 089)	23 314	(31,05)
Zysk (strata) netto	(463 673)	183 544	(647 217)	(352,62)
Inne całkowite dochody netto	1 609	2 660	(1 051)	(39,51)
Całkowity dochód	(462 064)	186 204	(648 268)	(348,15)
EBITDA*	89 792	511 905	(422 113)	(82,46)

* Spółka definiuje i oblicza EBITDA jako zysk/(stratę) z działalności operacyjnej (obliczonej jako zysk/(strata) netto za rok obrotowy skorygowany o (i) podatek dochodowy (obciążenie podatkowe), (ii) przychody finansowe oraz (iii) koszty

finansowe) skorygowany o amortyzację (wykazaną w rachunku zysków i strat) oraz odpisy aktualizujące wartość środków trwałych, aktywów niematerialnych oraz aktywów górniczych.

Koszt własny sprzedaży w 2018 roku wyniósł 2 627 910 tysięcy złotych i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 592 514 tysięcy złotych, tj. o 29,11%.

Pozycją, która w największym stopniu przyczyniła się do zwiększenia kosztu własnego był odpis wartości rzeczowych aktywów trwałych dokonany w następstwie uwzględnienia wyników testów na utratę wartości aktywów zgodnie z wymogami MSR 36. Wynik testów uzasadniał odpisanie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 366 000 tysięcy złotych. Dodatkowo odnotowano odpis wartości środków trwałych w budowie w kwocie 6 584 tysiące złotych.

Na koniec 2018 roku dokonano również odpisu aktualizującego wartość zapasów (części zamiennych w magazynach) na kwotę 9 329 tysięcy złotych.

W 2018 roku znacząco wzrosły koszty emisji CO₂. Należy wziąć pod uwagę, że ilość wyemitowanego CO₂ spadła o 33,43% w stosunku do 2017 roku, w wyniku niższego wolumenu produkcji. Jednak jednostkowa cena płacona za pozwolenie do emisji wzrosła aż o ponad 150%. W rezultacie ogólne koszty z tytułu emisji CO₂ wzrosły o 202 425 tysięcy złotych. Zwiększyła się również wartość zakupionej do sprzedaży energii elektrycznej z obrotu jako następstwo wyższych cen energii na rynku. Pozycje kosztowe związane z usługami obcymi oraz podatki i opłaty zmniejszyły się na skutek zmniejszonej skali działalności (niższy wolumen wydobywania węgla i produkcji energii). O 37 663 tysiące złotych spadły koszty świadczeń pracowniczych w związku z niższym przeciętnym zatrudnieniem w 2018 roku.

Szczegółowe analityczne ujęcie kosztów wg rodzaju zawiera Tabela 6.

Pozostałe przychody operacyjne w 2018 roku wyniosły 10 964 tysiące złotych i nie różniły się znacząco od uzyskanych w 2017 roku. Podobnie w przypadku kosztów sprzedaży, które w 2018 roku pozostały na zbliżonym poziomie jak w roku wcześniejszym.

Znacząco wzrosły pozostałe koszty operacyjne, które w 2018 roku wyniosły 37 360 tysięcy złotych i w stosunku do 2017 roku urosły o 32 174 tysiące złotych. Głównym powodem odnotowanego wzrostu było zawiązanie rezerwy dotyczącej potencjalnego zwrotu przyznanych wcześniej nieodpłatnych pozwoleń do emisji CO₂. Rezerwa została zawiązana w kwocie 30 640 tysięcy złotych i dotyczyła części bezpłatnych pozwoleń, które związane są z poniesionymi nakładami na realizację inwestycji, zgłoszonych uprzednio do Krajowego Planu inwestycyjnego, których realizacja w przewidywanym czasie i zakresie jest zagrożona.

W 2018 roku w Grupie odnotowano stratę z działalności operacyjnej w wysokości 477 262 tysiące złotych.

Przychody finansowe w 2018 roku wyniosły 7 201 tysięcy złotych i były niższe od zanotowanych w 2017 roku o 8 992 tysiące złotych, tj. 55,53%. Głównym powodem był brak w 2018 roku dodatnich różnic kursowych (wycena kredytu konsorcjalnego w euro w Elektrowni Pątnów II Sp. z o.o.), które zanotowano w roku wcześniejszym.

Koszty finansowe w 2018 roku wyniosły 45 387 tysięcy złotych i w stosunku do wcześniejszego roku zmniejszyły się o 2 265 tysięcy złotych, tj. 4,75%. O spadku kosztów finansowych w głównej mierze zdecydowały niższe koszty odsetkowe związane ze zmniejszającym się zadłużeniem Grupy.

W 2018 roku Spółka odnotowała stratę brutto w wysokości 515 448 tysięcy złotych, w stosunku do 258 633 tysięcy złotych zysku brutto odnotowanego rok wcześniej. Na poziomie netto strata w 2018 roku wyniosła 463 673 tysiące złotych.

Tabela 6: Skonsolidowane koszty rodzajowe

	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku	tysiące złotych zmiana	% dynamika
Amortyzacja	194 514	199 648	(5 719)	(2,57)
Odpisy aktualizujące wartość środków trwałych i aktywów górniczych	372 540	22 165	350 375	1 580,76
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	8 890	(852)	9 742	(1 143,43)
Zużycie materiałów	243 126	252 602	(9 476)	(3,75)
Usługi obce	99 747	112 451	(12 704)	(11,30)
Podatki i opłaty z wyłączeniem podatku akcyzowego	173 709	201 592	(27 883)	(13,83)
Koszty emisji CO ₂	492 367	289 942	202 425	69,82
Koszty świadczeń pracowniczych	423 628	461 291	(37 663)	(8,16)

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ W 2018 ROKU

Pozostałe koszty rodzajowe	44 092	39 350	4 742	12,05
Wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz sprzedanej energii zakupionej z obrotu	743 682	555 156	188 526	33,96
Koszty według rodzaju ogółem	2 796 295	2 133 345	662 950	31,08

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Suma bilansowa na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 3 871 297 tysięcy złotych i w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 roku zmniejszyła się o 588 083 tysięcy złotych, tj. o 13,19%.

Aktywa trwałe na 31 grudnia 2018 roku wyniosły 2 968 043 tysiące złotych. W porównaniu do ostatniego dnia 2017 roku zmniejszyły się o 483 401 tysięcy złotych, tj. o 14,01%. Największy spadek dotyczył pozycji rzeczowych aktywów trwałych, które spadły o 493 362 tysiące złotych głównie w wyniku odpisu aktualizującego wartość środków trwałych.

Aktywa obrotowe na 31 grudnia 2018 roku wyniosły 902 244 tysiące złotych. W porównaniu z ostatnim dniem 2017 roku zmniejszyły się o 104 654 tysiące złotych, tj. 10,39%. Największa zmiana nastąpiła w pozycji krótkoterminowe aktywa niematerialne, które zmniejszyły się o 194 837 tysięcy złotych. Spadek ten związany był z mniejszą ilością fizycznie nabytych na koniec roku uprawnień do emisji. Z drugiej strony należności z tytułu dostaw i usług wzrosły o kwotę 100 922 tysięcy złotych w toku bieżącej działalności i rozliczeń z odbiorcami.

Kapitały własne na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosły 1 683 581 tysięcy złotych, w porównaniu do zakończenia 2017 roku spadły o 527 466 tysięcy złotych, tj. o 23,86%, będąc głównie rezultatem odnotowanej straty netto.

Zobowiązania na 31 grudnia 2018 roku wyniosły 2 187 716 tysięcy złotych, co oznacza, że w ciągu roku zmniejszyły się o 60 617 tysięcy złotych, tj. o 2,70%. Odmienne sytuacja kształtowała się w przypadku zobowiązań długoterminowych i krótkoterminowych. Te pierwsze obniżyły się o 274 712 tysięcy złotych, głównie w wyniku spłaty zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek. Natomiast zobowiązania krótkoterminowe wzrosły o 214 095 tysięcy złotych głównie na skutek większych zobowiązań z tytułu emisji CO₂ w 2018 roku.

Tabela 7: Wybrane pozycje skonsolidowanych aktywów

	tysiące złotych 31 grudnia 2018 roku	tysiące złotych 31 grudnia 2017 roku (dane przekształcone)	tysiące złotych zmiana	% dynamika
<i>Aktywa trwałe</i>				
Rzeczowe aktywa trwałe	2 791 141	3 284 503	(493 362)	(15,02)
Nieruchomości inwestycyjne	2 365	2 365	-	-
Aktywa niematerialne	3 773	6 679	(2 906)	(43,51)
Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze (długoterminowe)	80 326	72 536	(7 790)	(10,74)
Pozostałe aktywa długoterminowe finansowe	4 748	10 311	(5 563)	(53,95)
Pozostałe aktywa długoterminowe niefinansowe	3 873	2 122	1 751	82,52
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	81 817	72 928	8 889	12,19
Razem aktywa trwałe	2 968 043	3 451 444	(483 401)	(14,01)
<i>Aktywa obrotowe</i>				
Krótkoterminowe aktywa niematerialne	66 817	261 654	(194 837)	(74,46)
Zapasy	109 239	97 758	11 481	11,74
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	354 183	253 261	100 922	39,85
Należności z tytułu podatku dochodowego	1 544	17 731	(16 187)	(91,29)
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe	19	-	-	-
Pozostałe aktywa krótkoterminowe finansowe	36 679	35 788	891	2,49
Pozostałe aktywa krótkoterminowe niefinansowe	24 039	11 425	12 614	110,41
Kwoty należne od zamawiających z tytułu kontraktów długoterminowych	5 066	7 080	(2 014)	(28,45)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	304 658	322 201	(17 543)	(5,44)
Razem aktywa obrotowe	902 244	1 006 898	(104 654)	(10,39)

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ W 2018 ROKU

Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	1 010	1 038	(28)	(2,70)
SUMA AKTYWÓW	3 871 297	4 459 380	(588 083)	(13,19)

Tabela 8: Wybrane pozycje skonsolidowanych pasywów

	<i>tysiące złotych</i> 31 grudnia 2018 roku	<i>tysiące złotych</i> 31 grudnia 2017 roku (dane przekształcone)	<i>tysiące złotych</i> zmiana	%
				<i>dynamika</i>
<i>Kapitał własny</i>				
Kapitał podstawowy	101 647	101 647	-	-
Kapitał zapasowy	1 124 376	1 094 493	29 883	2,73
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów pochodnych	(460)	(2 678)	2 218	(82,82)
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 472	3 472	-	-
Zyski zatrzymane / Niepokryte straty	914 742	830 870	83 872	10,09
Zysk (strata) netto	(460 196)	183 243	(643 439)	(351,14)
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom większościowym	1 683 581	2 211 047	(527 466)	(23,86)
Kapitał własny ogółem	1 683 581	2 211 047	(527 466)	(23,86)
<i>Zobowiązania długoterminowe</i>				
Oprocentowane kredyty i pożyczki	59 424	302 465	(243 041)	(80,35)
Świadczenia pracownicze długoterminowe	45 555	48 166	(2 611)	(5,42)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe	11 468	5 146	6 322	122,85
Pochodne instrumenty finansowe długoterminowe (zobowiązania)	-	870	(870)	(100,00)
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów długoterminowe	43 007	44 509	(1 502)	(3,37)
Inne rezerwy długoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	450 033	414 795	35 238	8,50
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	364 652	432 900	(68 248)	(15,77)
Zobowiązania długoterminowe ogółem	974 139	1 248 851	(274 712)	(22,00)
<i>Zobowiązania krótkoterminowe</i>				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe krótkoterminowe	158 456	146 416	12 040	8,22
Bieżąca część oprocentowanych kredytów i pożyczek	360 955	349 573	11 382	3,26
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe (zobowiązania)	921	4 139	(3 218)	(77,75)
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	95 960	107 387	(11 427)	(10,64)
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	21	1 092	(1 071)	(98,08)
Świadczenia pracownicze krótkoterminowe	5 445	5 457	(12)	(0,22)
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów krótkoterminowe	1 502	1 507	(5)	(0,33)
Kwoty należne zamawiającym z tytułu kontraktów długoterminowych	2 482	5 626	(3 144)	(55,88)
Inne rezerwy krótkoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	587 835	378 285	209 550	55,39
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem	1 213 577	999 482	214 095	21,42
Zobowiązania razem	2 187 716	2 248 333	(60 617)	(2,70)
SUMA PASYWÓW	3 871 297	4 459 380	(588 083)	(13,19)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Grupa w 2018 roku wypracowała dodatnie saldo przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej w wysokości 366 754 tysiące złotych, które w porównaniu z poprzednim rokiem było niższe o 112 044 tysiące złotych. Główną przyczyną, która wpłynęła na niższe saldo była strata brutto odnotowana w 2018 roku oraz zwiększenie stanu zobowiązań. Znacząco wzrósł poziom rezerw, głównie związanych z uprawnieniami do emisji CO₂.

Saldo operacji pieniężnych z działalności inwestycyjnej wyniosło (-60 703) tysiące złotych i w porównaniu z rokiem poprzednim utrzymało się na zbliżonym poziomie, różnica wyniosła 3 079 tysięcy złotych. Z jednej strony zmniejszeniu uległy nakłady na nabycie rzeczowych aktywów trwałych, z drugiej brak było wpływu związanego ze zwolnieniem zabezpieczeń, które odnotowano w 2017 roku.

Saldo operacji pieniężnych w ramach działalności finansowej wyniosło (-325 305) tysięcy złotych i było wyższe od zanotowanego w roku poprzednim o 121 945 tysięcy złotych. O różnicy zdecydowało saldo między spłatą s wpływem z tytułu kredytów w obu okresach.

Środki pieniężne w ciągu 2018 roku zmniejszyły się o 19 254 tysiące złotych i na koniec roku wyniosły 303 316 tysięcy złotych.

Tabela 9: Wybrane pozycje ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

	<i>tysiące złotych</i> <i>okres 12 miesięcy</i> <i>zakończony dnia</i> <i>31 grudnia 2018</i> <i>roku</i>	<i>tysiące złotych</i> <i>okres 12 miesięcy</i> <i>zakończony dnia</i> <i>31 grudnia 2017</i> <i>roku</i>	<i>tysiące złotych</i> <i>zmiana</i>	<i>%</i> <i>dynamika</i>
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
Zysk (strata) brutto	(515 448)	258 633	(774 081)	(299,30)
Korekty o pozycje:				
Amortyzacja	193 012	195 692	(2 680)	(1,37)
Odsetki i udziały w zyskach	17 158	32 129	(14 971)	(46,60)
(Zysk)/strata z tytułu różnic kursowych	1 217	(13 801)	15 018	(108,82)
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	(2 497)	2 516	(5 013)	(199,24)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	(115 290)	11 701	(126 991)	(1085,30)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów	(11 480)	7 537	(19 017)	(252,32)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	11 491	(99 080)	110 571	(111,60)
Zmiana stanu rezerw, rozliczeń międzyokresowych oraz świadczeń pracowniczych	515 132	328 799	186 333	56,67
Podatek dochodowy zapłacony	(9 604)	(19 679)	10 075	(51,20)
Wydatki na nabycie uprawnień do emisji CO ₂	(93 103)	(249 437)	156 334	(62,67)
Odpis aktualizujący wartość rzeczowych aktywów trwałych i aktywów górniczych	372 540	22 165	350 375	1580,76
Pozostałe	3 626	1 623	2 003	123,41
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	366 754	478 798	(112 044)	(23,40)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	8 854	3 478	5 376	154,57
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(70 293)	(98 272)	27 979	(28,47)
Wydatki i wpływy związane z pozostałymi aktywami finansowymi	641	1 451	(810)	(55,82)
Rozwiązanie lokaty na zabezpieczenie zadłużenia	-	35 630	(35 630)	(100,00)
Dywidendy otrzymane	93	208	(115)	(55,29)
Odsetki otrzymane	2	5	(3)	(60,00)
Pozostałe	-	(124)	124	(100,00)
Środki pieniężne netto z działalności	(60 703)	(57 624)	(3 079)	5,34

inwestycyjnej				
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej				
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	(1 571)	(7 012)	5 441	(77,60)
Wpływy z tytułu kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	43 414	-	43 414	-
Splata kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	(284 949)	(340 837)	55 888	(16,40)
Dywidendy wypłacone	(60 988)	(65 562)	4 574	(6,98)
Odsetki zapłacone	(21 218)	(33 373)	12 155	(36,42)
Pozostałe	7	(466)	473	(101,50)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(325 305)	(447 250)	121 945	(27,27)
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(19 254)	(26 076)	6 822	(26,16)
Środki pieniężne na początek okresu	322 570	348 646	(26 076)	(7,48)
Środki pieniężne na koniec okresu	303 316	322 570	(19 254)	(5,97)

Wskaźniki finansowe

Odnotowana w 2018 roku strata netto spowodowała, że wszystkie wskaźniki rentowności zanotowały ujemne wartości.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia wzrósł nieznacznie. Powodem wzrostu była spadek sumy aktywów wyższy niż spadek sumy zobowiązań. Wskaźnik dług netto/EBITDA wzrósł na skutek spadku EBITDA.

Wartość wskaźnika bieżącej płynności, informującego o stopniu pokrycia zobowiązań bieżących aktywami obrotowymi krótkoterminowymi zmniejszyła się do poziomu 0,74, co oznacza, że na koniec 2018 roku sytuacja płynnościowa uległa pogorszeniu w stosunku do końcówki 2017 roku.

Tabela 10: Wskaźniki

		2018	2017	zmiana	% dynamika
ROE	%	(27,54)	8,24	(35,78)	(434,22)
ROA	%	(11,98)	4,12	(16,1)	(390,78)
Rentowność sprzedaży netto	%	(20,12)	7,51	(27,63)	(367,91)
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	x razy	0,57	0,5	0,07	14,00
Dług netto / EBITDA	x razy	0,92	0,58	0,34	58,62
Wskaźnik płynności bieżącej	x razy	0,74	1,01	(0,27)	(26,73)

5.3. Istotne pozycje pozabilansowe

Opis istotnych pozycji pozabilansowych został przedstawiony w nocie 35.1, 36 i 37 skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za 2018 rok.

5.4. Przewidywana sytuacja finansowa

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ZE PAK SA zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Grupa nie publikuje prognoz finansowych w związku z powyższym nie przedstawia przewidywanej sytuacji w ujęciu konkretnych wartości odnoszących się do wyników finansowych. W niniejszym sprawozdaniu opisane zostały czynniki, które będą miały determinujący wpływ na przyszłą sytuację finansową Grupy.

Dodatkowo, mając na uwadze podwyższone standardy sprawozdawczości jednostek zainteresowania publicznego należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

1. Grupa zamknęła 2018 rok ze stratą netto w kwocie (-464) milionów złotych. Na wysokość straty netto istotny wpływ miały zdarzenia jednorazowe, w wysokości 347 milionów złotych, w tym wyniki testów na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych. Dodatkowo na poniesioną stratę wpłynęła sytuacja na rynku energii. Od początku roku uwidaczniał się trend wzrostowy uprawnień do emisji CO₂, które Grupa jest zobowiązania

nabywać w celu przedstawienia do umorzenia. Notowania uprawnień na początku roku kształtowały się na poziomie około 8 euro, a zakończyły rok na poziomie ponad 24 euro, powodując istotne zwiększenie kosztów operacyjnych Grupy w roku 2018. Ponadto, na pogorszenie wyniku operacyjnego, zarówno w segmencie wytwarzania jak i wydobycia, wpłynęło również ograniczenie działalności Grupy z uwagi na zakończenie z dniem 1 stycznia 2018 roku produkcji energii elektrycznej przez Elektrownię Adamów, w związku zakończeniem okresu derogacji środowiskowej dla pięciu bloków o łącznej mocy 600 MW.

2. Na dzień 31 grudnia 2018 roku zobowiązania krótkoterminowe, w tym kredyty bankowe, przewyższają aktywa obrotowe Grupy o kwotę 311 milionów złotych.

Okoliczności opisane powyżej, mogą wpływać na ocenę funkcjonowania Grupy w przyszłości, w tym również na ocenę zdolności Grupy do kontynuacji działalności. Wzrastające koszty działalności, znaczące wahania poziomu uprawnień do emisji CO₂, poziom zadłużenia krótkoterminowego oraz niepewność dotycząca regulacji rynkowych determinujących ceny wytwarzanej energii oraz uzyskiwanych certyfikatów, wpływają na niepewność realizacji planów przyjętych przez Zarząd. W konsekwencji Zarząd zwraca uwagę na istnienie znaczącej niepewności, która może budzić wątpliwości co do zdolności Grupy do kontynuacji działalności. Należy jednak podkreślić, że sytuacja finansowa w 2018 roku w dużej mierze determinowana była przez strategię zabezpieczania cen sprzedawanej energii i kupowanych uprawnień do emisji CO₂. Niedostosowania w tym zakresie zostały już skorygowane na etapie kontraktacji sprzedaży energii i zakupu uprawnień na 2019 rok. Podjęto również szereg działań na poziomie operacyjnym mających na celu poprawę sytuacji ekonomicznej Grupy.

Obecnie Zarząd koncentruje swoje działania na poprawie płynności Grupy w krótkim horyzoncie czasowym. Zarząd dokonał szczegółowej analizy prognoz przepływów pieniężnych i potwierdza, że analiza przepływów pieniężnych wskazuje na możliwość generowania wystarczających, pozytywnych przepływów pieniężnych co najmniej w okresie kolejnych 12 miesięcy od daty niniejszego sprawozdania finansowego. Analiza ta zakłada odnowienie posiadanych limitów kredytowych dotyczących finansowania bieżącej działalności spółek w Grupie. Prowadzone są rozmowy z instytucjami finansowymi mające na celu odnowienie kredytów. Zdaniem Zarządu, ryzyko braku odnowienia limitów kredytowych jest ograniczone.

W rezultacie, w ocenie Zarządu opisana powyżej sytuacja nie wpłynie negatywnie na możliwość regulowania przez Grupę zobowiązań, finansowanie niezbędnych inwestycji czy współpracę z kluczowymi klientami.

5.5. Charakterystyka czynników mających wpływ na bieżące i przyszłe wyniki finansowe

Wyniki finansowe Grupy, jako podmiotu skoncentrowanego na działalności w zakresie wytwarzania i sprzedaży produkowanej energii elektrycznej na wolnym rynku hurtowym, w pełni podlegają i są uzależnione od zachowania się innych uczestników tego rynku, którzy w większym lub mniejszym stopniu, w zależności od posiadanego udziału w rynku, wpływają na poziom kształtowanych cen. Zachowania rynkowe uczestników hurtowego rynku energii stymulowane są z kolei działaniami legislacyjnymi w obszarze szeroko rozumianej polityki energetycznej, prowadzonej zarówno na szczeblu krajowym, unijnym ale i na szczeblu gospodarki globalnej.

Sektor energetyczny doświadcza szeregu zmian, w najbliższej przyszłości nie brakuje zapowiedzi mogących mieć istotny wpływ na kształt i zasady funkcjonowania szeroko rozumianego rynku energii. W tym kontekście wspomnieć można chociażby o procedowanym obecnie pakiecie regulacji unijnych, rzutujących na funkcjonujące obecnie unijne i krajowe akty prawne. Znany uczestnikom rynku energii pakiet regulacji pod nazwą „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” (Pakiet Zimowy) może zasadniczo wpływać na ustawodawstwo krajowe w sektorze energetycznym. Ustalenia związane z kształtem tych regulacji, są w szczególności bardzo istotne z punktu widzenia ustawy wprowadzającej w Polsce rynek mocy, którą parlament w Polsce przyjął na początku grudnia 2017 roku. Polski rynek mocy skonstruowany został w taki sposób, żeby był neutralny technologicznie i zapewniał udział krajowym wytwórcom opierającym produkcję na każdej technologii, jak i podmiotom oferującym usługę redukcji zapotrzebowania na moc, oraz zagranicznym podmiotom. Z punktu widzenia działalności prowadzonej przez Grupę, rynek mocy w swoich założeniach jest mechanizmem wsparcia przede wszystkim dla firm energetycznych, mającym stymulować inwestycje w modernizację funkcjonujących obecnie i budowę nowych jednostek wytwórczych. Dodatkowo, funkcjonujący na rynku systemu wsparcia dla oze, którego beneficjentem w Polsce są przede wszystkim farmy wiatrowe, wypiera z rynku najstarsze bloki węglowe, co z uwagi na brak nowych inwestycji w jednostki wytwórcze centralnie dysponowane przez Operatora Systemu Przesyłowego („OSP”), skutkuje ryzykiem powstania w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym („KSE”) niedoborów mocy.

Oceniając zatem otoczenie rynkowe i regulacyjne producenta i sprzedawcy energii elektrycznej, należy brać pod uwagę kilka zjawisk szczególnie istotnych w ostatnim roku, których skutki mogą wpływać również na wyniki Grupy w przyszłości:

- ograniczenie przyrostu mocy w KSE w segmencie turbin wiatrowych;
- zatwierdzenie przez Komisję Europejską polskiego rynku mocy (Decyzja KE State aid No. SA.46100 (2017/N) - Poland - Planned Polish capacity mechanism);
- nowelizacja Ustawy o odnawialnych źródłach energii, mająca na celu usunięcie kolizji poprzedniej wersji ustawy z prawem europejskim;
- prace nad polityką energetyczną Polski do 2040 roku (PEP2040), która określa nowy kształt docelowego miks energetyczny dla Polski, a w tym założenia dla górnictwa węgla brunatnego;
- nowy system wsparcia dla wytwarzania energii w kogeneracji;
- zapisy Pakietu Zimowego, wprowadzającego m.in. nowe ograniczenia dotyczące emisji CO₂ w tym określające zasady wsparcia dla mechanizmów mocowych dla źródeł emitujących ponad 550g CO₂/kWh oraz zakładające zwiększenie udziału oze w produkcji energii elektrycznej;
- zintensyfikowane prace na reformą systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂ (EU ETS) po 2020 roku (prace nad zmianą ustawy o EU ETS);
- uczestnictwo Polski w międzyoperatorskich projektach, mających na celu budowę wspólnego europejskiego rynku w modelu „Price Coupling of Regions”.
- reforma rynku bilansującego wprowadzająca mechanizm scarcity pricing i możliwość docelowego wdrożenia modelu cen węzłowych;
- wdrożenie kodeksów sieciowych.

Grupa generuje większość przychodów z wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej, dlatego cena, za jaką sprzedaje energię elektryczną, jest bardzo istotna dla wyników jej działalności. Analizując bieżące trendy rynkowe w kontekście poziomu cen energii elektrycznej na hurtowych rynkach energii, przyjrzyć należy się przede wszystkim cenom notowanym na Towarowej Giełdzie Energii SA („TGE”). Czynniki wpływające w sposób istotny na poziom notowań giełdowych na rynku SPOT pozostają od lat te same, wśród nich najistotniejsze to: wielkość generacji wiatrowej, stan rezerwy w systemie KSE, wielkość zdolności przesyłowych udostępnianych do wymiany transgranicznej, a także warunki pogodowe. Charakterystycznym dla minionego roku zjawiskiem, z punktu widzenia transparentności cen jest fakt, że wolumen obrotu energią elektryczną na TGE wyniósł w 2018 roku 226 052 409 MWh, co oznacza wzrost o 102,5% w stosunku do roku 2017⁴. Prawdopodobnej przyczyny wzrostu wolumenu obrotu można upatrywać w podwyższeniu obliża giełdowego z 30% do 100% jako obowiązującego dla energii wyprodukowanej w 2019 roku. Ponadto zniknęła niepewność prawna uczestników rynku, co do formalnego statusu kontraktów terminowych zawieranych na TGE (klasyfikacja - towar czy instrument finansowy). Po wejściu w życie Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, implementującej MIFID II do polskiego prawa, zgodnie z jej zapisami TGE, będzie mogła działać na niezmiennych zasadach przez 12 miesięcy, a w tym czasie będzie czynić starania w celu uzyskania statusu OTF (zorganizowanej platformy obrotu). Średnioważona cena BASE na Rynku Dnia Następnego TGE ukształtowała się w roku 2018 na poziomie 224,71 zł/MWh, rosnąc o ponad 44% względem analogicznej ceny z 2017 roku. Z kolei na RTT średnioważona cena kontraktu rocznego z dostawą pasmową w roku 2019 (BASE_Y-19) wyniosła w całym 2018 roku 242,40 zł/MWh, co również oznacza wzrost o ponad 44% w stosunku do ceny z notowań kontraktu BASE_Y-18 w roku 2017. Wolumen obrotu na powyższym produkcie w 2018 roku wzrósł o 79 391 880 MWh (171 %) do poziomu 125 802 360 MWh względem roku 2017. Uzasadnienia dla wzrostu poziomu cen energii elektrycznej można łączyć ze wzrostem na światowych rynkach cen uprawnień do emisji CO₂ oraz cen węgla.

Cena uprawnień do emisji CO₂ („EUA”), które emitent zobowiązany jest umorzyć w ilości odpowiadającej wielkości emisji CO₂ do atmosfery, jest jednym z czynników, który w największym stopniu decyduje o konkurencyjności przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w oparciu o węgiel brunatny, obok kosztów węgla i paliw pomocniczych. Obecnie Spółka otrzymuje bardzo niewielkie ilości nieodpłatnych uprawnień do emisji CO₂, wynikających z przydziału na produkcję ciepła, dlatego też, praktycznie cała ilość potrzebnych Grupie uprawnień musi zostać zakupiona na rynku pierwotnym (aukcje) oraz wtórnym (giełda ICE, EEX, i kontrakty bilateralne). Poziom cen, po jakich Grupa nabywa uprawnienia do emisji CO₂ miał w poprzednich latach i w dalszym ciągu będzie miał ogromne znaczenia dla przyszłych wyników finansowych Grupy. Rynek Uprawnień do emisji CO₂ to rynek, który obecnie jest najbardziej narażony na zmiany cen spowodowane decyzjami politycznymi wynikającymi z kierunków trwającej od kilku lat debaty nad kształtem reformy europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS). Główne założenia reformy EU ETS ustaliła Rada Europejska w konkluzjach z października 2014 roku. Na tej podstawie w lipcu 2015 roku Komisja Europejska zaproponowała projekt dyrektywy, a po szeregu działań legislacyjnych w lutym 2018 roku Rada Europejska oficjalnie zatwierdziła reformę unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji na okres po 2020 roku. Należy podkreślić, że wszelkie zmiany, które w założeniu mają wpływać na podniesienie kosztu emisji CO₂ będą wpływały również na podniesienie kosztu produkcji

⁴ Komunikat TGE ze strony www.tge.pl.

energii. Jednak nie wszyscy wytwórcy są narażeni w równym stopniu na wpływ tego czynnika. O stopniu tego wpływu decyduje współczynnik emisyjności danego producenta oraz ewentualna ilość nieodpłatnych praw do emisji, które są przyznawane np. w przypadku realizacji inwestycji zgłoszonych do Krajowego Planu Inwestycyjnego. Obecnie trwają prace nad zmianą polskiej ustawy o handlu uprawnieniami do emisji, która to zmieni zasady wsparcia finansowego dla inwestycji zgłaszanych do Krajowego Planu Inwestycyjnego.

Kolejnym czynnikiem, który bez wątpienia będzie miał wpływ na przyszłe wyniki finansowe Grupy, jest ostateczne ustalanie z KE kształtu polskiego rynku mocy. Przyjęta, po długim czasie wyłożonych prac i oczekiwań, Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 roku została w dniu 9 lutego 2018 roku oficjalnie zaakceptowana przez KE, która w swojej decyzji (Decyzja KE State aid No. SA.46100 (2017/N) - Poland - Planned Polish capacity mechanism) potwierdziła, że założenia polskiego rynku mocy, są zgodne z unijnymi przepisami dotyczącymi zasad udzielania pomocy publicznej. W 2018 roku jednostki wytwórcze należące do Grupy wzięły udział w trzech aukcjach głównych na Rynku Mocy na lata dostaw 2021, 2022, 2023 przeprowadzonych przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA, zgodnie z zasadami określonymi przez Ustawę z dnia 8 grudnia 2017 roku o rynku mocy. W wyniku rozstrzygnięcia trzech aukcji, Spółka ZE PAK S.A. oraz Spółka Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. zawarły jednoroczne Umowy Mocowe na lata dostaw 2021-2023. Grupa we wszystkich trzech aukcjach zakontraktowała Obowiązek Mocowy na poziomie 587 MW po następujących cenach: na rok 2021 - 240,32 zł/kW/rok, na rok 2022 - 198,00 zł/kW/rok, na rok 2023-202,99 zł/kW/rok. W latach 2021-2023 Grupa będzie otrzymywała płatności wynikające z zawartych Umów Mocowych, za wykonywanie obowiązków mocowych, jako płatności za stałą gotowość do dostarczania mocy do sieci. Grupa nie zaferowała całej dostępnej mocy w aukcjach głównych, pozostawiając sobie możliwość wzięcia udziału we wtórnym rynku mocy, gdzie będzie mogła odkupować obowiązki mocowe, zakontraktowane w drodze aukcji przez inne podmioty. Ponadto zastosowana przez Grupę strategia umożliwia w dużym stopniu rezerwowanie realizacji obowiązków mocowych w ramach aktywów wytwórczych Grupy. Przychody z rynku mocy dla wszystkich jego uczestników, rozpoczną się dopiero wraz z rozpoczęciem pierwszego roku dostaw na rynku mocy, tj. w roku 2021. Należy jednak pamiętać, że rynek mocy, to nie tylko dodatkowe płatności dla podmiotów w nim uczestniczących, ale również określone obowiązki oraz kary finansowe, dla tych, którzy nie wykonują, albo nie w pełni wykonują, zakontraktowanych w umowie obowiązków mocowych.

W kontekście rynku mocy wspomnieć należy również o zapisach procedowanego przez Komisję Europejską od 2016 roku Pakietu Zimowego, na który składa się szereg rozporządzeń i dyrektyw, których konsultowane obecnie zapisy, przewidują m.in. wprowadzenie rygorystycznego limitu emisji CO₂ (EPS 550) dla wspieranych z publicznych pieniędzy wytwórców energii elektrycznej, którzy mieliby działać w ramach rynków mocy wprowadzanych w poszczególnych państwach członkowskich UE. Będąc efektem trilogu Rada UE, Parlament Europejski, Komisja Europejska zapisy Pakietu Zimowego zakładają przegląd istniejących mechanizmów mocowych i wymóg ich dostosowania do regulacji zawartych w Pakiecie Zimowym, oraz wprowadzają zasadę, że instalacje emitujące powyżej 550g CO₂/kWh energii elektrycznej z paliw kopalnych, które zaczęły wytwarzanie przed wejściem w życie „Rozporządzenia Rynkowego” (regulacji składającej się na „Pakiet Zimowy”) od 1 lipca 2025 roku nie będą mogły otrzymywać wsparcia w ramach mechanizmów mocowych, co oznacza, że aukcja główna na rynku mocy, przeprowadzana w roku 2019 na rok dostaw 2024, będzie ostatnią aukcją główną, w ramach której elektrownie Grupy opalane węglem brunatnym, będą miały możliwość uzyskania wsparcia z rynku mocy.

Duże znaczenie dla ram działalności Grupy będzie miał przyszły kształt miks energetyczny Polski. Pod koniec 2018 roku Ministerstwo Energii przedstawiło do konsultacji społecznych projekt „Polityki Energetycznej Polski do roku 2040” (PEP2040), który zakłada m.in. stopniowe ograniczanie produkcji energii elektrycznej ze źródeł węglowych. Projekt dokumentu zakłada jednakże kontynuację eksploatacji otwartych złóż, a także za perspektywiczne uznanie złoża Ościszłowo, o którego eksploatację Grupa obecnie czyni starania. Powstanie dokumentu PEP2040 może mieć kluczowe znaczenie dla Grupy, z uwagi na wydłużający się proces pozyskania koncesji na budowę nowej kopalni węgla brunatnego na złożu Ościszłowo.

Wśród czynników mogących mieć wpływ na przyszłe wyniki finansowe Grupy są również szanse, jakie pojawią się przed uczestnikami hurtowego rynku energii w związku z rozwojem jednolitego rynku energii elektrycznej. Proces łączenia rynku europejskiego w oparciu o tzw. model „Flow Based Market Coupling” a także reforma rynku bilansującego, poprzez wdrożenie mechanizmu scarcity pricing, zmierzają do wzmocnienia konkurencji na rynku energii, która przy jednoczesnym funkcjonowaniu mechanizmów mocowych, powinna dać impulsy dla inwestycji w nowe moce wytwórcze.

5.6. Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze mające wpływ na osiągnięte rezultaty finansowe

Na wyniki osiągnięte przez Grupę w 2018 roku negatywny wpływ miały następujące zdarzenia o jednorazowym charakterze:

- negatywny wynik testów na utratę wartości aktywów - zgodnie z wymogami MSR 36 na dzień 31 grudnia 2018 roku dokonano wyceny wartości odzyskiwalnej aktywów trwałych. Największy wpływ na wyniki testów na utratę wartości składników aktywów miały zmiany związane z ustaleniami zapadłymi na forum UE dotyczącymi wewnętrznego rynku energii, które to ustalenia dla jednostek wytwórczych niespełniających określonych kryteriów emisyjności w zakresie CO₂, które zakładają eliminację wsparcia w formie płatności z mechanizmu rynku mocy po 1 lipca 2025 roku. Kolejnym czynnikiem, który zaważył na wynikach testów była zmiana ujęcia rezerw i aktywów związanych z działalnością wydobywczą. Uwzględnienie wyników przeprowadzonych testów obniżyło wynik finansowy netto Grupy o 307 100 tysięcy złotych. Odpis aktualizujący nie wpłynął na wartość wyniku EBITDA. Szerszy opis wyników testów na utratę wartości aktywów został przedstawiony w Skonsolidowanym Sprawozdaniu finansowym Grupy ZE PAK SA za 2018 rok w nocie 19.1.
- zawiązanie rezerwy związanej z potencjalną koniecznością zwrotu wydanych uprzednio nieodpłatnych pozwoleń do emisji CO₂. - w ramach projektów zgłoszonych do Krajowego Planu Inwestycyjnego, Spółka była uprawniona do otrzymywania określonych ilości nieodpłatnych pozwoleń do emisji CO₂ w związku z poniesieniem nakładów inwestycyjnych na zgłoszone projekty. Jednak w przypadku gdy realizacja tych inwestycji w zakładanym zakresie i czasie jest zagrożona należy się liczyć z potencjalną koniecznością zwrotu wydanych uprzednio bezpłatnych uprawnień do emisji. Zawiązanie rezerwy obniżyło wynik finansowy netto Grupy o 24 818 tysięcy złotych.
- aktualizacja wartości zapasów – aktualizacja dotyczyła wartości „nierotujących” części zamiennych i podyktowana była zasadami polityki rachunkowości stosowanymi przez Spółkę. Obniżyła wynik finansowy netto Grupy o 7 556 tysięcy złotych.
- aktualizacja stanu środków trwałych w budowie – aktualizacja dotyczyła wartości zaniechanych inwestycji i podyktowana była zasadami polityki rachunkowości stosowanymi przez Spółkę. Obniżyła wynik finansowy netto Grupy o 5 333 tysiące złotych.
- aktualizacja rezerwy na rekultywację składowisk odpadów paleniskowych – aktualizacja związana była ze zmianą przepisów dotyczących składowania odpadów. Obniżyła wynik finansowy netto Grupy o 2 423 tysiące złotych

Łączny wpływ wyżej opisanych zdarzeń obniżył wynik EBITDA Grupy o 40 553 tysiące złotych, natomiast skonsolidowany wynik netto o 347 230 tysięcy złotych.

6. ZARZĄDZANIE ZASOBAMI FINANSOWYMI

6.1. Ocena zarządzania zasobami finansowymi

Spółki z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA posiadają wystarczające zasoby środków pieniężnych do prowadzenia działalności gospodarczej, na bieżąco realizując zarówno swoje zobowiązania o charakterze operacyjnym, jak i te zobowiązania, które wynikają z podpisanych umów finansowych oraz inwestycyjnych. Grupa zarządza bieżącymi zasobami finansowymi w elastyczny sposób, wykorzystując do tego celu modele analizy płynności gotówkowej oraz planując przyszłe przepływy pieniężne na podstawie sporządzanych okresowo prognoz finansowych w ujęciu krótko i długookresowym. Przy wykorzystaniu powyższych narzędzi, spółki z Grupy dokonują bieżącego monitoringu i analizy zapadalności należności i zobowiązań, dostosowując terminy oraz salda rachunków bankowych do wysokości przepływów pieniężnych. Nadwyżkami środków pieniężnych zarządza się wykorzystując inwestycje w bezpieczne instrumenty rynku finansowego, głównie lokaty bankowe.

6.2. Ocena realizacji zamierzeń inwestycyjnych

Grupa posiada strategię funkcjonowania, jak i dostosowany do niej plan inwestycyjny. Zamierzenia inwestycyjne uwzględniają obecnie panujące warunki w sferze legislacyjno-prawnej, gospodarczej, jak i technologicznej. Przyjęty sposób realizacji przewidywanych inwestycji opiera się w głównej mierze na korzystaniu ze środków wypracowanych w toku bieżącej działalności, jak i finansowaniu zewnętrznym. Spółki z Grupy przy planowaniu finansowania uwzględniają szereg czynników istniejących obecnie lub mogących wystąpić w przyszłości i mieć znaczący wpływ na realizowany program inwestycyjny. Przewidywana struktura finansowania poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych uwzględnia również poziom szeregu wskaźników finansowych, takich jak np. wskaźniki zadłużenia czy płynności w taki sposób, aby uzyskać ich optymalne poziomy. W ocenie Grupy Kapitałowej ZE PAK SA obecnie przyjęte założenia w sferze inwestycji są realne do realizacji przy wykorzystaniu posiadanych i potencjalnych zasobów. Jednak należy podkreślić, że cały czas monitorowane są czynniki mające najistotniejszy wpływ na program inwestycyjny, w przypadku istotnych zmian jednego bądź kilku czynników spółki Grupy dokonują określonych korekt bądź istotnych zmian realizowanej strategii.

7. ISTOTNE CZYNNIKI I PERSPEKTYWY ROZWOJU

Kierunkowe działania wyznaczone przez Strategię Grupy

Kierunki wyznaczone przez strategię Grupy Kapitałowej ZE PAK SA określone są na podstawie systematycznej analizy szerokiego spektrum czynników ekonomicznych i technologicznych, takich jak np.: trendy cenowe paliw konwencjonalnych, ceny uprawnień do emisji CO₂, mechanizmy wspierające różne technologie wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej.

Grupa ZE PAK SA kieruje swoją uwagę na otoczenie regulacyjne oraz postęp technologiczny, dla szeroko rozumianych obszarów związanych z działaniami Grupy. Celem takiego spojrzenia jest optymalizacja zamierzeń inwestycyjnych, kierunkowa - pod kątem dywersyfikacji bazy paliw i technologii źródeł wytwórczych, jak i szczegółowa – odnosząca się do usprawnień w istniejących jednostkach wytwórczych oraz dostosowanie harmonogramów pracy urządzeń wytwórczych. Grupa dąży do wypracowania modelu długofalowego funkcjonowania w warunkach uwidaczniających się niekorzystnych tendencji dla energetyki węglowej w przyjmowanych politykach na szczeblu UE - np. zawartych w dokumencie Pakiet Zimowy, co znajduje odzwierciedlenie w prognozach zmiany miksu energetycznego zapisanego m.in. w dokumencie Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku.

Szeroko rozumiane ramy legislacyjne wyznaczone przepisami prawa unijnego i polskiego przekładają się bezpośrednio na potencjał wytwórczy Grupy. Wyeksploatowane technicznie urządzenia wytwórcze, dla których analizy nie wykazywały celowości modernizacji, zgodnie z podjętymi decyzjami, będą stopniowo wycofane. Sposób eksploatacji w okresie przejściowym, musi być ściśle dopasowany do ich możliwości, poprzez wybór dedykowanego w prawie środowiskowym odstępstwa. Dodatkowo uwzględniony zostanie optymalny sposób wykorzystania dostępnej bazy paliwowej.

Spółka jest świadoma zmian, przede wszystkim tych z obszaru legislacyjno-prawnego, zachodzących w otoczeniu. Regulacje prawne zmierzające do redukcji emisji CO₂, innych gazów (SO₂, NO_x) i pyłów oraz przepisy dotyczące sektora odnawialnych źródeł energii to istotne wyzwania dla spółek z Grupy. Wchodzące w życie od 2021 roku, nowe regulacje środowiskowe wynikające z wprowadzenia konkluzji BAT (Best Available Technology) poszerzają katalog ograniczanych zanieczyszczeń. Analizy przeprowadzone we współpracy z renomowanym biurem projektowym pozwoliły ocenić konieczność podjęcia działań inwestycyjnych dla uzyskania zgodności w wymogami i zawęzić zakres wymaganych odstępstw od granicznych wielkości emisyjnych. ZE PAK SA poprzez działania inwestycyjne oraz właściwą gospodarkę remontową na istniejących jednostkach wytwórczych i przynależnych do nich urządzeniach redukcji zanieczyszczeń sukcesywnie obniża emisyjność produkowanej energii elektrycznej.

- 1) Elektrownia Adamów - wyłączona z eksploatacji z początkiem stycznia 2018 roku. Przygotowano wymagane przepisami dokumenty do organów regulacyjnych i zabezpieczono możliwość funkcjonowania gospodarek pomocniczych w niezbędnym zakresie. Obecnie Zarząd Spółki pracuje nad szeregiem scenariuszy w celu optymalnego wykorzystania aktywów związanych z elektrownią Adamów, również w celu dywersyfikacji bazy paliwowej poprzez przebudowę pięciu unieczynnionych kotłów w elektrowni Adamów na opalane gazem, przewidywane do pracy szczytowej.
- 2) Elektrownia Konin - pod koniec minionego roku przedłużono okres wypowiedzenia umowy na dostawę ciepła dla miasta Konin o dwa kolejne lata, tj. do połowy 2022 roku. Spółka wykonała również dostosowanie bloku biomasowego TG6 jako źródło podstawowe dla dostaw ciepła do miasta Konin. Obok funkcjonującej jednostki TG6, powstanie nowe źródło biomasowe o przewidywanej mocy 50 MW tj. zmodernizowany kocioł węglowy nr 7 przebudowany na dedykowany do spalania biomasy, by docelowo, stanowić źródło produkujące energię elektryczną w kondensacji, zabezpieczające w sytuacjach awaryjnych produkcję ciepła.
- 3) Elektrownia Pątnów I i Pątnów II - dwa bloki o mocy 222 MW każdy zostały poddane modernizacji i mogą efektywnie funkcjonować do 2030 roku. Praca bloku o mocy 474 MW w elektrowni Pątnów II planowana jest do 2047 roku. Jednak okres pracy wspomnianych aktywów jest bezpośrednio uzależniony od posiadanych zasobów węgla w eksploatowanych odkrywkach, jak i od potencjalnych nowych złóż o których eksploatację zabiega obecnie PAK KWB Konin SA (złoże Ościsłowo). Pozostałe bloki elektrowni Pątnów I Spółka planuje wycofywać w czasie zgodnym z posiadanymi pozwoleniami umożliwiającymi ich eksploatację.
- 4) Tereny zrehabilitowanych odkrywek KWB Adamów - wpisując się w cele polityki energetycznej i klimatycznej oraz dysponując odpowiednim potencjałem, Spółka podjęła kierunkową decyzję o inwestycji w technologię fotowoltaiczną. Spółka planuje instalację w rejonie Adamowa o mocy 70 MWp. Na

dofinansowanie powyższego zadania Spółka będzie starała się pozyskać środki pochodzące z funduszy unijnych w celowych konkursach rozpisanych przez NFOŚ. Dodatkowo Grupa będzie chciała skorzystać z nowych możliwości otwierających się w IV okresie ETS w postaci derogacji dla energetyki i funduszu modernizacyjnego.

Niezależnie od zamierzeń inwestycyjnych jednym z obszarów realizacji strategii Grupy jest postępująca integracja w poszczególnych segmentach prowadzonej działalności. Docelowo działania zakładają istnienie dwóch głównych segmentów, tj. skonsolidowanego segmentu wydobywczego oraz segmentu wytwarzania. W przypadku działalności pomocniczej, Grupa dąży do maksymalnego skupienia kompetencji w celu podniesienia elastyczności segmentu pomocniczego oraz optymalizacji struktury zarządzania i struktury kosztowej. Grupa dąży do osiągnięcia maksymalnych korzyści poprzez efekt synergii w całym łańcuchu technologicznym.

8. CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY AKCJONARIATU

8.1. Struktura akcjonariatu

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał zakładowy Spółki wynosił 101 647 094,00 złotych i dzielił się na 50 823 547 akcji o wartości nominalnej 2,00 złotych każda.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne, co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki według informacji posiadanych przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji Spółki, na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

*Tabela 11: Wykaz akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania**

Akcjonariusz	szk. Liczba akcji oraz odpowiadająca im liczba głosów na Walnym Zgromadzeniu	% Udział w ogólnej liczbie akcji/głosów
Zygmunt Solorz (pośrednio) poprzez:	26 200 867	51,55
– Elektrim SA	196 560	0,39
– Embud 2 sp. z o.o. S.K.A.	592 533	1,16
– Trigon XIX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	10 004 001	19,68
– Argumenol Investment Company Limited	15 407 773	30,32
Nationale-Nederlanden OFE	4 503 242	8,86
OFE PZU „Złota Jesień”	4 635 719	9,12

* Według informacji posiadanych przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji.

Spółka nie posiada wiedzy o jakichkolwiek umowach, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

8.2. Nabycie akcji własnych

W 2018 roku Spółka nie nabywała akcji własnych.

8.3. Akcje i udziały podmiotów z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w posiadaniu osób nadzorujących i zarządzających

W poniższych tabelach przedstawiono stan posiadania (bezpośrednio i pośrednio) akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką osób zarządzających na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela 12: Stan posiadania akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką przez osoby zarządzające na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień sporządzenia sprawozdania.

Imię i nazwisko	Akcje ZE PAK SA		Akcje/udziały w jednostkach powiązanych z ZE PAK SA	
	ilość	wartość nominalna	ilość	wartość nominalna
Marcin Ginel	0	0	0	0
Aneta Lato-Żuchowska	0	0	0	0
Zygmunt Artwik	0	0	0	0
Paweł Markowski	0	0	0	0
Henryk Sobierajski	0	0	0	0
Adam Kłapszta	0	0	0	0

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania (bezpośrednio i pośrednio) akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką osób nadzorujących na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela 13: Stan posiadania akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką przez osoby nadzorujące na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień sporządzenia sprawozdania.

Imię i nazwisko	Akcje ZE PAK SA		Akcje/udziały w jednostkach powiązanych z ZE PAK SA	
	ilość	wartość nominalna	ilość	wartość nominalna
Wiesław Walendziak	0	0	0	0
Tomasz Szeląg	0	0	0	0
Wojciech Piskorz	0	0	0	0
Henryk Sobierajski	0	0	0	0
Leszek Wysłocki	0	0	0	0
Sławomir Sykucki	0	0	0	0
Lesław Podkański	0	0	0	0
Sławomir Zakrzewski	0	0	0	0
Piotr Stępnia	0	0	0	0
Grzegorz Krystek	0	0	0	0

8.4. System kontroli programu akcji pracowniczych

W Spółce nie funkcjonuje program akcji pracowniczych, w związku z czym w Spółce nie istnieje system kontroli programu akcji pracowniczych.

9. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO

Oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego przedstawione jest zgodnie z § 70 ust. 6 pkt 5) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim

9.1. Zestaw stosowanych zasad ładu korporacyjnego

W 2018 roku Spółka podlegała zasadom ładu korporacyjnego opisanym w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” (*Dobre Praktyki*), przyjętym Uchwałą Rady Nadzorczej GPW z dnia 13 października 2015 roku. Zasady opisane w Dobrych Praktykach weszły w życie 1 stycznia 2016 roku.

Zarząd Spółki, w zakresie kompetencji przyznanych mu przez Statut i powszechnie obowiązujące przepisy prawne, dokłada należytej staranności w celu przestrzegania przez Spółkę w możliwie najszerszym zakresie Dobrych Praktyk. Ilość oraz zakres zasad, od stosowania których odstąpiono w 2018 roku zostały szczegółowo opisane w punkcie poniżej. Zarząd Spółki dokłada szczególnych starań, aby polityka informacyjna Spółki wobec inwestorów, zarówno indywidualnych, jak i instytucjonalnych stanowiąca realizację wytycznych zawartych w Dobrych Praktykach była zgodna z ich oczekiwaniami. Spółka dąży do tego by minimalizować zarówno liczbę jak i zakres zasad, od których stosowania odstąpiono. Ponadto, z przyczyn niezależnych od Spółki nie wszystkie zasady zawarte w Dobrych Praktykach są stosowane.

Tekst Dobrych Praktyk jest opublikowany na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA pod adresem:

https://www.gpw.pl/pub/GPW/files/PDF/GPW_1015_17_DOBRE_PRAKTYKI_v2.pdf

Zgodnie z zasadami Dobrych Praktyk Spółka opublikowała informację na temat stanu stosowania przez Spółkę zasad i rekomendacji zawartych w Dobrych Praktykach pod adresem:

(http://ri.zepak.com.pl/upload/files/PL_GPW_dobre_praktyki_PAK.pdf).

9.2. Zestaw zasad, od których stosowania odstąpiono

Poniżej wyszczególniono zasady ładu korporacyjnego, których Spółka nie dotrzymała w ramach swojej działalności w 2018 roku wraz z wyjaśnieniem stanowiska Spółki w każdym wyszczególnionym odstępstwie.

Zasada I.Z.1.20. Dobrych Praktyk

Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania zasady I.Z.1.20. Dobrych Praktyk:

Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia Spółki, zgodnie z którymi zdecydowana większość kapitału zakładowego Spółki jest reprezentowana na obradach Walnego Zgromadzenia bezpośrednio jak również fakt, że rejestrowanie przebiegu walnego zgromadzenia mogłoby się wiązać z dodatkowymi kosztami oraz potencjalnymi trudnościami natury organizacyjno-technicznej oraz prawnej, Spółka nie rejestruje i nie transmituje przebiegu walnego zgromadzenia. W przypadku istotnego zainteresowania akcjonariuszy Spółki związanego z potrzebą rejestracji przebiegu Walnego Zgromadzenia spółka rozważy taką możliwość.

Rekomendacja IV.R.2. Dobrych Praktyk

Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania rekomendacji IV.R.2. Dobrych Praktyk:

W ocenie Spółki obecna struktura akcjonariatu nie uzasadnia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym oraz dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, umożliwiającej akcjonariuszom wypowiedanie się podczas obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad. Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia Spółki, zgodnie z którymi zdecydowana większość kapitału zakładowego jest reprezentowana na obradach Walnego Zgromadzenia bezpośrednio jak również fakt, że rejestrowanie i transmitowanie przebiegu walnego zgromadzenia mogłoby się wiązać z dodatkowymi kosztami oraz potencjalnymi trudnościami natury organizacyjno-technicznej oraz prawnej Spółka nie rejestruje i nie transmituje przebiegu walnego zgromadzenia. Dotychczas Spółka nie otrzymywała zgłoszeń akcjonariuszy zainteresowanych transmisją obrad walnego zgromadzenia. W wypadku istotnego zainteresowania akcjonariuszy transmisją obrad walnego zgromadzenia Spółka rozważy możliwość rejestracji i transmisji obrad. Możliwość wykonywania prawa głosu osobiście lub przez pełnomocnika jest stałą praktyką podczas obrad walnego zgromadzenia akcjonariuszy Spółki. W ocenie Spółki niepełne stosowanie wyżej opisanej rekomendacji nie wpływa negatywnie na realizację celu opisanego w IV rozdziale dobrych praktyk spółek giełdowych.

Zasada IV.Z.2. Dobrych Praktyk

Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania zasady IV.Z.2. Dobrych Praktyk:

W ocenie Spółki obecna struktura akcjonariatu nie uzasadnia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia Spółki, zgodnie z którymi zdecydowana większość kapitału zakładowego jest reprezentowana na obradach Walnego Zgromadzenia bezpośrednio, jak również fakt, że rejestrowanie i transmitowanie przebiegu walnego zgromadzenia mogłoby się wiązać z dodatkowymi kosztami oraz potencjalnymi trudnościami natury organizacyjno-technicznej oraz prawnej, Spółka nie rejestruje i nie transmituje przebiegu walnego zgromadzenia. Dotychczas Spółka nie otrzymywała zgłoszeń akcjonariuszy zainteresowanych transmisją obrad walnego zgromadzenia. W wypadku istotnego zainteresowania akcjonariuszy transmisją obrad walnego zgromadzenia Spółka rozważy możliwość rejestracji i transmisji obrad.

Rekomendacja VI.R.1. Dobrych Praktyk

Wynagrodzenie członków organów spółki i kluczowych menedżerów powinno wynikać z przyjętej polityki wynagrodzeń.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania rekomendacji VI.R.1. Dobrych Praktyk:

W Spółce nie obowiązuje kompleksowa, formalna polityka wynagrodzeń. Wynagrodzenia członków rady nadzorczej ustalane są przez walne zgromadzenie, wynagrodzenia członków zarządu ustalane są przez radę nadzorczą natomiast istnieje w spółce dokument określający zasady wynagradzania kluczowych menedżerów. W każdym przypadku pod uwagę brane są takie czynniki jak: kompetencje, doświadczenie, odpowiedzialność stanowiska oraz osiągnięte efekty pracy.

Rekomendacja VI.R.2. Dobrych Praktyk:

Polityka wynagrodzeń powinna być ściśle powiązana ze strategią spółki, jej celami krótko- i długoterminowymi, długoterminowymi interesami i wynikami, a także powinna uwzględniać rozwiązania służące unikaniu dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania rekomendacji VI.R.2. Dobrych Praktyk:

W Spółce nie obowiązuje kompleksowa, formalna polityka wynagrodzeń. Jednak takie aspekty jak powiązanie wysokości wynagrodzeń z celami krótko i długoterminowymi Spółki, są brane pod uwagę w procesie ustalania wynagrodzeń organów Spółki jak i jej kluczowych menedżerów. Spółka nie stosuje dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn w kontekście ustalania wynagrodzeń na wszelkich stanowiskach.

9.3. Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Proces sporządzania sprawozdań finansowych Spółki, jak i skonsolidowanych sprawozdań Grupy Kapitałowej, odbywa się z zastosowaniem mechanizmów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem, takich jak: procedury wewnętrzne obowiązujące w Spółce, mechanizmy zarządzania systemami informatycznymi służącymi do ewidencji zdarzeń gospodarczych i sporządzania sprawozdań finansowych oraz mechanizmy ochrony danych i systemów, zasady nadzoru nad sporządzaniem sprawozdań finansowych, zasady weryfikacji i oceny sprawozdań, audyt wewnętrzny oraz inne elementy kontroli.

Sporządzanie sprawozdań finansowych Spółki i skonsolidowanych sprawozdań Grupy odbywa się w sposób uporządkowany, na bazie obowiązującej w Spółce i Grupie struktury organizacyjnej. Wdrożone w Spółce i Grupie narzędzia rachunkowości zarządczej oraz systemy informatyczne wykorzystywane do ewidencji zdarzeń gospodarczych w księgach rachunkowych, dają podstawę do oceny, iż sprawozdania finansowe Spółki i skonsolidowane sprawozdania Grupy rzetelnie i jasno przedstawiają sytuację finansową i majątkową oraz wynik finansowy Spółki i Grupy.

Do podstawowych regulacji w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych należą: polityka rachunkowości Spółki zgodna z Ustawą o Rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku, Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzone przez Unię Europejską, procedura zamykania ksiąg rachunkowych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej oraz wymogi sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych nałożone przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka nie podjęła jeszcze decyzji o prowadzeniu ksiąg rachunkowych w Grupie według MSSF. W związku z tym proces sporządzania sprawozdań finansowych w Grupie

odbywa się dwuetapowo. Najpierw wszystkie spółki Grupy sporządzają swoje sprawozdania jednostkowe według polskich standardów rachunkowości. Sprawozdania te podlegają badaniu o ile spełniają warunki określone w Ustawie o Rachunkowości. Następnie spółki przekształcają sprawozdania jednostkowe, na bazie uzgodnionej dla Grupy polityki rachunkowości według MSSF stosując tzw. arkusze przejścia do sprawozdań finansowych w standardach MSSF. Tak przygotowane sprawozdania jednostkowe są podstawą do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy. Jedynie w przypadku ZE PAK SA następuje automatyczny proces importu danych z systemu SAP ERP do systemu konsolidacji SAP BPC.

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy sporządzane jest przy wykorzystaniu systemu informatycznego SAP BPC. W ramach systemu funkcjonuje wydzielona jednostka centralna w spółce dominującej (tj. ZE PAK SA) połączona z działami księgowości w poszczególnych spółkach zależnych. Proces konsolidacji rozpoczyna jednostka centralna otwierając dostęp spółkom do wprowadzania danych do systemu, spółki zależne posiadają możliwość dostępu do swoich danych historycznych w każdym momencie, ale bez możliwości ich korekty. Jednostka centralna na bieżąco monitoruje wprowadzanie danych przez spółki, następnie po wprowadzeniu danych jednostkowych rozpoczyna proces konsolidacji. Proces ten opiera się o zdefiniowane reguły biznesowe, które określają treści korekt konsolidacyjnych. Dodatkowo proces konsolidacji dopuszcza możliwość wprowadzania przez jednostkę centralną korekt ręcznych. Efektem zakończenia procesu konsolidacji jest kompletny pakiet sprawozdania finansowego wraz z notami objaśniającymi w plikach Excel, który po sprawdzeniu jest następnie eksportowany do pliku Word.

Zarząd jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej w Spółce i jego skuteczność w procesie sporządzania sprawozdań finansowych i raportów okresowych przygotowywanych i publikowanych zgodnie z zasadami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.

Nadzór merytoryczny nad procesem przygotowania sprawozdań finansowych i raportów okresowych Spółki i Grupy sprawuje członek Zarządu odpowiedzialny za sprawy finansowe. Za organizację prac związanych z przygotowaniem sprawozdań finansowych odpowiedzialny jest Dyrektor Finansowy, który wraz z Głównym Księgowym opracowuje harmonogram prac składających się na sporządzenie sprawozdań.

Skuteczny system kontroli wewnętrznej Spółki i zarządzania ryzykiem w procesie sprawozdawczości finansowej jest zapewniony dzięki:

- przygotowaniu procedur określających zasady i podział odpowiedzialności w procesie sporządzania sprawozdań finansowych,
- ustaleniu zakresu raportowania na bazie obowiązujących przepisów Ustawy o Rachunkowości oraz Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej,
- wdrożeniu i sprawowaniu nadzoru nad stosowaniem w spółkach z Grupy Kapitałowej spójnych zasad rachunkowości oraz
- półrocznym przeglądom i rocznym badaniom sprawozdań finansowych ZE PAK SA i Grupy Kapitałowej przez niezależnego biegłego rewidenta.

Roczne i półroczne sprawozdania finansowe podlegają badaniu oraz przeglądowi przez niezależnego biegłego rewidenta, który wyraża opinię o rzetelności i jasności tego sprawozdania oraz prawidłowości ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę jego sporządzenia.

Wyboru biegłego rewidenta dokonuje Rada Nadzorcza, z grona renomowanych firm audytorskich, gwarantujących wysokie standardy usług i wymaganą niezależność.

Badania sprawozdań finansowych przeprowadzane są:

- stosownie do postanowień rozdziału 7 Ustawy o Rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku,
- zgodnie z Krajowymi Standardami Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania, przyjętymi uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późniejszymi zmianami oraz uchwałą KRBR z dnia 7 lipca 2017 roku.

W szczególności badania obejmują sprawdzenie poprawności zastosowanych przez Spółkę i Grupę zasad rachunkowości, weryfikację znaczących szacunków, sprawdzenie – w sposób wrywkowy – dowodów i zapisów księgowych, z których wynikają kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym, jak i całościową ocenę sprawozdania finansowego.

Wyniki finansowe Spółki i Grupy są na bieżąco monitorowane w trakcie roku obrotowego oraz podlegają ocenie okresowej dokonywanej przez Radę Nadzorczą. Na regularnych posiedzeniach Rady Nadzorczej Zarząd Spółki przedkłada informacje na temat aktualnej sytuacji finansowej Spółki i Grupy ZE PAK SA.

Zadaniem Spółki i Grupy jest sporządzenie takiego sprawozdania finansowego, obejmującego dane liczbowe i objaśnienia słowne, które:

- przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej na dany dzień, jak też jej wyniku finansowego za dany okres,
- zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach prawidłowo, to jest zgodnie z zasadami rachunkowości, wynikającymi z Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji ogłoszonych w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz stosownie do wymogów Ustawy o Rachunkowości i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych a także na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami Statutu Spółki.

Spółka posiada dokumentację opisującą przyjęte przez nią zasady rachunkowości, określoną w art. 10 Ustawy o rachunkowości. Zastosowane zasady rachunku kosztów, wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego są zgodne z przepisami Ustawy o rachunkowości oraz z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Odpowiedzialność za prawidłowość prowadzenia rachunkowości Spółki i Grupy ciąży na Zarządzie. Spółka prowadzi księgi rachunkowe w zintegrowanym systemie informatycznym SAP ERP. System ten, podobnie jak wyżej opisany system konsolidacji sprawozdań SAP BPC, zapewnia podział kompetencji, spójność zapisów operacji w księgach oraz kontrolę pomiędzy księgą główną oraz księgami pomocniczymi. Prowadzona ewidencja umożliwia ustalenie wyniku finansowego, podatku VAT oraz innych zobowiązań budżetowych. Ewidencja księgową zapewnia poprawność i kompletność zapisów. Chronologia zdarzeń gospodarczych jest przestrzegana. Zapisy w księgach rachunkowych odzwierciedlają stan rzeczywisty, dane są wprowadzane kompletnie i poprawnie, na podstawie zakwalifikowanych do zaksięgowania dowodów księgowych. Zapewniona jest ciągłość zapisów oraz poprawność działania stosowanych procedur. Dowody księgowe odpowiadają wymogom Ustawy o Rachunkowości. Księgi rachunkowe są przechowywane w siedzibie Spółki. Istnieje możliwość modyfikacji funkcjonalności systemu w celu zapewnienia adekwatności rozwiązań technicznych do zmieniających się zasad rachunkowości i norm prawnych. System posiada dokumentację zarówno w części dotyczącej użytkowników końcowych, jak i w części technicznej. Dokumentacja systemu podlega okresowej weryfikacji i aktualizacji. Spółka wdrożyła rozwiązania organizacyjne oraz systemowe w zakresie zapewnienia właściwego użytkowania i ochrony systemów zabezpieczenia dostępu do danych oraz sprzętu komputerowego. Dostęp do zasobów systemu ewidencji finansowej ograniczony jest odpowiednimi uprawnieniami, które nadawane są upoważnionym pracownikom wyłącznie w zakresie wykonywanych przez nich obowiązków i czynności.

W Spółce funkcjonuje audyt wewnętrzny, którego celem jest dokonywanie niezależnej i obiektywnej oceny systemów zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej. Audyt wewnętrzny funkcjonuje w oparciu o regulamin audytu. Audyt realizuje planowe i doraźne zadania audytowe zarówno w jednostce dominującej jak i w spółkach Grupy. Plany audytu tworzone są na bazie analiz ryzyka. Wyniki audytów raportowane są Zarządowi Spółki. Informacje z działalności audytu wewnętrznego stanowią także przedmiot analiz Komitetu Audytu.

W ramach działalności kontrolingowej okresowa sprawozdawczość zarządcza podlega ocenie pod kątem przedstawianych informacji, w szczególności w kontekście analizy odchyień od założeń przyjętych w planach finansowych.

9.4. Akcjonariusze posiadający znaczące pakiety akcji

W poniższej tabeli wyszczególniono akcjonariuszy posiadających znaczące pakiety akcji, zgodnie ze stanem wiedzy Spółki, na podstawie przesłanych Spółce zawiadomień.

*Tabela 14: Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczące pakiety akcji (powyżej 5%) zgodnie z informacjami posiadanymi przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji Spółki, na dzień przekazania niniejszego raportu.**

Akcjonariusz	Liczba posiadanych akcji	Procentowy udział w kapitale zakładowym	Liczba posiadanych głosów	Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów
Zygmunt Solorz (pośrednio) poprzez: Elektrim SA, Embud 2 sp. z o.o. S.K.A., Trigon XIX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, Argumenol Investment Company Limited.	26 200 867	51,55%	26 200 867	51,55%
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	4 503 242	8,86%	4 503 242	8,86%
OFE PZU „Złota Jesień”	4 635 719	9,12%	4 635 719	9,12%

* Według informacji posiadanych przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji.

9.5. Posiadacze papierów wartościowych dających szczególne uprawnienia kontrolne

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2018 roku, jak i na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka nie emitowała papierów wartościowych dających szczególne uprawnienia kontrolne.

9.6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu

Zgodnie ze Statutem Spółki jak i innymi dokumentami wewnętrznymi Spółki na dzień 31 grudnia 2018 roku, jak i na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie ma żadnych ograniczeń odnośnie wykonywania prawa głosu.

9.7. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2018 roku, jak i na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania w Spółce nie występują ograniczenia dotyczące przenoszenia praw własności papierów wartościowych Spółki.

9.8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących

Zarząd

Zarząd Spółki składa się z 3 do 6 członków powoływanych na wspólną kadencję. W skład Zarządu wchodzi: Prezes Zarządu, Wiceprezesi Zarządu oraz inni członkowie Zarządu. Liczbę członków Zarządu oraz ich funkcje ustala Rada Nadzorcza. Kadencja Zarządu trwa pięć lat. Prezesa Zarządu, Wiceprezesów Zarządu oraz innych członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza w głosowaniu tajnym. Prezes Zarządu, Wiceprezesi Zarządu oraz inni członkowie Zarządu mogą być odwołani lub zawieszani w czynnościach także przez Walne Zgromadzenie.

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje Spółkę. Zarząd działa w oparciu o Regulamin Zarządu, który określa szczegółowo tryb działania Zarządu. Regulamin ustala Zarząd, a zatwierdza uchwałą Rada Nadzorcza.

Uchwały Zarządu wymagają sprawy przekraczające zwykły zarząd, w szczególności:

- 1) uchwalanie i zmiana regulaminu organizacyjnego określającego organizację przedsiębiorstwa Spółki,
- 2) zaciąganie kredytów i pożyczek,
- 3) ustanowienie prokury,
- 4) udzielanie gwarancji kredytowych i poręczeń majątkowych,
- 5) nabywanie i zbywanie nieruchomości, prawa użytkownika wieczystego lub udziału w nieruchomości lub użytkowaniu wieczystym.

- 6) decyzje w sprawach, których wartość przekracza 500 000,00 złotych. Wartość transakcji wyrażonych w innych walutach obcych podlega przeliczeniu według średniego kursu NBP dla danej waluty obowiązującego na dzień podjęcia uchwały.

Uchwały Zarządu wymagają także sprawy, w których Zarząd zwraca się do Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza Spółki składa się z 5 do 14 członków powoływanych na wspólną kadencję. Kadencja Rady Nadzorczej trwa pięć lat. Członków Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Walne Zgromadzenie. Walne Zgromadzenie przed wyborem członków Rady Nadzorczej na nową kadencję określa liczbę członków Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza wybiera ze swego grona w głosowaniu tajnym Przewodniczącego, Sekretarza Rady, Zastępcę Przewodniczącego lub, jeśli uzna to za zasadne, dwóch Zastępców Przewodniczącego.

W skład Rady Nadzorczej powinno wchodzić dwóch członków spełniających kryteria niezależności przewidziane dla niezależnego członka rady nadzorczej w rozumieniu Zalecenia Komisji z dnia 15 lutego 2005 roku dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej) (2005/162/WE) z uwzględnieniem Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA („Niezależni Członkowie Rady Nadzorczej”). Kandydat na Niezależnego Członka Rady Nadzorczej składa Spółce, przed jego powołaniem do składu Rady Nadzorczej, pisemne oświadczenie o spełnieniu kryteriów niezależności.

Zgodnie z ustawą z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. poz. 1089) Spółka ma status jednostki zainteresowania publicznego w rozumieniu tej ustawy, w związku z czym powinna posiadać Komitet Audytu. W skład komitetu audytu wchodzi przynajmniej 3 członków. Przynajmniej jeden członek komitetu audytu posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych. Zgodnie ze wspomnianą ustawą większość członków komitetu audytu, w tym jego przewodniczący, musi spełniać kryteria niezależności od danej jednostki zainteresowania publicznego.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności.

Do uprawnień Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- 1) zatwierdzanie regulaminu Zarządu Spółki i opiniowanie regulaminu organizacyjnego określającego organizację przedsiębiorstwa Spółki,
- 2) zawieranie, rozwiązywanie i zmiana umów z członkami Zarządu oraz ustalanie zasad wynagradzania Zarządu oraz wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu Spółki,
- 3) powoływanie i odwoływanie w głosowaniu tajnym Prezesa Zarządu, Wiceprezesów Zarządu oraz innych członków Zarządu,
- 4) zawieszanie w czynnościach z ważnych powodów, w głosowaniu tajnym, Prezesa Zarządu, Wiceprezesów Zarządu oraz innych członków Zarządu lub całego Zarządu,
- 5) delegowanie członka lub członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Spółki w razie zawieszenia członków Zarządu, czy też całego Zarządu,
- 6) wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki,
- 7) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy,
- 8) ocena wniosków Zarządu co do podziału zysku albo pokrycia straty,
- 9) składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników ocen, o których mowa w pkt 7 i 8,
- 10) składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznej zwięzłej oceny sytuacji Spółki oraz corocznego sprawozdania z pracy Rady Nadzorczej,
- 11) opiniowanie spraw wnoszonych przez Zarząd będących przedmiotem uchwał Walnego Zgromadzenia,
- 12) zatwierdzanie wieloletnich programów działania Spółki oraz Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, w tym strategii działania Spółki oraz Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, opracowywanych przez Zarząd, oraz
- 13) zatwierdzanie rocznych programów działania Spółki oraz rocznych programów działania grupy kapitałowej Spółki, w szczególności obejmujących plany produkcji oraz przychodów, plany kosztów rodzajowych, plany kosztów jednostkowych, plany wynagrodzeń, plany inwestycyjne oraz plany remontów i serwisowania.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy również udzielanie Zarządowi zgody na:

- 1) uczestniczenie w innych spółkach oraz zbywanie akcji lub udziałów w innych spółkach,
- 2) tworzenie oddziałów za granicą,

- 3) wypłatę zaliczki na poczet dywidendy,
- 4) dokonywanie przez Spółkę czynności skutkujących zaciągnięciem zobowiązania, z wyjątkiem:
 - a) czynności przewidzianych w zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą rocznym programie działania Spółki, lub
 - b) czynności skutkującej zaciągnięciem zobowiązania o wartości do 1 000 000 złotych, w tym także udzielanie poręczeń lub gwarancji oraz wystawianie lub poręczanie weksli,
- 5) nabywanie i zbywanie nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości lub użytkowaniu wieczystym o wartości przekraczającej 1 000 000 złotych,
- 6) zawarcie przez Spółkę z podmiotem powiązaniem ze Spółką znaczącej umowy w rozumieniu przepisów dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym, z wyłączeniem umów typowych, zawieranych przez Spółkę na warunkach rynkowych, w ramach prowadzonej działalności operacyjnej,
- 7) wskazywanie przez Zarząd osób do pełnienia funkcji w organach spółek i innych podmiotów, w których Spółka uczestniczy bezpośrednio lub pośrednio, oraz
- 8) ustalanie przez Zarząd sposobu wykonywania prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu lub na Zgromadzeniu Wspólników w spółkach, w stosunku do których Spółka jest spółką dominującą lub powiązaną w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, w sprawach:
 - a) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, jak również dokonanie innych czynności związanych z nabyciem lub rozporządzeniem składnikami majątku spółki, stanowiących przedmiot obrad Walnego Zgromadzenia lub Zgromadzenia Wspólników,
 - b) rozwiązania i likwidacji spółki,
 - c) zmiany statutu lub umowy spółki,
 - d) połączenia, podziału lub przekształcenia spółki, oraz
 - e) podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego spółki.

Na wniosek Zarządu Rada Nadzorcza udzieliła członkowi Zarządu zezwolenia na zajmowanie stanowisk we władzach spółek, w których Spółka posiada udziały lub akcje oraz pobieranie z tego tytułu wynagrodzenia.

9.9. Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących

Zarząd

Rok obrotowy 2018 Zarząd Spółki rozpoczął w następujących składzie:

- 1) Adam Kłapszta – Prezes Zarządu,
- 2) Aneta Lato-Żuchowska – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Zygmunt Artwik – Wiceprezes Zarządu,
- 4) Elżbieta Niebisz – Wiceprezes Zarządu,

W dniu 22 czerwca 2018 roku uchwałą Rady Nadzorczej Spółki powołała Zarząd na nową kadencję. W skład Zarządu VII kadencji powołano 4 osoby, tj.:

- 1) Adam Kłapszta - Prezes Zarządu,
- 2) Aneta Lato-Żuchowska – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Zygmunt Artwik – Wiceprezes Zarządu,
- 4) Elżbieta Niebisz – Wiceprezes Zarządu.

Na posiedzeniu w dniu 13 listopada 2018 roku Rada Nadzorcza Spółki powołała Pana Marcina Ginela na stanowisko Wiceprezesa Zarządu. Od dnia 13 listopada 2018 roku Zarząd składał się z 5 członków:

- 1) Adam Kłapszta – Prezes Zarządu,
- 2) Aneta Lato-Żuchowska – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Zygmunt Artwik – Wiceprezes Zarządu,
- 4) Elżbieta Niebisz – Wiceprezes Zarządu,
- 5) Marcin Ginel – Wiceprezes Zarządu.

Już po zakończeniu okresu sprawozdawczego, 10 stycznia 2019 roku, rezygnację z członkostwa w Zarządzie Spółki oraz pełnienia funkcji Prezesa Zarządu złożył Pan Adam Kłapszta. Członkiem Zarządu Spółki przestała być także Pani Elżbieta Niebisz, która również z dniem 10 stycznia 2019 roku złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa

Zarządu Spółki. W związku z zaistniałą sytuacją na posiedzeniu odbytym w dniu 10 stycznia 2019 roku Rada Nadzorcza do czasu wyboru nowego Prezesa Zarządu Spółki kierowanie pracami zarządu Spółki w charakterze pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu powierzyła panu Marcinowi Ginelowi – Wiceprezesowi Zarządu Spółki. W trakcie tego samego posiedzenia, tj. 10 stycznia 2019 r., Rada Nadzorcza Spółki powołała do Zarządu Spółki Pana Pawła Markowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

Z dniem 12 kwietnia 2019 roku rezygnację z członkostwa w Zarządzie Spółki oraz pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu złożył Pan Marcin Ginel. Tego samego dnia rezygnację z członkostwa w Zarządzie i funkcji Wiceprezesa złożyła również Pani Aneta Lato-Żuchowska. Na posiedzeniu odbytym w dniu 12 kwietnia 2019 roku Rada Nadzorcza Spółki działając na podstawie art. 383 § 1 Kodeksu spółek handlowych delegowała członka Rady Nadzorczej Spółki – Pana Henryka Sobierajskiego na okres 3 miesięcy, do czasowego wykonywania czynności Członka Zarządu Spółki, z powierzeniem jemu obowiązków Prezesa Zarządu.

Na dzień publikacji niniejszego raportu skład Zarządu Spółki przedstawia się następująco:

- 1) Henryk Sobierajski – Członek Rady Nadzorczej ZE PAK S.A. delegowany do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu,
- 2) Zygmunt Artwik – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Paweł Markowski – Wiceprezes Zarządu.

Rada Nadzorcza

W okresie sprawozdawczym skład Rady Nadzorczej Spółki nie zmieniał się. Rada Nadzorcza ZE PAK SA w 2018 roku obradowała w następującym składzie:

- 1) Wiesław Walendziak –Przewodniczący,
- 2) Tomasz Szela – Zastępca Przewodniczącego,
- 3) Wojciech Piskorz – Sekretarz,
- 4) Henryk Sobierajski,
- 5) Leszek Wysłocki,
- 6) Sławomir Zakrzewski,
- 7) Lesław Podkański,
- 8) Sławomir Sykucki.

Już po zakończeniu okresu sprawozdawczego tj. z dniem 12 kwietnia 2019 roku rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej złożył Pan Lesław Podkański. Natomiast w dniu 15 kwietnia 2019 roku na posiedzeniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki powołana została Rada Nadzorcza Spółki w nowym dziewięcioosobowym składzie. Również 15 kwietnia Rada Nadzorcza wyłoniła spośród swoich członków Przewodniczącego Rady Nadzorczej, Zastępcę Przewodniczącego oraz Sekretarza. Na dzień publikacji niniejszego raportu skład Rady Nadzorczej przedstawia się następująco:

- 1) Wojciech Piskorz – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- 2) Wiesław Walendziak – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- 3) Tomasz Szela – Sekretarz,
- 4) Henryk Sobierajski,
- 5) Sławomir Sykucki,
- 6) Leszek Wysłocki,
- 7) Sławomir Zakrzewski,
- 8) Piotr Stępiak,
- 9) Grzegorz Krystek,

Członkami Rady Nadzorczej spełniającymi kryteria niezależności są: Sławomir Zakrzewski, Piotr Stępiak oraz Grzegorz Krystek.

Wykonując swoje kodeksowe i statutowe obowiązki Rada Nadzorcza odbyła w 2018 roku 10 posiedzeń podejmując łącznie 85 uchwał. Rada Nadzorcza wykonała statutowy obowiązek odbycia posiedzenia w każdym kwartale.

W okresie sprawozdawczym Rada Nadzorcza sprawowała kolegialnie stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich jej dziedzinach działalności. Rada Nadzorcza koncentrowała się przede wszystkim na następujących zagadnieniach:

- 1) ocenie sprawozdań sporządzonych za rok obrotowy 2017,

- 2) zmianach w składzie Zarządu ZE PAK SA,
- 3) dokonaniu wewnętrznego podziału kompetencji pomiędzy członków Zarządu Spółki,
- 4) wyrażaniu zgody na dokonywanie przez Spółkę czynności skutkujących zaciągnięciem zobowiązań o wartości powyżej 1 miliona złotych,
- 5) opiniowaniu wniosków składanych przez Zarząd w sprawach dotyczących bieżącej działalności Spółki,
- 6) zatwierdzaniu czynności związanych z toczącym się w Grupie Kapitałowej ZE PAK SA procesem restrukturyzacji,
- 7) bieżącym omawianiu sytuacji związanej z uzyskaniem decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych dla budowy Odkrywki Ościsłowo,
- 8) udzieleniu kierunkowej zgody na podjęcie działań dotyczących inwestycji polegającej na utworzeniu w elektrowni Konin drugiej biomasowej jednostki wytwórczej na bazie istniejącego kotła węglowego i istniejących turbozespołów,
- 9) udzieleniu kierunkowej zgody na podjęcie działań dotyczących inwestycji polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej o przewidywanej mocy około 70 MWp.

Komitet audytu

W 2018 roku Komitet Audytu obradował w następującym składzie:

- 1) Lesław Podkański – Przewodniczący Komitetu Audytu,
- 2) Sławomir Zakrzewski,
- 3) Tomasz Szelağ.

Już po zakończeniu 2018 roku tj. 15 kwietnia 2019 roku, w związku z wyborem nowego składu Rady Nadzorczej, zmianie uległ również skład Komitetu Audytu. Na dzień publikacji niniejszego raportu skład Komitetu Audytu przedstawia się następująco:

- 1) Sławomir Zakrzewski – Przewodniczący Komitetu Audytu
- 2) Tomasz Szelağ
- 3) Piotr Stępniaik

Członkiem Komitetu Audytu posiadającym wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa ZE PAK SA jest Pan Sławomir Zakrzewski, który nabył je poprzez swoje bogate doświadczenie zawodowe, w branży budowlanej i energetycznej, zdobyte zarówno w kraju jak i zagranicą. Członkiem Komitetu Audytu posiadającym wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości jest Pan Tomasz Szelağ, który nabył je dzięki swojemu wykształceniu a doskonalił zajmując liczne stanowiska menadżerskie wymagające rzeczowej wiedzy i kompetencji. Członkami Komitetu Audytu spełniającymi kryterium niezależności są Pan Sławomir Zakrzewski i Pan Piotr Stępniaik.

W 2018 roku na rzecz Grupy nie były świadczone przez firmę audytorską badającą sprawozdania finansowe żadne inne usługi. W 2019 roku, do dnia publikacji sprawozdania, wykonywane były przez firmę audytorską uzgodnione procedury związane z weryfikacją wyliczenia kowenantów zapisanych w umowie kredytowej ZE PAK SA.

Spółka opracowała politykę wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania oraz politykę świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem.

Główne założenia polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania:

1. Zgodnie ze statutem Spółki, organem wybierającym firmę audytorską dla wykonania badania ustawowego jest Rada Nadzorcza Spółki
2. Wynagrodzenie za przeprowadzenie badania ustawowego otrzymane przez firmę audytorską, lub jej podwykonawców nie może być uzależnione od żadnych warunków, w tym od wyniku badania ustawowego ani kształtowane lub uzależnione od świadczenia dodatkowych usług niebędących badaniem ustawowym Spółki lub jej spółek powiązanych
3. Komitet Audytu Rady Nadzorczej Spółki zatwierdza procedurę wyboru firmy audytorskiej
4. Spółka przygotowuje dokumentację przetargową dla zaproszonych firm audytorskich wedle określonych kryteriów
5. Spółka ocenia oferty złożone przez firmy audytorskie zgodnie z kryteriami wyboru określonymi w dokumentacji przetargowej oraz przygotowuje sprawozdanie zawierające wnioski z procedury wyboru i przedkłada je Komitetowi Audytu
6. Komitet Audytu przedstawia Radzie Nadzorczej Spółki rekomendację wyboru firmy audytorskiej
7. Jeżeli decyzja Rady Nadzorczej Spółki w zakresie wyboru firmy audytorskiej odbiega od rekomendacji Komitetu Audytu, Rada Nadzorcza Spółki uzasadnia przyczyny niezastosowania się do rekomendacji

Komitetu Audytu oraz przekazuje takie uzasadnienie do wiadomości Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki

Główne założenia polityki świadczenia na rzecz Spółki przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem:

1. Spółka realizując przepisy Ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („UoBR”) nie zawiera z firmą audytorską przeprowadzającą badanie, z podmiotami powiązanymi z tą firmą audytorską oraz z członkami sieci firmy audytorskiej umów o świadczenie usług zabronionych w rozumieniu art. 136 UoBR
2. W zakresie niezwiązanym z polityką podatkową Spółki, Spółka może zlecić firmie audytorskiej przeprowadzającej badanie lub podmiotowi powiązanemu z tą firmą audytorską lub członkowi sieci firmy audytorskiej prace, które są dozwolonymi usługami niebędącymi badaniem
3. Nad zgodnością z prawem wykonywania prac, o których mowa w pkt 2 czuwa Komitet Audytu. Przed zleceniem przez Spółkę usług, o których mowa w pkt 2 Komitet Audytu przeprowadza ocenę zagrożeń i zabezpieczeń niezależności, o której mowa w art. 69-73 UoBR
4. W polityce wymieniono również główne rodzaje usług dozwolonych oraz zabronionych.

Rekomendacja dotycząca wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania została sporządzona w następstwie zorganizowanej przez Spółkę procedury wyboru spełniającej obowiązujące kryteria i rekomendacja ta spełnia obowiązujące w Spółce warunki wyrobu audytora.

W roku obrotowym 2018 Komitet Audytu Rady Nadzorczej ZE PAK SA odbył 2 posiedzenia.

9.10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Walne Zgromadzenie

Walne Zgromadzenie zwoływane jest w przypadkach wskazanych w Kodeksie Spółek Handlowych oraz w Statucie Spółki. Walne Zgromadzenie, co do zasady zwoływane jest przez Zarząd Spółki i obraduje jako zwyczajne lub nadzwyczajne. W przypadku zwołania Walnego Zgromadzenia przez podmiot lub organ inny niż Zarząd Spółki, Zarząd zobowiązany jest współdziałać z tym podmiotem bądź organem w celu dokonania wszelkich czynności określonych prawem koniecznych do zwołania, organizacji oraz przeprowadzenia Walnego Zgromadzenia. Od dnia pierwszego notowania akcji Spółki na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA, Walne Zgromadzenia mogą odbywać się przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. O przeprowadzeniu Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej decyduje Rada Nadzorcza Spółki.

Walne Zgromadzenie odbywa się w Warszawie lub w siedzibie Spółki.

Walne Zgromadzenie ZE PAK SA zwołuje się poprzez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o ofercie publicznej i warunkach wprowadzenia instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Materiały udostępnione akcjonariuszom w związku z Walnym Zgromadzeniem, w tym projekty uchwał proponowanych do przyjęcia, jak również inne istotne materiały Spółka udostępnia na stronie internetowej <http://ri.zepak.com.pl/>.

Do podstawowych kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenia absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- 2) podział zysku albo pokrycie strat,
- 3) zmiana przedmiotu działalności Spółki,
- 4) zmiana Statutu Spółki,
- 5) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego,
- 6) upoważnienie Zarządu do nabycia akcji własnych w celu umorzenia,
- 7) powołanie i odwołanie członków Rady Nadzorczej,
- 8) ustalenie wysokości wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej,

- 9) łączenie, podział i przekształcenie Spółki,
- 10) rozwiązanie i likwidacja Spółki,
- 11) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i warrantów subskrypcyjnych,
- 12) zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego
- 13) tworzenie i znoszenie kapitałów i funduszy Spółki,
- 14) zawarcie przez Spółkę umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem lub likwidatorem Spółki albo na rzecz którejkolwiek z tych osób,
- 15) zawarcie przez spółkę zależną umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem lub likwidatorem Spółki albo na rzecz którejkolwiek z tych osób,
- 16) wszelkie postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru, oraz
- 17) użycie kapitału zakładowego.

Czynne prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają osoby będące akcjonariuszami na 16 dni przez datą Walnego Zgromadzenia. Warunkiem dopuszczenia akcjonariusza do udziału w Walnym Zgromadzeniu jest przedstawienie przez niego imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, które wystawione jest przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych.

Akcjonariusz uczestniczy w obradach Walnego Zgromadzenia i wykonuje prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.

Akcjonariuszowi reprezentującemu co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki przysługuje prawo żądania umieszczenia określonych spraw w porządku Walnego Zgromadzenia Spółki. Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi Spółki nie później niż na 21 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia Spółki.

Akcjonariusz występujący z żądaniem umieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia powinien wykazać posiadanie odpowiedniej liczby akcji na dzień złożenia żądania załączając do żądania świadectwo depozytowe wystawione przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych.

Akcjonariusz reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki może przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

Każdy z akcjonariuszy uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu może podczas Walnego Zgromadzenia Spółki zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad.

Uchwały Walnego Zgromadzenia podejmowane są większością 75% głosów oddanych, chyba, że Kodeks Spółek Handlowych stanowi inaczej. Jedna akcja Spółki daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu

9.11. Opis zasad zmian Statutu Spółki

Zmiany Statutu Spółki, zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych oraz postanowieniami Statutu Spółki, wymagają od Walnego Zgromadzenia podjęcia stosownej uchwały oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców. Walne Zgromadzenie może upoważnić Radę Nadzorczą Spółki do ustalenia tekstu jednolitego zmienionego statutu bądź wprowadzenia zmian o charakterze redakcyjnym określonych w uchwale walnego zgromadzenia. Zmiany Statutu obowiązują od chwili wpisania do rejestru przedsiębiorców.

9.12. Informacje na temat systemu wynagrodzeń oraz wysokości wynagrodzeń osób zarządzających i nadzorujących

W Zespole Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA system wynagrodzeń oparty jest na Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy dla pracowników ZE PAK SA z dnia 24 września 1993 roku (ZUZP). Przepisom ZUZP nie podlegają tylko członkowie Zarządu, główny księgowy oraz kluczowi menedżerowie, którzy mają zawarte kontrakty menedżerskie.

Podstawowymi składnikami wynagrodzenia dla pracowników zawartymi w ZUZP są indywidualna miesięczna płaca zasadnicza, miesięczna premia regulaminowa, dodatek za staż pracy, premia roczna, odprawa emerytalno-rentowa oraz dodatki. Pracownicy mają także prawo do nagród z Funduszu Prezesa Zarządu i świadczeń socjalnych.

Zasady wynagrodzenia kluczowych menedżerów określa zarząd w indywidualnych umowach. Podstawowym składnikiem wynagrodzenia jest płaca zasadnicza. Kluczowi menedżerowie mogą otrzymać nagrodę uznaniową przyznawaną decyzją Zarządu. Kluczowi menedżerowie uprawnieni są również do niektórych składników z ZUZP.

Członkowie Zarządu ZE PAK SA wynagradzani są na podstawie zapisów indywidualnych umów o zarządzanie, których treść kształtuje Rada Nadzorcza Spółki. Nie ma dodatkowo innych regulaminów czy innych dokumentów kreujących zasady wynagradzania Zarządu. Członkowie Zarządu mają prawo do miesięcznego wynagrodzenia. Może być im także przyznana nagroda uznaniowa. W przypadku odwołania ze składu Zarządu, przewidziana jest wypłata odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Odprawa nie przysługuje w przypadku, gdy odwołanie nastąpi z przyczyn dotyczących odwoływanego członka Zarządu, szczególnie z przyczyn wymienionych w art. 52 kodeksu pracy. Nie istnieją zapisy dotyczące rekompensaty w przypadku zwolnienia następującego z powodu połączenia lub przejęcia.

W Spółce nie funkcjonuje żaden program motywacyjny ani premii oparty na kapitale Spółki.

Tabela 15: Informacje na temat wysokości wypłaconego wynagrodzenia w 2018 roku przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki wszystkim członkom Zarządu pełniącym funkcje w 2018 roku

Imię i nazwisko członka Zarządu	tysiące złotych	tysiące złotych	tysiące złotych	tysiące złotych
	Wysokość wynagrodzenia (brutto) wypłaconego przez Spółkę	Wysokość wynagrodzenia (brutto) wypłaconego przez podmioty zależne Spółki	Razem:	w tym zmienne składniki wynagrodzenia*
Marcin Ginel	10,5	2,6	13,1	0,1
Aneta Lato-Żuchowska	560,0	122,4	682,4	200,5
Zygmunt Artwik	782,8	1,1	783,9	150,5
Elżbieta Niebisz	286,0	424,7	710,7	130,5
Adam Kłapszta	660,0	61,6	721,6	300,0
Razem	2 299,3	612,4	2 911,7	781,6

* Do zmiennych składników wynagrodzenia zaliczono: nagrody i premie, odprawy z tytułu odwołania z Zarządu, ekwiwalenty za urlop oraz odprawy emerytalne.

Tabela 16: Informacje na temat wysokości świadczeń niepieniężnych w 2018 roku przyznanych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki wszystkim członkom Zarządu pełniącym funkcje w 2018 roku

Imię i nazwisko członka Zarządu	tysiące złotych	tysiące złotych	tysiące złotych
	Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez Spółkę	Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez podmioty zależne Spółki	Razem
Marcin Ginel	-	-	-
Aneta Lato-Żuchowska	0,4	-	0,4
Zygmunt Artwik	1,2	-	1,2
Elżbieta Niebisz	1,2	-	1,2
Adam Kłapszta	0,7	-	0,7
Razem	3,5	-	3,5

Łączna kwota wynagrodzeń, rozumiana jako wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści otrzymanych w pieniądzu, w naturze lub jakiegokolwiek innej formie, wypłaconych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki członkom Zarządu w 2018 roku wyniosła 2 915,2 tysięcy złotych. Podaną kwotę należy traktować jako wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku.

Członkowie Rady Nadzorczej ZE PAK SA są wynagradzani na podstawie Uchwały nr 32 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 28 czerwca 2018 roku, które ustaliło miesięczne wynagrodzenie dla przewodniczącego Rady Nadzorczej w wysokości 15 tysięcy złotych, a dla pozostałych członków w wysokości 10 tysięcy złotych.

Tabela 17: Informacje na temat wysokości wypłaconego wynagrodzenia oraz wartości świadczeń niepieniężnych w 2018 roku przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki, wszystkim członkom Rady Nadzorczej pełniącym funkcje w 2018 roku

<i>Imię i nazwisko członka Rady Nadzorczej</i>	<i>tysiące złotych</i> <i>Wysokość wynagrodzenia (brutto) wypłaconego przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki</i>	<i>tysiące złotych</i> <i>Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki</i>	<i>tysiące złotych</i> <i>Razem</i>
Wiesław Walendziak	182,0	0,0	182,0
Tomasz Szelaąg	122,0	0,0	122,0
Wojciech Piskorz	121,8	0,0	121,8
Henryk Sobierajski	120,0	0,0	120,0
Leszek Wysłocki	121,8	3,3	125,1
Lesław Podkański	120,0	0,0	120,0
Sławomir Sykucki	120,0	0,0	120,0
Sławomir Zakrzewski	120,0	0,0	120,0
Razem	1 027,6	3,3	1 030,9

Łączna kwota wynagrodzeń, rozumiana jako wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści otrzymanych w pieniądzu, w naturze lub jakiegokolwiek innej formie, wypłaconych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki członkom Rady Nadzorczej w 2018 roku wyniosła 1 030,9 tysięcy złotych. Podaną kwotę należy traktować jako wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku.

Spółka nie posiada zobowiązań wynikających z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze w stosunku do byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz zobowiązań zaciągniętych w związku z takimi emeryturami.

10. OŚWIADCZENIE DOTYCZĄCE POLITYKI RÓŻNORODNOŚCI

W nawiązaniu do §70 ust. 6 pkt 5 lit. m rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych Spółka oświadcza, że w Grupie ZE PAK SA oraz w ZE PAK SA nie przyjęto odrębnego dokumentu opisującego politykę różnorodności. Jednocześnie przyjęte zostały rozwiązania zarządcze, odnoszące się do kwestii zarządzania różnorodnością.

Cele związane z zarządzaniem różnorodnością, w szczególności w odniesieniu do struktury wiekowej pracowników, zostały przyjęte w Grupie wraz ze Strategią społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Trwający przez lata proces restrukturyzacji, sprawiał, że większość wakatów była zapełniana w oparciu o rekrutację wewnętrzną (w ramach przesunięć między działami i spółkami). Ubocznym efektem działań, mających na celu ograniczenie zwolnień i koncentrowanie się w procesie rekrutacji na osobach już zatrudnionych w spółkach Grupy, był brak istotnego dopływu młodych pracowników i w efekcie średnia wieku zatrudnionych rosła. W pewnym momencie może to skutkować znaczącymi odejściami na emeryturę i brakami kadrowymi. Dlatego też Grupa ZE PAK SA aktywnie monitoruje zmiany struktury wiekowej pracowników, by nie dopuścić do niekorzystnych następstw utraty dużej części doświadczonych pracowników bez odpowiedniego przygotowania ich następców.

Jednocześnie przyjęty w Spółce Kodeks Etyki zawiera w sobie zarówno politykę różnorodności, gwarantując równe traktowanie bez względu na płeć, wiek, światopogląd, wyznanie, poglądy polityczne, itd. Dokument stanowi narzędzie, pozwalające na zgłaszanie potencjalnych incydentów związanych z dyskryminacją na jakimkolwiek tle. Planowane jest zaimplementowanie analogicznych rozwiązań w kolejnych spółkach Grupy.

Na dzień dzisiejszy w ocenie Spółki takie rozwiązania są wystarczające.

Dane liczbowe odnoszące się do różnorodności znaleźć można w niniejszym sprawozdaniu, w Oświadczeniu na temat informacji niefinansowych za 2018 rok w podrozdziale – „Kwestie Pracownicze”.

11. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU SPÓŁKI NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH ZA 2018 ROK DLA GRUPY KAPITAŁOWEJ

W procesie przygotowania podejścia do sprawozdawczości niefinansowej, w tym przygotowania niniejszego oświadczenia Grupa ZE PAK SA opierała się o najlepsze światowe praktyki w tym zakresie, w tym, np. wykorzystując podejście do definiowania istotnych treści, zakresu informacji, jak również definiowania wskaźników, proponowane m.in. przez:

- Normę PN-ISO 26000,
- Wytyczne GRI G4 / standard GRI Standards,
- Suplementy sektorowe GRI G4 w zakresie odnoszącym się do górnictwa i energetyki.

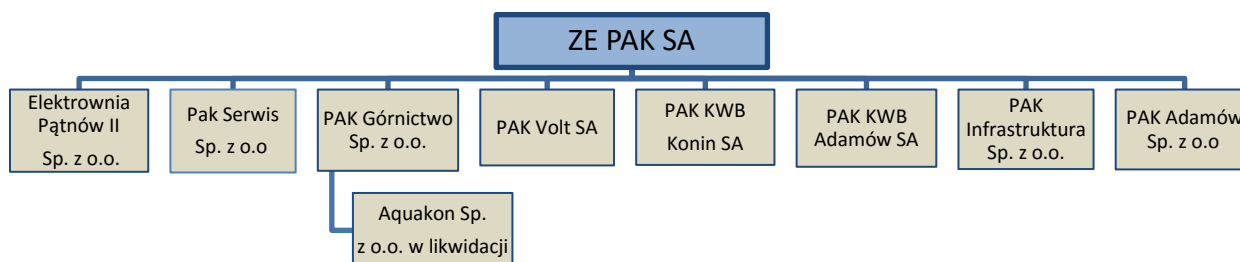
Równocześnie jednak, niniejsze oświadczenie nie może być traktowane, jako opracowane zgodnie z GRI G4, GRI Standards lub jakiś innym kompleksowym standardem.

Sam proces raportowania został poprzedzony opracowaniem Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy ZE PAK SA, w którym to procesie zachowano podejście sugerowane przez PN-ISO 26000, tj. w pierwszym kroku prac, podczas warsztatu wewnętrznego, w którym wzięli udział członkowie interdyscyplinarnego zespołu powołanego przez Zarząd ZE PAK SA, zdefiniowano kluczowe obszary odpowiedzialności oraz kluczowe grupy interesariuszy. Zdefiniowane kluczowe obszary odpowiedzialności, stały się z kolei punktem wyjścia do definiowania kluczowych aspektów, na które położono szczególny akcent w oświadczeniu w ramach obszarów społecznego, pracowniczego, ochrony środowiska, praw człowieka i przeciwdziałania korupcji.

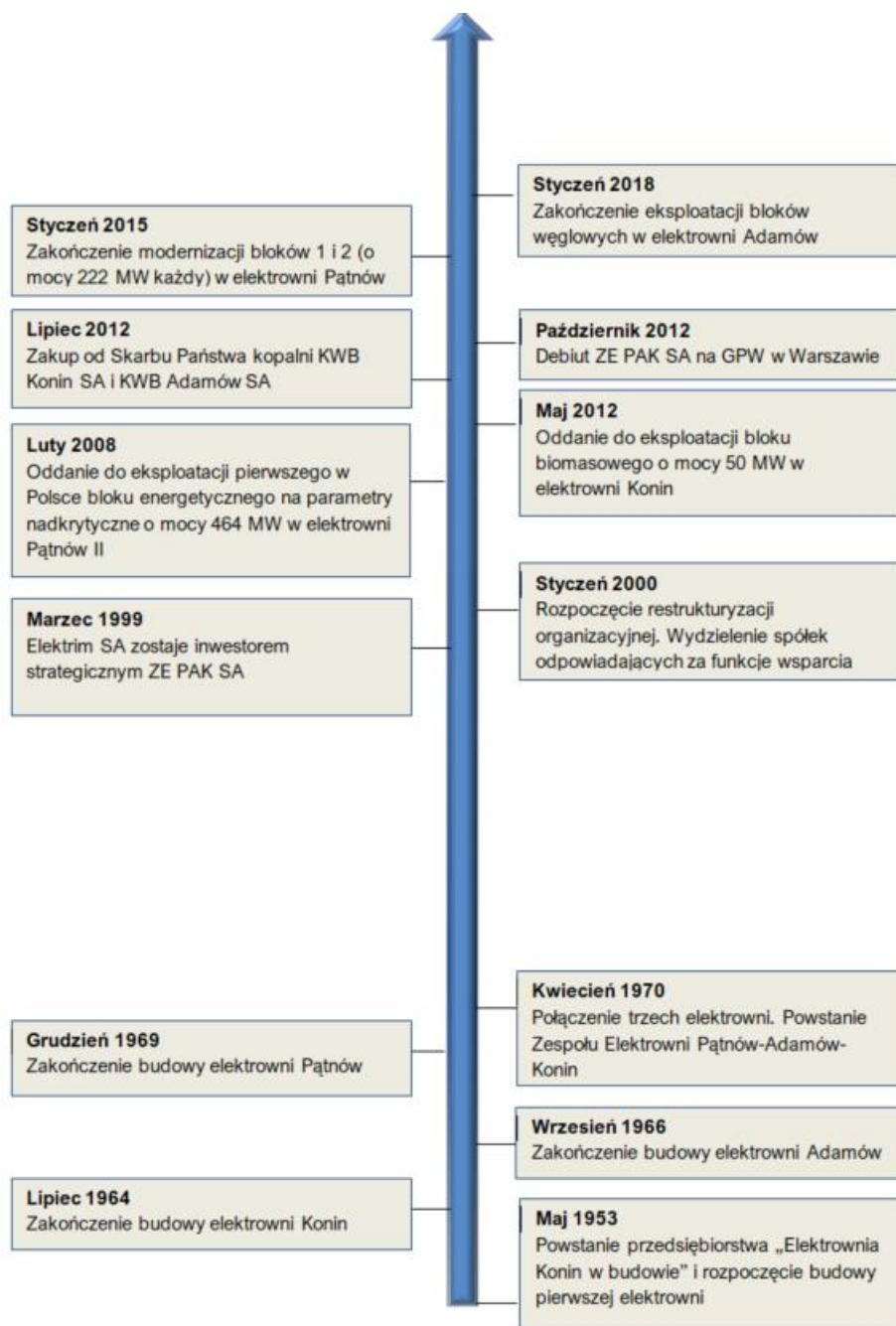
11.1. Opis modelu biznesowego

Grupa Kapitałowa ZE PAK SA („Grupa ZE PAK SA”, „Grupa”) jest znaczącym producentem energii na polskim rynku i istotnym elementem systemu energetycznego kraju. Pod względem wielkości zainstalowanej mocy oraz produkcji energii elektrycznej Grupa ZE PAK SA jest największą prywatną (niekontrolowaną przez Skarb Państwa) grupą energetyczną w Polsce składającą się z pionowo zintegrowanych podmiotów działających w obszarze wydobycia węgla brunatnego, wytwarzania energii z konwencjonalnych i odnawialnych źródeł oraz obrotu energią. Zdecydowaną większość przychodów Grupa generuje ze sprzedaży produkowanej energii elektrycznej. Zintegrowany model biznesowy działa w oparciu o wydobycie węgla brunatnego z własnych kopalni odkrywkowych, wykorzystanie węgla oraz biomasy w procesie wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej oraz sprzedaż i obrót energią elektryczną na rynku hurtowym. Równocześnie w ramach grupy funkcjonują jednostki, np. w postaci wydzielonych spółek, które odpowiadają za funkcje wsparcia (np. remonty, prace utrzymaniowe itp.).

Spółki mające największe znaczenie dla Grupy ZE PAK SA ze względu na swoją skalę działalności to Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA („ZE PAK SA”), zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej oraz PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA zajmujące się wydobyciem węgla brunatnego. Oprócz spółek z wymienionych głównych obszarów działalności, w skład Grupy wchodzi również inne spółki, które zajmują się m.in.: realizacją robót budowlanych i montażowych, pracami konserwacyjnymi, działalnością usługową, produkcyjną i handlową skierowaną na zaspokojenie potrzeb i kompleksową obsługę przemysłu.

Początki działalności elektrowni ZE PAK SA sięgają lat 50-tych XX wieku. Poniżej przedstawiono najważniejsze daty z historii działalności Grupy.

Aktywa wytwórcze Grupy w 2018 roku obejmowały trzy elektrownie zlokalizowane w centralnej Polsce, w województwie wielkopolskim. Są to: Pątnów II, która jest wyposażona w blok energetyczny na parametry nadkrytyczne, Pątnów I i Konin - wyposażona m.in. w blok z kotłem dedykowanym opalanym biomasą. Elektrownia Adamów zakończyła swoją działalność w styczniu 2018 roku. Podstawowe aktywa wydobywcze Grupy skoncentrowane są w dwóch spółkach: PAK KWB Konin SA, która eksploatuje aktualnie odkrywkę Józwin, Tomisławice i Drzewce oraz PAK KWB Adamów SA eksploatująca odkrywkę Adamów.

Grupa ZE PAK SA w 2018 roku w kilku liczbach:

11.2. Kwestie społeczne

Podejście zarządcze

Polityka i podejście zarządcze Grupy ZE PAK SA do kwestii społecznych określone zostały w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Równocześnie podejście reprezentowane w strategii odzwierciedlone jest w innych regulacjach wewnętrznych. Podejście zarządcze jest również określane w decyzjach administracyjnych zezwalających na prowadzenie działalności wydobywczej i wytwórczej w obiektach należących do Grupy ZE PAK SA i uzależnione od specyfiki danego obiektu. Każdorazowo, bowiem, optymalne rozwiązania w tym zakresie Grupa stara się wypracować w oparciu między innymi o konsultacje społeczne, i w zgodzie z obowiązującym prawem.

Podejście zarządcze Grupy ZE PAK SA do kwestii społecznych jest uwarunkowane charakterem oddziaływania spółek Grupy na otoczenie. W szczególności tam, gdzie oddziaływanie jest lub może być negatywne i wiązać się może z określonymi uciążliwościami dla ludzi, podejście zarządcze ma na celu eliminację, ograniczenie lub rekompensowanie tych uciążliwości, a w konsekwencji ograniczenie ekspozycji Grupy ZE PAK SA na ryzyko.

Oddziaływanie Grupy ZE PAK SA na otoczenie ma charakter wielowymiarowy. Z punktu widzenia ogólnospołecznego Grupa ZE PAK SA jest istotnym dostawcą energii dla polskiej gospodarki i polskiego społeczeństwa. Jednak głównymi klientami Grupy nie są odbiorcy finalni a spółki obrotu działające na hurtowym rynku energii elektrycznej. Z tego też względu Grupa ZE PAK SA stawia sobie za cel zapewnienie stabilnych dostaw energii elektrycznej po cenie konkurencyjnej wobec innych technologii. Znacznie szersze spektrum oddziaływania ma Grupa ZE PAK SA na otoczenie z punktu widzenia społeczności lokalnej, tj. rozumianej, jako społeczności zamieszkującej w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów Grupy, na których to terenach prowadzona jest produkcja energii elektrycznej i ciepłej oraz wydobywanie węgla brunatnego. Eksploatacja pokładów węgla brunatnego i produkcja energii silnie oddziałuje na otoczenie przyrodnicze (patrz punkt: Kwestie środowiskowe), a w konsekwencji najczęściej też społeczne.

Mając na uwadze negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne, ale też społeczne, należy przede wszystkim wspomnieć o zagrożeniach i uciążliwościach związanych z:

- oddziaływaniem na powierzchnię terenu (odkrywkowe pozyskiwanie kopalin polega na przekształceniu powierzchni terenu; w miejsce pierwotnie użytkowanych gruntów powstają przestrzenne formy terenowe (wzrostki, zwałowiska) oraz infrastruktura im towarzysząca (taśmociągi, drogi transportu, zaplecze),
- oddziaływaniem na wody powierzchniowe (m.in. zmniejszenie przepływu w ciekach znajdujących się pod wpływem oddziaływania kopalni oraz zwiększenie przepływu w ciekach na skutek zrzucania do nich wód pochodzących z drenażu podziemnego i powierzchniowego odkrywki),
- oddziaływaniem na wody podziemne (powstawanie tzw. leja depresyjnego na skutek odwadniania kopalni odkrywkowych),
- emisją hałasu (maszyny podstawowe związane z eksploatacją nadkładu i jego zwałowaniem, maszyny podstawowe urabiające węgiel, przenośniki węglowe i nadkładowe, transport samochodowy),
- oddziaływaniem obiektów kopalni na powietrze atmosferyczne (emisja pyłów: technologiczna (mechaniczna), tj. związana z mechanicznym urabianiem oraz transportem surowca taśmociągami; klimatologiczna, tj. związana z erozją wietrzną pozbawionych roślinności terenów; emisje zorganizowane zanieczyszczeń do powietrza z kotłowni zapewniającej ciepło dla zaplecza socjalnego kopalni),
- wpływem na tereny cenne przyrodniczo (w przypadku, gdy teren cenny przyrodniczo znajduje się w strefie oddziaływania),
- zagrożeniami związanymi z polami elektromagnetycznymi.

W tym miejscu warto jednak wspomnieć, że nie zawsze wspomniane powyżej oddziaływanie ma wyłącznie charakter negatywny. Konińskie zagłębie energetyczne dysponuje unikalnym, systemem chłodzenia, opartym na otwartym obiegu wodnym. Wspólna nazwa „jeziora konińskie” obejmuje jeziora: Gosławskie, Pątnowskie, Wąsowsko-Mikorzyńskie, Licheńskie i Ślesieńskie, które są włączone w obieg chłodzenia elektrowni Pątnów, Pątnów II i elektrowni Konin. Wszystkie jeziora połączone są systemem kanałów o łącznej długości około 26 km i tworzą zamknięty obieg, w którym przepływ wody regulowany jest przepustami i przepompowniami. Odprowadzanie ciepła odpadowego do pobliskich jezior wpłynęło oczywiście na ich ekosystemy, ale sprawiło również, że zbiorniki te stały się szczególnie cenne dla rybołówstwa i hodowli ryb. Podwyższona temperatura wody i duży jej przepływ w kanałach i jeziorach spowodowały, że w obrębie systemu chłodzenia zlokalizowane zostały hodowlane stawy rybne. Działające tu gospodarstwa rybackie są nie tylko największymi w Polsce producentami ryb jesiotropowych (jesiotr syberyjski, jesiotr rosyjski, sterlet), ale również innych gatunków ryb takich jak: sum europejski, pstrąg tęczowy, amur, tołpyga, sum, karp, czy ryby ozdobne. Dzięki wykorzystaniu wód o podwyższonej termice do rozrodu, podchowu i hodowli ryb ciepłolubnych, są one ważnym producentem narybku na krajowym rynku. Współpraca z Grupą ZE PAK SA sprawia, że ciepła woda przepływa bezpośrednio przez stawy, zapewniając optymalne warunki rozwoju narybku i ryb dorosłych. Jedno z gospodarstw pobiera wręcz wodę do hodowli ze zbiornika wstępnego schładzania elektrowni Konin i produkcja jest ściśle uzależniona od warunków stwarzanych przez elektrownię, od temperatury wody, jej czystości itp. Dlatego też między gospodarstwami rybackimi a elektrowniami istnieje stała komunikacja i przepływ informacji. Obok jednych z największych gospodarstw rybackich w Polsce, tereny te znane są wśród wędkarzy. Poparcie tego typu aktywności gospodarczych, podobnie jak wszelkie inne formy społecznego zaangażowania, pozwala na częściowe zrekompensowanie otoczeniu społecznemu uciążliwości związanych z działalnością operacyjną Grupy ZE PAK SA.

Grupa ZE PAK SA może być również chętnie widzianym członkiem społeczności, ze względu na znaczący bezpośredni i pośredni wpływ ekonomiczny. Niezależnie od dużego zróżnicowania podmiotów działających w sektorze przemysłowym, subregion koniński jest kojarzony przede wszystkim z przemysłem wydobywczym i energetycznym oraz zakładami Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, które od lat są motorem napędowym tego regionu. Transfery pieniądza w postaci podatków i opłat paropodatkowych (opłaty licencyjne, koncesyjne, itp.), w znacznym stopniu zasilają budżety samorządów. Przykładowo w 2018 roku spółki z Grupy ZE PAK SA odprowadziły z tytułu tego typu opłat ponad 243,3 mln zł (w 2017 roku: 247,9 mln zł), z czego 160,4 mln zł (w 2017 r. było to ponad 170,6 mln zł) stanowiło opłaty na rzecz administracji lokalnej. Środki te pozwalają realizować np. gminom zadania inwestycyjne, finansować służbę zdrowia, szkolnictwo, itd. Równocześnie dzięki wynagrodzeniom pracowników, którzy w większości rekrutują się ze społeczności lokalnych, uruchamiane są tzw. efekty mnożnikowe i pobudzana jest lokalna gospodarka, włączając w to sektory bezpośrednio niezwiązane z górnictwem węgla brunatnego i energetyką (w 2018 i 2017 roku spółki z Grupy ZE PAK SA na świadczenia pracownicze przeznaczyły odpowiednio 424 i 461 mln zł).

Podejście zarządcze Grupy ZE PAK SA koncentruje się przede wszystkim na zapewnieniu bezpieczeństwa dla otoczenia przyrodniczego, a w konsekwencji również społecznego przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości i stabilności produkcji. Podejście takie zostało zdefiniowane w Strategii odpowiedzialności społecznej na lata 2017-2020 i zakłada zapewnienie skutecznych mechanizmów ograniczających do minimum zagrożenia wystąpienia anomalii

i odstępstw, skutkujących ponadnormatywnym oddziaływaniem na otoczenie w procesie wydobywczym lub wytwórczym. Grupa ZE PAK SA zakłada, że realizacja zakładanego podejścia eliminującego do minimum negatywny wpływ na otoczenie przekłada się przy okazji również na stabilną pracę zakładów, która nie jest zakłócana przerwami w wydobywaniu lub produkcji, które byłyby powodowane czynnikami społecznymi. Do aspektów tych odnoszą się również polityki towarzyszące systemom zarządzania oraz regulacje wewnętrzne gwarantujące zgodność z prawem i pozwoleniami administracyjnymi związanymi z konkretnymi obiektami wytwórczymi i instalacjami.

Inny wymiar oddziaływania na otoczenie społeczne, wiąże się z gospodarczym wykorzystaniem ciepła odpadowego, które towarzyszy produkcji energii elektrycznej. Od lat część ciepła wykorzystywana jest do celów grzewczych, m.in. przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Koninie. Podejście takie jest niezmiernie racjonalne z punktu widzenia zarówno społecznego, jak i środowiskowego. Jednak produkcja ciepła z wykorzystywanego od wielu lat źródła opartego na węglu brunatnym w elektrowni Konin nie byłaby w przyszłości możliwa z powodu wymogów środowiskowych. Grupa ZE PAK SA, pragnąc nadal pozostać dostawcą ciepła dla lokalnej społeczności uruchomiła w tym celu nowe źródło ciepła oparte na bloku biomasowym. Obecne rozwiązanie, wykorzystujące odnawialne źródło energii, z jednej strony eliminuje ryzyko niedostosowania do zaostrzonych norm środowiskowych ale ma również swoją cenę w postaci wyższej taryfy za dostarczane ciepło. Grupie ZE PAK SA zależy na wypracowaniu satysfakcjonujących dla stron oraz ekonomicznie opłacalnych rozwiązań, które zapewniłyby bezpieczne dostawy ciepła dla mieszkańców Konina. Niemniej, jak zostało to zauważone, rozwiązania muszą być jednocześnie rentowne, aby chroniąc oczywisty interes mieszkańców, chronić też interes akcjonariuszy.

Podejście zarządcze, a w konsekwencji realizowane działania bezpośrednio lub pośrednio adresują ryzyka związane z utratą przychylności lokalnej społeczności, wpisując się tym samym w prewencję zdarzeń, które mogłyby zakłócić stabilną pracę zakładów wydobywczych i wytwórczych. Jeżeli chodzi o aspekty oddziaływania na otoczenie przyrodnicze, które jednocześnie stanowią źródło potencjalnych uciążliwości dla lokalnych społeczności, zostały one szerzej opisane w dalszej części sprawozdania (patrz: Kwestie środowiskowe). Stanowią one, bowiem element zarządzania środowiskowego, które ma równoległe konsekwencje dla społeczności lokalnych. Podejście do nich zostało również opisane w innych regulacjach wewnętrznych, a także w decyzjach administracyjnych regulujących kwestie środowiskowe. W niniejszym opisie ograniczono się do scharakteryzowania podejścia Grupy ZE PAK SA do tych aspektów, które dotyczą bezpośrednio ludzi. Niemniej, wszystkie one koncentrują się na działaniach mających na celu monitorowanie i ograniczanie negatywnego wpływu.

Przykładowo na terenach, które mają być objęte wydobywaniem, a także bezpośrednio sąsiadujących z obszarem, na którym ma być ono prowadzone, dokonuje się wykupów nieruchomości. Najczęściej są to grunty rolne, ale mogą być to również budynki i budowle. Ocena wpływu, tj. tego czy dana nieruchomość sąsiadująca z odkrywką podlegać będzie wykupowi, zawsze jest ustalana indywidualnie. Indywidualne podejście jest uzasadnione z uwagi na fakt, że w tego typu kwestiach często znaczącą rolę odgrywają np. czynniki emocjonalne związane z przywiązaniem do danego miejsca. Obok osób, które mogą być niechętnie odsprzedaży majątku, znajdują się też takie, które chciałby go odsprzedać, mimo że w ocenie ekspertów za strony inwestora, skala oddziaływania nie będzie na tyle duża, by uzasadniała ona konieczność wykupu. W skrajnych przypadkach może dochodzić do sporów, które swój finał znajdują w sądzie. Niemniej intencją Grupy jest przeprowadzanie opisywanych procesów w sposób ograniczający negatywne emocje, ponieważ może to rzutować na kolejne tego typu przedsięwzięcia.

Złóża węgla brunatnego w rejonie działalności Grupy mają swoją określoną charakterystykę i zasobność. Spółka nie eksploatuje jednego złoża, lecz z upływem lat jest zmuszona do uruchamiania kolejnych odkrywek. W związku z powyższym w tym samym czasie następuje proces rekultywacji eksploatowanych wcześniej odkrywek, eksploatacja obecnych odkrywek i procesy przygotowawcze do uruchomienia kolejnych. Aktualnie PAK KWB Konin SA stara się o koncesje wydobywczą dla odkrywki Ościsłowo. Węgiel dostarczany z tej odkrywki ma zabezpieczyć dostawy dla zmodernizowanych już bloków w elektrowni Pątnów I oraz do elektrowni Pątnów II. To najbardziej wydajne aktywa wytwórcze Grupy na modernizację, których poniesiono już znaczące nakłady. Proces uruchomienia nowej odkrywki węgla brunatnego jest wieloetapowy a jego realizacja, wymaga szczególnej staranności. Należy mieć na uwadze, że w procesach związanych z pozyskiwaniem zgód formalnych przed organami administracji publicznej, jako strony występują zwykle również różnego rodzaju stowarzyszenia i organizacje, które za cel stawiają sobie walkę z działalnością określonego rodzaju (np. negują, co do zasady wykorzystanie węgla brunatnego, a tym samym funkcjonowanie górnictwa odkrywkowego). W aktualnie toczącym się postępowaniu dotyczącym określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalni towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo” na prawach strony również występuje kilka organizacji sprzeciwiających się lokacji nowej odkrywki węgla brunatnego. Warto wspomnieć, że z kolei po stronie zwolenników duże zaangażowanie wykazują organizacje związkowe oraz mieszkańcy.

Jak już wspomniano, w efekcie prowadzonej działalności wydobywczej może dochodzić do społecznie niekorzystnych zjawisk, takich jak obniżanie się poziomu wód podziemnych na terenach sąsiadujących z kopalniami. Z kolei odprowadzanie wód z odkrywki do cieków wodnych może prowadzić np. do podnoszenia ich poziomu. Zarówno niedobór wody, jak i jej nadmiar może oznaczać niekorzystnie oddziaływanie np. na produkcję rolną, które Grupa ZE

PAK SA stara się rekompensować wypłacając w uzasadnionych przypadkach poszkodowanym stosowne odszkodowania.

Szkody górnicze można podzielić na bezpośrednie i pośrednie. Szkody bezpośrednie związane są z reguły z ruchem zakładu górniczego i postępowaniem frontów eksploatacyjnych. Obejmują przebudowy i budowy nowych dróg, linii energetycznych, sieci wodociągowych i innej infrastruktury technicznej jak również remonty dróg, po których porusza się transport kopalniany a w szczególnych przypadkach przeniesienia obiektów kultury sakralnej np. kapliczek, kościołów, cmentarzy. Z tytułu szkód bezpośrednich spółki z segmentu wydobywczego Grupy w 2018 roku wypłaciły **16 237** tysięcy złotych, natomiast w 2017 roku było to odpowiednio **8 855** tysięcy złotych. Warto podkreślić, że w każdym przypadku wypłata odszkodowania za szkody bezpośrednie następowała w drodze ugody lub porozumienia. Poza szkodami bezpośrednimi występują także szkody pośrednie, związane z odwodnieniem złoża, co ma wpływ na obniżanie się poziomu wód podziemnych na terenach sąsiadujących z kopalniami. Skutkiem obniżenia poziomów wód podziemnych może być częściowa degradacja produktywności gleb, usychanie drzew, okresowe wysychanie studni gospodarskich i stawów, uszkodzenia budynków, wpływ na wydajność głębinowych studni ujęciowych i inne. Natomiast odprowadzanie wód z odwodnienia odkrywek ciekami powierzchniowymi może powodować okresowe podtopienia obszarów przyległych. W celu zminimalizowania tych szkód prowadzone są systematyczne konserwacje tych cieków w ramach własnych bądź partycypacji finansowej w kosztach utrzymania. Z tytułu szkód pośrednich spółki z segmentu wydobywczego Grupy w 2018 roku wypłaciły **1 747,2** tysięcy złotych, natomiast w 2017 roku było to odpowiednio **2 188,7** tysięcy złotych. Z uwagi na charakter szkód pośrednich, rekompensaty finansowe mają zwykle charakter jednorazowy. Grupa ZE PAK SA stara się rekompensować niekorzystne oddziaływanie wypłacając w uzasadnionych przypadkach poszkodowanym stosowne odszkodowania. Właściciele gruntów objętych odszkodowaniami otrzymują pisemne powiadomienia z propozycją wysokości należnego odszkodowania związanego z oddziaływaniem kopalni. W przypadku akceptacji z danym właścicielem podpisana zostaje ugoda pozasądowa ze zrzeczeniem się roszczeń po wypłacie odszkodowania - Odszkodowania wypłacane są na podstawie wcześniej zawartych uгод bądź porozumień. Tylko nieliczne przypadki szkód górniczych są poddawane rozstrzygnięciu przez sądy powszechne. W 2017 roku, na podstawie wyroków sądu wypłacono jedynie 52,37 tysiące złotych (około 0,5% całości wypłaconych odszkodowań za szkody pośrednie i bezpośrednie) a w 2018 roku - 353,70 tysiące złotych (poniżej 2% całości wypłaconych odszkodowań za szkody pośrednie i bezpośrednie). Niski udział odszkodowań wypłaconych na podstawie wyroków sądu świadczy o koncyliacyjnej postawie Spółki, która woli uzgadniać ewentualne kwoty odszkodowań w procesie negocjacji, szukając porozumienia z drugą stroną.

W przypadku innych okresowych uciążliwości, np. wzmożonego hałasu związanego z pracami remontowymi lub modernizacyjnymi w obiektach wytwórczych (prace takie rodzą konieczność przedmuchania instalacji kotła powietrzem pod bardzo wysokim ciśnieniem, co ma na celu usunięcie z instalacji najdrobniejszych nawet opiłków, które mogłyby powodować jej uszkodzenie, co jest dość głośnie), co do zasady Grupa ZE PAK SA informuje społeczność lokalną o tego typu uciążliwościach poprzez media. Informacja trafia np. do lokalnych urzędów czy lokalnych mediów. Podobnie dzieje się w przypadku innych uciążliwości (np. w ruchu drogowym w związku z transportem ponadgabarytowych urządzeń, nasileniem pylenia lub rosenia z kominów, itp.). W efekcie nie wzbudzają one kontrowersji, a zakład może liczyć na wyrozumiałość mieszkańców najbliższej okolicy. W ramach działań edukacyjnych, skierowanych do otoczenia zewnętrznego, dział PR funkcjonujący w strukturze ZE PAK SA przygotowuje również artykuły prasowe wyjaśniające zasady eksploatacji odkrywek węgla brunatnego i rekultywacji terenów pokopalnianych. Jak wspomniano, mieszkańcami najbliższego sąsiedztwa zakładów są często pracownicy spółek Grupy ZE PAK SA. Stąd, choć mowa tu o komunikacji na zewnątrz organizacji, istotną rolę odegrać może również właściwa komunikacja wewnętrzna, a sami pracownicy wchodzą w rolę ambasadorów Grupy ZE PAK SA. Również w przypadku działań komunikacyjnych, w sytuacjach, o jakich mowa powyżej, równie istotną rolę może odegrać właśnie komunikacja wewnętrzna. Tu jednak spektrum nośników informacji jest szersze: pewne działania można lepiej i dokładniej wytłumaczyć, wykorzystując m.in. ukazujący się w wersji elektronicznej Miesięcznik Grupy Kapitałowej „Kontakt”.

Grupa ZE PAK SA deklaruje również swoje wsparcie dla lokalnych inicjatyw, choć ze względu na program oszczędnościowy było ono w ostatnim czasie mniejsze niż w poprzednich latach. Celem Grupy ZE PAK SA jest wspieranie lokalnej społeczności poprzez zaangażowanie społeczne, tak by w miarę możliwości rekompensować jej te uciążliwości związane z funkcjonowaniem zakładów, w części, w której nie udaje się ich wyeliminować, ani ograniczyć.

Celem Grupy nie jest angażowanie się w spektakularne przedsięwzięcia dla uzyskania rozgłosu a docieranie do najbliższych gmin i niezależnych organizacji z regionu. Przykładowo PAK KWB Konin SA w minionym roku przekazała szereg darowizn, w znacznym stopniu rzeczowych, w tym np. w postaci ziemi i piasku o wartości kilkudziesięciu tysięcy złotych dla gmin Ślesin, Wilczyn i Skulsk w celu zagospodarowania plaż i kąpielisk w tych gminach. Częste były też darowizny w postaci kamieni i gładów narzutowych, największy ponad 20 tonowy przekazany został na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w celu licytacji. Inny, 5 tonowy gład stanął na terenie Parku Rekreacji i Aktywności Fizycznej w Kleczewie dla upamiętnienia miejsca znalezienia szkieletu słonia leśnego

(odkrycie nastąpiło w 1984 roku, kiedy był to teren wyrobiska odkrywki Józwin). Pracownicy kopalni pomagali także w wytyczeniu trasy rowerowej „Czarny Szlak Słonia Leśnego” oraz uczestniczyli w otwarciu tego szlaku. Kopalnia przekazała również kamienie i glazy, wraz z transportem i rozładunkiem, mające upamiętniać zaszczytne wydarzenia oraz postacie m. in. Zespołowi Szkół Rolniczych w Kościelcu, Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu w Koninie, Stowarzyszeniu „Kazimierzanie” z Kazimierza Biskupiego, gminie Ślesin, gminie Kazimierz Biskupi. Na rzecz parafii rzymskokatolickiej w Racięcicach przekazano prawo własności nieruchomości rolnej zabudowanej kapliczką przydrożną, kapliczka została wcześniej zbudowana przez kopalnię w ramach naprawy szkód górniczych. Na rzecz Muzeum Okręgowego w Koninie przekazano kompletny człon przenośnika taśmowego wraz z załadunkiem i transportem z przeznaczeniem na rozbudowę istniejącego w tej placówce skansenu urządzeń górniczych. Na rzecz Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Kościelcu przekazano kilka m³ gliny wraz z załadunkiem, z przeznaczeniem na prowadzenie zajęć z rzeźby. Na rzecz Liceum Ogólnokształcącego w Kole przekazano taśmę wykorzystywaną w przenośnikach z przeznaczeniem na zabezpieczenie podłogi w siłowni szkolnej. Przekazano również darowizny w formie pieniężnej m. in. na rzecz Urzędu Gminy w Osieku Małym z przeznaczeniem na organizację obchodów Święta Plonów, na rzecz Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Kleczewie z przeznaczeniem na organizację obchodów dożynek gminnych, na rzecz Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie z przeznaczeniem na organizację obchodów 60-lecia szkoły, na rzecz Klubu Stowarzyszenia Honorowych Dawców Krwi RP „Górnik”. PAK KWB Adamów SA ufundowała nagrody dla laureatów X Konkursu Plastycznego organizowanego w Zespole Szkół w Przykonie, przekazano również do nieodpłatnego użytkowania wyposażenie Klubu Szachowego działającego w Turku. W minionym roku PAK KWB Konin SA finansowała dwie konferencje naukowe. Pierwsza z nich to szósta edycja Szkoły Górnictwa Odkrywkowego organizowana przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie; konferencja odbyła się w dniach 9-12 września w Kościelisku, drugim wydarzeniem była konferencja „Modelowanie Przepływu Wód Podziemnych MPWP 2018”, organizowana przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w dniach 16-19 października. Jedną z ciekawych inicjatyw był również plener fotograficzny - pod koniec września na terenie odkrywki Józwin przebywała dziesięcioosobowa grupa uczestników ogólnopolskiego pleneru fotograficznego „(Po)przemysłowe przestrzenie” zorganizowanego przez Centrum Kultury i Sztuki oraz Koniński Klub Fotograficzny. Przedmiotem zainteresowania artystów było przemysłowe dziedzictwo regionu oraz zaangażowanie człowieka w zagospodarowanie przestrzeni. Zdjęcia wykonane podczas tego projektu zostały zaprezentowane w listopadzie na wystawie poplenerowej w galerii ”Za progiem” CKiS w Koninie. Przed świętami Bożego Narodzenia wśród pracowników kopalni została przeprowadzona zbiórka pieniędzy na rzecz Domu Dzieci i Młodzieży w Nowym Świecie, za zebrane środki zakupiono sprzęt sportowy, który uzupełnił wyposażenie sali ćwiczeń, jaką mają do dyspozycji wychowankowie domu. Z okazji Barbórki kopalnie, jak co roku przekazują darowizny na rzecz m.in. Klubu Żeglarskiego działającego przy PAK KWB Konin SA z przeznaczeniem na organizację Zimowych Regat Barbórkowych i Klubu Biegacza „Aktywni Konin”, będącego organizatorem Biegu o Lampkę Górniczą. Odbywają się także spotkania z górnikami w placówkach oświatowych, pracownicy i górnicy emeryci przygotowują prezentacje na temat pracy kopalni, tradycji górniczych i św. Barbary. Również orkiestry dęte działające przy obu kopalniach organizują spotkania muzyczne z dziećmi ze szkół i przedszkoli – przygotowany program dotyczy historii kopalni, tradycji górniczych i pracy orkiestry, jest połączony z prezentacją instrumentów muzycznych oraz krótkim koncertem. Spotkania takie, organizowane bezpłatnie, cieszą się zainteresowaniem placówek edukacyjnych. Orkiestry uczestniczą w uroczystościach państwowych i kościelnych. Jednocześnie, dzięki wsparciu kopalni, drużyny PAK KWB Konin SA wzięły udział w: XVII Turnieju Halowej Piłki Nożnej Oldboyów im. Władysława Egierta w Kleczewie, Turnieju Halowej Piłki Nożnej im. Jana Kmieczyńskiego w Golinie, Ogólnopolskim Halowym Turnieju Piłki Nożnej Zespołów Niezrzeszonych o puchar dyrektora PGE GiEK S.A. w Bełchatowie, Turnieju Piłki Nożnej o Puchar Marszałka Województwa Mazowieckiego w Baboszewie, II Ogólnopolskim Turnieju Oldboyów w Piłce Nożnej w Koninie, Mikołajkowym Turnieju Halowej Piłki Nożnej Oldboyów w Baboszewie. PAK KWB Adamów bierze też udział w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, w ramach tego projektu zorganizowane zostało spotkanie w Zespole Placówek Edukacyjno-Wychowawczych i Rehabilitacyjnych w Stemplewie – przygotowany przez wychowawców tekst odczytał górnik w mundurze galowym. Również corocznie przed świętami Bożego Narodzenia pracownicy kopalni biorą udział w Wigili w Domu Dziecka w Nowym Świecie oraz Zespole Placówek Edukacyjno-Wychowawczych i Rehabilitacyjnych w Stemplewie, spółka funduje wychowankom upominki i słodycze. Przez cały rok przyjmowane są grupy wycieczkowe z różnych regionów Polski: ze szkół, zakładów pracy i stowarzyszeń. Zwiedzanie kopalni jest bezpłatne. Również ZE PAK SA w minionym roku realizowała działania prospołeczne. Spółka w 2018 roku wsparła finansowo 39 Międzynarodowy Dziecięcy Festiwal Piosenki i Tańca w Koninie i organizację Regat Żeglarskich o Puchar Prezesa ZE PAK SA Przekazano też darowiznę na rzecz Kongregacji Eremitów Kamedułów Góry Koronnej – Erem Pięciu Męczenników w Bieniszewie. Tradycyjnie też ZE PAK SA włącza się we wspieranie działań Fundacji Polsat, jednej z największych organizacji pozarządowych działających na terenie Polski, która od ponad dwudziestu lat kieruje swoją pomoc do chorych dzieci i ich rodziców.

Istotną rolę w życiu lokalnych społeczności odgrywają wspomniane już jeziora konińskie, będące z jednej strony źródłem dochodu dla unikalnych w skali kraju gospodarstw rybackich, z drugiej zaś przyciągające licznych wędkarzy amatorów. Dlatego warto wspomnieć o wkładzie pracowników Grupy ZE PAK SA, którzy prywatnie angażują się życie wędkarskiej społeczności. Obok innych działających w okolicy kół Polskiego Związku Wędkarskiego, w elektrowniach

ZE PAK działają dwa, zrzeszające pracowników. Członkowie jednego z nich sprawują pieczę nad wspomnianym wcześniej zbiornikiem wstępnego schładzania Elektrowni Konin – corocznie organizują wiosenną akcję sprzątnięcia brzegu zbiornika, dokonują też zarybienia zbiornika różnymi gatunkami ryb. Wędkarze z kół PZW organizują także w ciągu sezonu zawody wędkarskie z udziałem młodzieży. Ma to na celu propagowanie sportu wędkarskiego wśród młodych mieszkańców regionu i pozwala na pozyskiwanie nowych członków do kół wędkarskich, ale również buduje przychylność wobec działalności Grupy wśród uczestników wspomnianych wydarzeń sportowych, kulturalnych czy społecznych.

Powiązane ryzyka biznesowe

Ryzyka biznesowe, mogące negatywnie wpływać na wyniki i rozwój Grupy ZE PAK SA, a powiązane z obszarem oddziaływania społecznego, bezpośrednio wynikają z charakteru tego oddziaływania (np. wspomniane zachwianie równowagi hydrologicznej, czy hałas). Stanowią one zarówno uciążliwość, jak również mogą być źródłem strat materialnych osób trzecich. Może to prowadzić do sporów ze społecznością i utraty jej przychylności dla obecnych i przyszłych inwestycji, w tym tzw. społecznego przyzwolenia na działanie. Z jednej strony może powodować to wzrost skarg kierowanych przez ludność do organów administracji, wszczynanie postępowań przeciwko przedsiębiorstwu, a w przypadku potwierdzenia się zarzutów sankcje prawne i finansowe. Nieskuteczny dialog, np. na temat odszkodowań lub wykupu gruntów może również oznaczać procesy cywilne o odszkodowanie. Szczególnym zagrożeniem jest utrata społecznego zaufania i negatywna opinia o zakładzie, jako nierzetelnym inwestorze, która może zdecydowanie utrudnić uzyskanie kolejnych pozwoleń i koncesji (np. na wydobycie węgla brunatnego na nowych terenach). To z kolei może przełożyć się na większe ryzyko związane z nową inwestycją i mniejszą przychylność inwestorów i kredytodawców, a co za tym idzie na trudności w pozyskaniu kapitału.

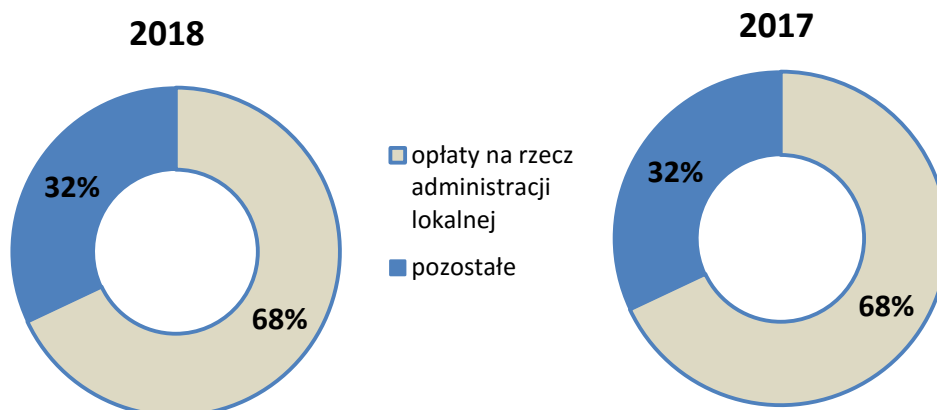
Warto w tym miejscu nadmienić, iż pracownicy zakładów rekrutują się ze społeczności lokalnych. W konsekwencji grupy te nie są rozłączne i wszelkie ewentualne animozje ze społecznością lokalną związane np. z uciążliwościami przekładać się będą pośrednio na kulturę organizacji i atmosferę pracy i na odwrót: wszelkie istotne zdarzenia na linii pracodawca-pracownicy mogą skutkować i skutkują określonymi konsekwencjami w relacjach ze społecznością lokalną. Ten sam człowiek może, bowiem występować w kilku rolach, tj. pracownika, mieszkańca społeczności lokalnej sąsiadującej z zakładem, który wystawiony jest na uciążliwości związane przykładowo z hałasem, jak również być właścicielem nieruchomości, który ubiega się o odszkodowanie lub wykup.

Kluczowe wskaźniki

Tabela 18: Kluczowe wskaźniki w obszarze wpływu społecznego

	2018	2017
Liczba awarii środowiskowych skutkujących poważnymi skażeniami	0	0
Kwota odszkodowań wypłaconych na skutek wyroku sądowego w stosunku do kwoty odszkodowań wypłaconych przez Grupę w wyniku zawartej ugody lub porozumienia	2,0%	0,5%
Łączna kwota zapłaconych podatków i opłat para podatkowych – ogółem	243,3 mln zł	247,9 mln zł
Łączna kwota zapłaconych podatków i opłat para podatkowych - na rzecz administracji lokalnej	160,4 mln zł	170,6 mln zł

Wykres 15: Procentowy udział podatków i opłat parapodatkowych zapłaconych na rzecz administracji lokalnej w stosunku do łącznej kwoty zapłaconych podatków i opłat parapodatkowych.

11.3. Kwestie pracownicze

Podejście zarządcze

W zakresie zarządzania zasobami ludzkimi w Grupie ZE PAK SA funkcjonują rozwiązania formalne określające relacje między pracodawcą a pracownikami wynikające z przepisów prawa polskiego, m.in. regulaminy pracy wynikające z ustawy – Kodeks pracy, Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy wynikające z ustawy – Kodeks pracy, regulaminy Funduszu Świadczeń Socjalnych wynikające z ustawy o zakładowych funduszach świadczeń socjalnych a w podmiotach nieobjętych postanowieniami Zakładowych Układów Zbiorowych Pracy obowiązują regulaminy wynagrodzenia. W spółkach spełniających ustawowe kryteria działają Rady Pracowników. W spółkach Grupy ZE PAK SA funkcjonują też związki zawodowe. Zarządy ZE PAK SA oraz innych spółek w sprawach określonych w przepisach prawa informują i konsultują decyzje z przedstawicielami pracowników.

Równocześnie, obok rozwiązań sformalizowanych wynikających z określonych przepisów prawa lub przyjętych dobrowolnie (np. procedura rekrutacji), bieżąca działalność operacyjna opiera się o szereg rozwiązań i zwyczajowych form postępowania, które w ocenie zarządzających nie wymagają sformalizowania, a jednocześnie gwarantują skuteczne, efektywne i zgodne z normami prawnymi oraz normami współżycia społecznego zarządzanie. Spółki z Grupy przestrzegają przepisów prawa pracy i wymagają właściwego zachowania się pracowników zarówno we wzajemnych relacjach między pracownikami jak i między pracownikami i ich przełożonymi.

Obowiązujące w Spółkach Grupy ZE PAK SA w okresie sprawozdawczym Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy zawierają zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników. Z kolei regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych określa zasady korzystania i finansowania działalności socjalnej i mieszkaniowej na rzecz pracowników i członków ich rodzin. Zapisy obydwu dokumentów są realizowane przez zarządzających, choć jednocześnie w Grupie mają miejsce spory zbiorowe, które podlegają rozwiązywaniu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Z kolei w spółkach istotnych z punktu widzenia generowanych przychodów, ale o bardzo niewielkim zatrudnieniu oraz specyfice pracy, która nie wiąże się z istotnym ryzykiem BHP, takich jak np. PAK – Volt SA (obróć energią elektryczną; biurowy charakter pracy), formalizacja stosunków pracy i związanych z tym procedur jest minimalna i ogranicza się do wymogów prawnych.

Podstawowe aspekty związane z obszarem zarządzania ludźmi zostały też określone w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020.

BHP

Podobnie jak w przypadku wcześniejszych obszarów najważniejsze kierunki działań w kontekście zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zostały zdefiniowane w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Równocześnie należy pamiętać o obowiązujących certyfikowanych systemach zarządzania obejmujących swoim zakresem kwestie zarządzania bezpieczeństwem, które obejmują:

- proces produkcji energii elektrycznej i ciepłej wraz ze wszystkimi procesami pomocniczymi, zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi, zagrożeniami oraz wymaganiami prawnymi i innymi (ZE PAK SA - zgodne w wymiarze BHP z PN-N 18001, OHSAS 18001),
- prace w zakresie instalacji, remontów i serwisu urządzeń dla energetyki i przemysłu, usługi budowlane dla przemysłu, zarządzanie inwestycjami w energetyce i przemyśle, a także modernizacje i utrzymanie ruchu układów elektrycznych i automatyki w energetyce (Przedsiębiorstwa Remontowego PAK SERWIS sp. z o.o. - zgodne w wymiarze BHP z PN-N 18001, OHSAS 18001).

Ich celem, tak jak celem Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020, jest minimalizacja poziomu wypadkowości, ze szczególnym uwzględnieniem eliminacji zdarzeń ze skutkiem ciężkim i śmiertelnym oraz podejmowanie działań organizacyjno-technicznych zmierzających do wyeliminowania lub ograniczenia narażenia pracowników na czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy takie jak hałas i zapylenie do poziomu zgodnego z normą. Równocześnie wybrane aspekty zarządcze, wpisujące się w szerszy zakres zarządzania środowiskowego regulowane są przez wewnętrzne regulaminy i zarządzenia.

Wydobycie

Obszar wydobywania jest jednym z trzech głównych obszarów, w którym nie wdrożono certyfikowanego systemu zarządzania zgodnego z PN-N 18001, OHSAS 18001. Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy odbywa się w oparciu o Zarządzenia Prezesa i Zarządzenia Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego. Zarządzenia dotyczą wszelkich obszarów, które wiążą się z możliwością wystąpienia zagrożeń dla właściwego i bezpiecznego wypełniania przez pracowników swoich służbowych obowiązków. Wśród przykładowych zagadnień regulowanych przez zarządzenia wymienić można: ryzyko zawodowe, które wiąże się z wykonywaną pracą, wykaz prac wymagających szczególnych predyspozycji psychofizycznych, bezpieczeństwo eksploatacji użytkowanego sprzętu, pomoc medyczna, badania okresowe i kontrolne badania lekarskie i wiele innych.

Typowe zagrożenia towarzyszące odkrywkomemu wydobyciu węgla brunatnego należy podzielić na zagrożenia naturalne i urazowe. Te ostatnie, potencjalnie związane z pracą maszyn, zwłaszcza ich elementów wirujących, choć groźne w skutkach, dzięki działaniom BHP i świadomości pracowników zdarzają się rzadko. W ostatnich latach w praktyce, jeśli dochodziło do wypadków, to były to wypadki lekkie: zwichnięcia, skręcenia i sporadycznie złamania. Jeżeli chodzi o tzw. zagrożenia naturalne, można podzielić je na osuwiskowe (oberwanie skarpy), metanowe (pojawianie się gazu w studniach odwodnieniowych), pożarowe i wodne (związane z: opadami atmosferycznymi, sąsiedztwem naturalnych zbiorników i cieków wodnych lub ciekami wodnymi w wyrobisku).

Jeżeli chodzi o zrealizowane w 2018 roku działania mające na celu poprawę warunków BHP w obszarze wydobywania, zgodnie z przyjętym planem rocznym w PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA przeprowadzono remonty kabin operatorów maszyn podstawowych takich jak koparki, zwałowarki (szklenie okien, stolarka okienna, grzejniki, wymiana zamków, naprawa klimatyzacji), co pozwoliło na ograniczenie poziomu hałasu w kabinach. Analogicznie, wymiana foteli dla operatorów maszyn podstawowych pozwoliła zmniejszyć poziom narażenia pracowników na wibracje.

Do poprawy komfortu pracy przyczyniły się realizowane w ciągu roku zakupy ubrań przeciwdeszczowych, ochraniaczy na buty (tzw. stuptuty), wymiana latarek, a także zakupy nowego sprzętu i elektronarzędzi wraz z wyposażeniem (młoty, wiertarki, szlifierki, klucze udarowe itp.) w celu wyeliminowania ciężkiej pracy fizycznej i poprawy technicznego wyposażenia produkcji, sprzęt ppoż. na maszyny podstawowe oraz urządzenia samohamowane do zabezpieczenia pracy na wysokości. Zamontowano kamery zewnętrzne do obserwacji pojazdów koparek. Przygotowano do zabudowy belki ratunkowe przy wózku kablowym zwałowarki. W celu poprawy bezpieczeństwa warunków pracy w okresie zimowym oraz eliminacji ciężkiej pracy ręcznej zakupiono odsnieżarkę spalinową.

Wytwarzanie

W obszarze wytwarzania w ZE PAK SA, jak już wspomniano, zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy odbywa się w oparciu o zintegrowany system zarządzania zgodny z PN-N 18001, OHSAS 18001. Jednocześnie, działania w obszarze BHP regulowane są przez zarządzenia Prezesa Zarządu, odnoszące się do szerszych aspektów, ale obejmujące kwestie BHP.

Do kluczowych dokumentów i procedur należą też Instrukcje Eksploatacji Urządzeń Energetycznych (są podstawowymi dokumentami, na bazie których prowadzi się bezpieczną eksploatację urządzeń) oraz polecenia służbowe Dyrektorów Elektrowni.

Identyfikacja zagrożenia na stanowisku pracy jest elementem działania ZE PAK SA w odniesieniu do wyrobów i usług, które mogą oddziaływać na środowisko pracy. Wyniki identyfikacji zagrożeń są uwzględnione w procesie planowania przy ustalaniu odpowiednich celów w odniesieniu do bezpieczeństwa i higieny pracy. Dla określenia oddziaływania ZE PAK SA na środowisko pracy prowadzi się następujące działania na stanowisku pracy: wstępny przegląd bezpieczeństwa i higieny pracy; rozpoznanie źródła powstawania zagrożenia; identyfikowanie zagrożenia;

kontrolowanie określonych stanowisk pracy. Szacuje się ryzyko zawodowe, które uwzględnia typowe warunki działania, zatrzymania oraz uruchomienia, a także potencjalne i znaczące wpływy towarzyszące uzasadnionym sytuacjom awaryjnym. Określa się zakres badań i pomiarów na stanowiskach pracy, a także analizuje się wyniki pomiarów na stanowiskach pracy.

Prowadzone corocznie analizy wskazują, że remonty, przeprowadzone na przestrzeni lat kolejne modernizacje oraz przede wszystkim wycofanie z eksploatacji starych i budowa nowych urządzeń i instalacji, w tym jednostek wytwórczych, poza poprawą sprawności wytwarzania i obniżeniem negatywnego wpływu na środowisko naturalne, niewątpliwie przyczyniają się do poprawy warunków pracy pracowników. Poprawie ulega też techniczne bezpieczeństwo pracy poprzez eliminację lub ograniczanie zagrożenia dla stanu zdrowia i życia zatrudnionych.

Jeżeli chodzi o ocenę ryzyka zawodowego, czynnikiem powodującym zagrożenie hałasem powyżej najwyższych dopuszczalnych natężeń są elementy takie jak przekładnie, silniki, sprzęgła, itp. Z kolei do przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów dochodzi w przypadku urządzeń transportujących węgiel brunatny. Inną grupą zagrożeń są czynniki niebezpieczne, których oddziaływanie na pracującego może prowadzić do urazów lub śmierci. Najistotniejszymi czynnikami w tej grupie są: wysoka temperatura, wysokie ciśnienie, prąd elektryczny, atmosfera wybuchowa i ruchome elementy maszyn. Do czynników związanych z uciążliwością pracy zaliczyć należy nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie i zatrudnienie w porze nocnej.

Służba BHP przeprowadza systematyczne kontrole warunków pracy oraz przestrzegania przepisów i zasad BHP. W wypadku powyższych kontroli wydawane są zalecenia.

W 2018 roku zrealizowano kilka zadań inwestycyjnych zwiększających poziom bezpieczeństwa i higieny pracy. Doszczelnienie ściany pomiędzy kotłownią a maszynownią bloków 1-2 w Elektrowni Pątnów miało na celu zmniejszenie zapylenia przedostającego się z rejonu kotłowni w kierunku maszynowni, podniesienie bezpieczeństwa konstrukcyjnego i pożarowego obiektów oraz polepszenie aspektów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy załogi. Modernizacja układu zasilania napięciem gwarantowanym rozdzielni dla instalacji odsiarczania spalin w elektrowni Pątnów zmniejszyła ryzyko ewentualnych zdarzeń związanych z porażeniem prądem. Z kolei rozbudowa systemu telewizji przemysłowej w elektrowni Pątnów zwiększyła możliwości analizy sytuacji w momentach zagrożenia. W ramach przeglądu warunków przeprowadzonego w 2018 roku podjęto działania korygujące mające na celu poprawę warunków pracy i zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy, polegające między innymi na usunięciu usterek w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych w oddziale ruchu bloków, zapewnieniu odpowiedniej wentylacji w pomieszczeniach kierownika zmiany i w „kabinach ciszy”, zabudowie barierkach ochronnych przy skarpie wzdłuż ciągu komunikacyjnego w elektrowni Pątnów, oznakowaniu strefy zagrożenia wybuchem w pomieszczeniach pompowni oleju lekkiego i frontu rozładowczego oleju lekkiego w oddziale ruchu gospodarki paliw oraz odnowienie powłok malarskich i usunięcie usterek mających wpływ na bezpieczeństwo obsługi w pompowni.

Serwis

W segmencie remontowym (PAK Serwis sp. z o.o.) oceną ryzyka zawodowego na stanowisku pracy objęte są wszystkie stanowiska pracy, zarówno stacjonarne jak i niestacjonarne. Ocenę ryzyka zawodowego przeprowadza się raz na trzy lata oraz zawsze, gdy zgłoszone zostały zmiany na stanowiskach pracy lub gdy wystąpiło zdarzenie wypadkowe. Biuro BHP prowadzi wykazy wszystkich stanowisk podlegających ocenie ryzyka zawodowego.

Przeprowadzana jest również tzw. analiza LMRA (last minute risk analysis). Przed rozpoczęciem zadania pracownicy identyfikują potencjalne zagrożenia na stanowisku pracy i oceniają stopień ryzyka. Zidentyfikowane zostały prace i obszary działania związane ze znaczącymi zagrożeniami. Dla każdego znaczącego zagrożenia ustalony został sposób postępowania i nadzorowania, zapewniający zgodność z wymaganiami prawnymi i innymi dotyczącymi BHP.

Szczególne znaczenie z punktu widzenia bieżącego zarządzania BHP mają następujące procedury:

- „Szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska”,
- „Identyfikacja zagrożeń i ocena ryzyka zawodowego”,
- „Monitorowanie bhp i środowiska”,
- „Poważne awarie”,
- „Organizowanie prac ze znaczącymi zagrożeniami”,
- „Badanie wypadków i chorób zawodowych”.

Corocznie prowadzone analizy wskazują, że najczęstszą przyczyną wypadków w pracach serwisowych jest nieprawidłowe zachowanie się pracowników, tj. niezachowanie należytej ostrożności i koncentracji uwagi na wykonywanej pracy. Z kolei najczęstszą przyczyną zdarzeń potencjalnie wypadkowych jest przede wszystkim niewykonywanie oceny ryzyka przed rozpoczęciem zadania. Podstawowymi czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy są hałas i pyły przemysłowe, a czynnikiem związanym z uciążliwością pracy, wymuszona pozycja ciała. W ramach profilaktyki powypadkowej zapoznaje się pracowników z okolicznościami wypadków i wskazuje przyczyny mające wpływ na zaistnienie wypadku, przeprowadza dodatkowe instruktaże, przekazuje informacje o wypadkach

służbom ZE PAK SA (w tych przypadkach gdzie stwierdzono przyczynę związaną z urządzeniami energetycznymi). Czasem też nakłada się kary porządkowe na osobę nadzoru, w stosunku do której udowodniono nieprzestrzeganie przepisów BHP w związku z zaistniałym wypadkiem. Również po stwierdzeniu nieprzestrzegania instrukcji dotyczących organizowania prac przy urządzeniach i instalacjach energetycznych, osoby nieprzestrzegające zasad kierowane są na komisje egzaminacyjne na ponowne egzaminy sprawdzające kwalifikacje energetyczne „E” i „D”. W minionym okresie dużo nakładu pracy poświęcono na opracowanie instrukcji bezpiecznego wykonania robót przy urządzeniach i instalacjach energetycznych. Pracownicy Biura BHP przeprowadzają kontrole w zakresie przestrzegania przepisów i zasad BHP, w efekcie których w pojedynczych najczęściej przypadkach wydaje się tzw. kartę niezgodności oraz wnioski o nałożenie kary porządkowej. W sporządzonych notatkach służbowych lub protokołach po przeprowadzonych kontrolach rejestrowane są zalecenia najczęściej dotyczące nieporządku na stanowiskach pracy oraz niewłaściwego stanu technicznego środków pracy. Również obowiązek wykonywania inspekcji stanowisk pracy realizują pracownicy nadzoru (starsi mistrzowie i kierownicy), co dokumentują listami kontrolnymi.

Działalność pomocnicza – Utrzymanie ruchu i serwisu

PAK Górnictwo sp. z o.o. zajmuje się obsługą serwisowo-remontową PAK KWB Konin i PAK KWB Adamów, a także sprzątnięciem przemysłowym na terenie ZE PAK. Dodatkową działalnością jest produkcja wody oraz gospodarka odpadami. Spółka w ramach grupy kapitałowej prowadzi zbiórkę odpadów, które następnie przekazuje uprawnionym podmiotom do utylizacji. Ponadto prowadzimy monitorowanie działalności przedsiębiorstwa w zakresie ochrony środowiska i zapobieganie zagrożeniom wynikającym z tej działalności. W spółce zatrudnionych jest około 2000 pracowników z których znaczna część wykonuje prace w Ruchu Zakładu Górniczego. Około 33 pracowników wykonuje prace przy sprzątnięciu przemysłowym na terenie Elektrowni Pątnów i Konin. Służba BHP prowadzi postępowanie powypadkowe w odniesieniu do każdego wypadku przy pracy, jaki ma miejsce w obszarach działania spółki. Dla każdego wypadku przy pracy sporządzane jest polecenie powypadkowe na podstawie którego zapoznaje się pracowników z okolicznościami wypadków i wskazuje przyczyny mające wpływ na zaistnienie wypadku, przekazuje informację o wypadkach służbom ZE PAK SA, PAK KWB Konin i PAK KWB Adamów. Dla wszystkich stanowisk została sporządzona ocena ryzyka zawodowego zgodnie z Polską Normą PN-N-18002 w skali pięciostopniowej. Na bieżąco są wykonywane pomiary czynników szkodliwych w środowisku pracy w oparciu o instrukcję nadzoru nad pomiarami czynników w środowisku pracy. Podstawowymi czynnikami szkodliwymi w środowisku pracy jest hałas, pyły i w mniejszym stopniu czynniki chemiczne, a czynnikiem związanym z uciążliwością jest praca w porze nocnej. Wyniki pomiarów oraz rejestry znajdują się biurze BHP i ochrony środowiska. Na bieżąco prowadzone są kontrole w zakresie przestrzegania przepisów i zasad BHP. Z każdej kontroli sporządzony jest protokół. Zalecenia pokontrolne zapisane w protokołach realizowane są przez osoby kierownictwa. Na podstawie polecenia służbowego prowadzone są również przeglądy warunków pracy. Zalecenia z takiego przeglądu trafiają do Zarządu spółki. Zalecenia niewymagające nakładów finansowych realizowane były niezwłocznie. Natomiast decyzję o realizacji wniosków z przeglądu wymagających nakładów finansowych podejmuje Zarząd Spółki. Na podstawie wniosków z przeglądu warunków pracy opracowany został przez każdego dyrektora pionu harmonogram realizacji tych wniosków. W roku 2018 w ramach harmonogramu poprawy warunków pracy wykonano, m.in.: wymianę paneli w łaźni, malowanie pomieszczeń biurowych, naprawa stolarki okiennej, wymiana mebli w pomieszczeniach socjalnych (krzesła ,stoły), naprawa sanitariatów i wymiana uszkodzonych grzejników CO. W ramach poprawy warunków pracy na bieżąco wykonywane są naprawy uszkodzonych klimatyzatorów w kabinach maszyn, naprawa uszkodzonego oświetlenia na stanowiskach pracy. Zostały zakupione ochronniki słuchu dla stanowisk narażonych na hałas. Na bieżąco również sporządzane są wewnętrzne akty prawne takie jak zarządzenia, polecenia dotyczące ustaleń organizacyjnych, które w sposób bezpośredni czy tylko pośredni dotyczą zagadnień bhp i ergonomii, tzn. mających wpływ na zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w spółce. Sporządzane są oraz aktualizowane instrukcje dotyczące wykonywania prac oraz obsługi maszyn, urządzeń i narzędzi, sposobami postępowania z substancjami chemicznymi i ich mieszaninami czy materiałami niebezpiecznymi wraz z zagrożeniami, które w procesie pracy mogą się pojawić oraz sposobami ich uniknięcia czy ograniczenia ich skutków.

Powiązane ryzyka biznesowe

Wśród ryzyk powiązanych z kwestiami pracowniczymi wyróżnić należy kilka kategorii. We wszystkich obszarach funkcjonowania Grupy ZE PAK SA konieczne jest zagwarantowanie zatrudnienia na odpowiednim poziomie, poprzez pozycjonowanie spółek Grupy ZE PAK SA, jako atrakcyjnych pracodawców w regionie. Atrakcyjny poziom wynagrodzeń na tle tych oferowanych przez innych lokalnych pracodawców, pozwalał dotychczas z jednej strony pozyskiwać nowe osoby, z drugiej wiązać ich z firmą, zapobiegając odpływowi wykwalifikowanych pracowników. Jednocześnie jednak toczący się przez wiele lat proces restrukturyzacji, sprawiał, że większość wakatów była zapełniana w oparciu o rekrutację wewnętrzną (w ramach przesunięć między działami i spółkami). Rozwiązanie takie ma jednak pewne wady, tj. brak istotnego dopływu młodych pracowników z zewnątrz. Koncentrowanie się w procesie rekrutacji na osobach już zatrudnionych w spółkach Grupy ZE PAK SA, sprawia, że średnia wieku zatrudnionych rośnie. Starzenie się załogi będzie z kolei przekładać się na wzrost liczby osób przechodzących na emeryturę.

Przeciągające się spory zbiorowe mogą w konsekwencji przekładać się na niepokoje społeczne i zaostrzone relacje ze związkami zawodowymi, co stanowi kolejny czynnik ryzyka. Dlatego dialog z przedstawicielami załogi pozwala na identyfikację potencjalnych źródeł problemów a z drugiej strony daje szansę na rzetelne i kompleksowe przedstawienie ograniczeń w ramach których działają spółki z Grupy ZE PAK SA.

Kolejnym wymiarem ryzyka powiązanego z pracownikami jest ryzyko w aspekcie BHP. Jest ono silnie uzależnione od zagrożeń na konkretnym stanowisku pracy, a wszystkie działania w obszarze zarządzania BHP koncentrują się właśnie na eliminacji lub ograniczeniu zagrożeń oraz na minimalizacji skutków wypadków, jeśli do takich dojdzie.

Kluczowe wskaźniki

Tabela 19: Struktura stanu zatrudnienia na koniec roku według typu umowy (w osobach na koniec kolejnych okresów)

	2018			2017		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
<i>Według typu umowy</i>						
Umowa o pracę na czas nieokreślony	462	4279	4741	495	4640	5135
Umowa o pracę na czas określony	8	337	346	25	472	497
Umowa o pracę na okres próbny	0	9	9	0	15	15
Umowa cywilno-prawna	15	134	149	12	117	129

Wykres 16: Procentowy udział poszczególnych form zatrudnienia według typów umów

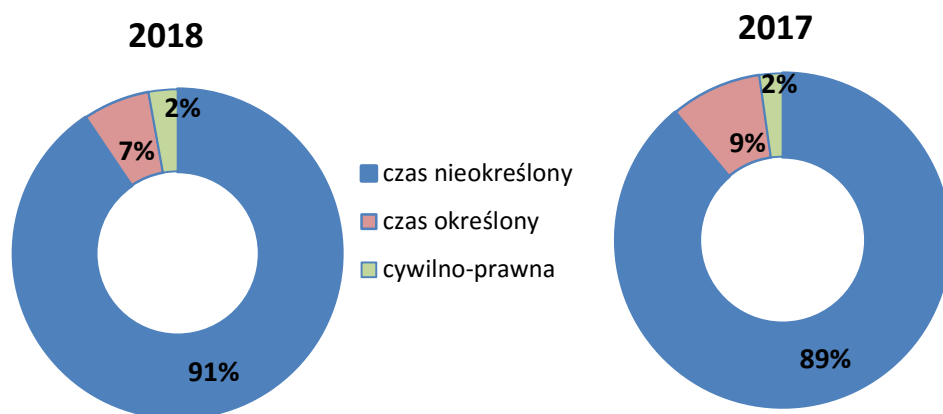

Tabela 20: Struktura stanu zatrudnienia na koniec roku według stanowiska, wykształcenia i wieku (w osobach na koniec kolejnych okresów). Struktura nie obejmuje osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilno-prawnej

	2018			2017		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
<i>Według typu stanowiska</i>						
Stanowiska kierownicze	45	198	243	53	244	297
Stanowiska nie kierownicze	425	4 427	4 852	467	4 883	5 350
<i>Według wykształcenia</i>						
Wyższe (licencjackie, magisterskie, podyplomowe, w stopniu doktora, profesora)	281	1 041	1 322	298	1 129	1 427
Średnie (liceum, technikum, pomaturalne, policealne)	156	1 748	1 04	186	1 919	2 105

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ W 2018 ROKU

Zawodowe (zasadnicze, nauka zawodu)	24	1 556	1 580	26	1 756	1 782
Podstawowe (podstawowe, gimnazjalne)	9	280	289	10	323	333
<i>Według wieku</i>						
Do 30 lat	26	429	455	31	521	552
Od 31 do 40 lat	69	778	847	73	851	924
Od 41 do 50 lat	133	1 988	2 121	146	2 242	2 388
Powyżej 50 lat	242	1 430	1 672	270	1 513	1 783
Ogółem	470	4 625	5 095	520	5 127	5 647

Wykres 17: Procentowy udział poszczególnych grup wiekowych w strukturze zatrudnienia

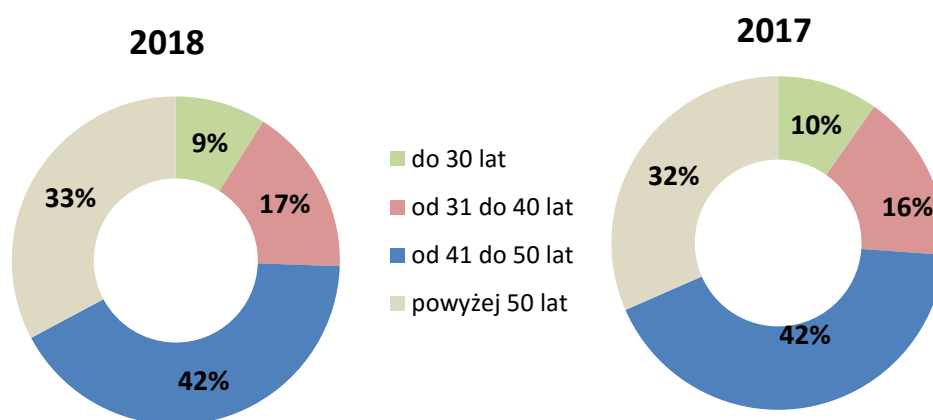

Tabela 21: Osoby nowozatrudnione w ciągu roku (w osobach w danym okresie)

	2018			2017		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
Do 30 lat	5	111	116	1	36	37
Od 31 do 40 lat	7	45	52	2	32	34
Od 41 do 50 lat	2	41	43	2	38	40
Powyżej 50 lat	0	27	27	5	9	14
Ogółem	14	224	238	10	115	125

Tabela 22: Odejścia z pracy w ciągu roku (w osobach w danym okresie)

	2018			2017		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
Do 30 lat	5	111	116	3	73	76
Od 31 do 40 lat	9	109	118	7	80	87
Od 41 do 50 lat	11	192	203	6	145	151
Powyżej 50 lat	39	294	333	40	154	194
Ogółem	64	706	770	56	452	508

Tabela 23: Różnorodność w organach Spółki (w osobach na koniec kolejnych okresów)

Liczebność	2018	2017
<i>Zarząd ZE PAK SA:</i>		
– Ogółem	5	4
– Kobiety	2	2
– Mężczyźni	3	2
<i>Rada Nadzorcza ZE PAK SA:</i>		
– Ogółem	8	8
– Kobiety	0	0
– Mężczyźni	8	8

Tabela 24: Wypadki przy pracy

	2018	2017
Ogólna liczba wypadków (poszkodowanych), w tym:	53	62
– lekkich	49	62
– ciężkich	3	-
– śmiertelnych	1	-
Ilość dni straconych	3 912	4 573
Wskaźnik częstości poszkodowanych w wypadkach ogółem (na 1000 ubezpieczonych)	9,6	9,6
Wskaźnik częstości poszkodowanych w wypadkach ciężkich i śmiertelnych (na 1000 ubezpieczonych)	0,339	-

Tabela 25: Liczba pracowników narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia oraz czynniki związane z uciążliwością pracy (w osobach na koniec kolejnych okresów)

	2018	2017
Hałas	199	286
Pył	85	67
Niedostateczne oświetlenie	174	324
Wydatek energetyczny	822	1 358
Uciążliwość pracy – praca w porze nocnej	2 087	3 387

11.4. Kwestie środowiskowe

Podejście zarządcze

Podobnie jak w przypadku innych obszarów zręby polityki i podejścia zarządczego Grupy ZE PAK SA do kwestii środowiskowych zdefiniowano w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Równocześnie należy pamiętać o obowiązujących certyfikowanych systemach zarządzania obejmujących swoim zakresem kwestie środowiskowe, które obejmują:

- proces produkcji energii elektrycznej i ciepłej wraz ze wszystkimi procesami pomocniczymi, zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi, zagrożeniami oraz wymaganiami prawnymi i innymi (ZE PAK SA),
- prace w zakresie instalacji, remontów i serwisu urządzeń dla energetyki i przemysłu, usługi budowlane dla przemysłu, zarządzanie inwestycjami w energetyce i przemyśle, a także modernizacje i utrzymanie ruchu układów elektrycznych i automatyki w energetyce (Przedsiębiorstwa Remontowego PAK SERWIS sp. z o.o.)

i zawierają w sobie polityki środowiskowe wybranych spółek, za którymi idą konkretne procedury, które są poddawane cyklicznym przeglądom i są optymalizowane. Ich celem, tak jak celem Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020, jest zapewnienie stabilnego i bezpiecznego dla otoczenia procesu wydobycia węgla brunatnego, produkcji energii i przeprowadzania prac serwisowych i modernizacyjnych.

Równocześnie, wybrane aspekty zarządcze, wpisujące się w szerszy zakres zarządzania środowiskowego regulowane są przez wewnętrzne regulaminy i zarządzenia. Często odzwierciedlają one nie tylko obowiązujące w kraju przepisy prawa, ale również konkretne decyzje administracyjne i pozwolenia, czy raporty oddziaływania na środowisko odnoszące się do konkretnego przedsięwzięcia, obiektu lub instalacji. Te ostatnie, czyli raporty oddziaływania na środowisko, a dokładnie zawarty w nich opis przewidywanych działań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, stanowi sam w sobie obowiązujący punkt odniesienia dla zarządzających poszczególnymi obiektami i instalacjami. Podejście takie jest niezmiernie ważne. Należy sobie, bowiem uświadomić, że nie uniwersalne systemy zarządzania, a właśnie raporty oddziaływania na środowisko, z jednej strony odnoszą się do specyfiki warunków danej inwestycji, z drugiej, w przeciwieństwie do wielu innych rozwiązań proceduralnych, powstają w drodze dialogu i otwartych konsultacji z otoczeniem. Dlatego też rozwiązania minimalizujące oddziaływanie na otoczenie przyrodnicze, wypracowywane są przy udziale interesariuszy (władze samorządowe, administracja, lokalna społeczność, organizacje ekologiczne). Uwzględniają też unikalną specyfikę każdego miejsca, co jest istotne przykładowo w przypadku odkrywek, ponieważ nawet jeśli położone są blisko siebie, to panujące na danym terenie warunki (np. geologiczne, hydrologiczne, położenie siedzib ludzkich) będą, co najwyżej podobne, ale nie identyczne. Dlatego też podejście do zarządzania środowiskowego i do ograniczania negatywnego wpływu na otoczenie przyrodnicze, też może być, co najwyżej podobne, ale nie identyczne.

Punktem wyjścia do polityki i opartych na niej procedurach jest charakter oddziaływania prowadzonej działalności gospodarczej na środowisko naturalne. Z nim wiążą się właśnie określone ryzyka, na które odpowiadają konkretne i wciąż doskonalone procedury i rozwiązania technologiczne. Definiując pokrótce charakter oddziaływania na środowisko, należy podzielić je na wpływ związany z działalnością wydobywczą (wydobycie węgla brunatnego) oraz wytwarzaniem energii. W przypadku kopalni odkrywkowych, podstawowymi aspektami wpływu na środowisko naturalne są:

- oddziaływanie na powierzchnię terenu - odkrywkowe pozyskiwanie kopalin polega na przekształceniu powierzchni terenu; w miejsce pierwotnie użytkowanych gruntów powstają przestrzenne formy terenowe (wzrostki, zwałowiska) oraz infrastruktura im towarzysząca (taśmociągi, drogi transportu, zaplecze),
- oddziaływanie na wody powierzchniowe (m.in. zmniejszenie przepływu w ciekach znajdujących się pod wpływem oddziaływania kopalni oraz zwiększenie przepływu w ciekach na skutek zrzucania do nich wód pochodzących z drenażu podziemnego i powierzchniowego odkrywki),
- oddziaływanie na wody podziemne (powstawanie tzw. leja depresyjnego na skutek odwadniania kopalni odkrywkowych),
- emisja hałasu (maszyny podstawowe związane z eksploatacją nadkładu i jego zwałowaniem, maszyny podstawowe urabiające węgiel, przenośniki węglowe i nadkładowe, transport samochodowy),
- oddziaływanie obiektów kopalni na powietrze atmosferyczne
 - niezorganizowana emisja pyłów: technologiczna (mechaniczna), tj. związana z mechanicznym urabianiem oraz transportem surowca taśmociągami; klimatologiczna, tj. związana z erozją wietrzną pozbawionych roślinności terenów;
 - emisje zorganizowane zanieczyszczeń do powietrza z kotłowni zapewniającej ciepło dla zaplecza socjalnego kopalni),
- wpływ na tereny cenne przyrodniczo (w przypadku, gdy teren cenny przyrodniczo znajduje się w strefie oddziaływania),
- zagrożenia związane z polami elektromagnetycznymi.

W przypadku produkcji energii w elektrowniach konwencjonalnych opalanych węglem należy wyróżnić m.in. następujące aspekty wpływu na środowisko:

- emisje związków towarzyszących spalaniu węgla np. CO₂, SO₂, NO_x,
- emisje pyłów,
- generowanie hałasu (np. na skutek pracy turbin bloków energetycznych),
- generowanie odpadów (w procesie spalania węgla brunatnego i oczyszczania spalin),
- możliwe wycieki oleju, mazutu, kwasów, skutkujące lokalnymi skażeniami środowiska gruntowo-wodnego,
- podgrzanie wód powierzchniowych, jezior (na skutek użycia wód powierzchniowych jezior w procesie chłodzenia),

- wycieki pulpy popiołowej lub wody nadosadowej do środowiska gruntowo-wodnego,
- emisja ścieków przemysłowych,
- emisja pól elektromagnetycznych,
- zagrożenie terrorystyczne, mogące skutkować skażeniem środowiska naturalnego.

W obszarze wydobywania, większość kluczowych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko planowana jest wstępnie już na etapie analiz środowiskowych i tworzenia raportu oddziaływania na środowisko. Obok rozwiązań technicznych i inżynierskich (odpowiednie kształtowanie zwałowiska, planowanie rozwiązań pozwalających minimalizować skutki zakłócenia stosunków wodnych na skutek odwadniania odkrywki, itp.) ściśle określone są normy oddziaływania w poszczególnych aspektach środowiskowych oraz prowadzony jest monitoring przyrodniczy w całym wieloletnim cyklu życia kopalni odkrywki oraz monitoring poziomu wód w studniach, ciekach i zbiornikach wodnych, ilości i jakości wód odprowadzanych do odbiorników (wód i do ziemi), zasięgu leja depresji, emisji pyłów, poziom hałasu, itp.

Od strony proceduralnej dość podobnie wygląda sytuacja w obszarze wytwarzania. Istniejące, pracujące od wielu już lat instalacje wytwórcze, były modernizowane i wyposażone w rozwiązania technologiczne związane przede wszystkim z dostosowaniem ich do zaostrzających się norm środowiskowych. Dzięki modernizacji w ostatnich latach dwóch bloków w elektrowni Pątnów i wcześniejszej budowie bloku w elektrowni Pątnów II, z jednej strony wzrosła w tych elektrowniach sprawność wytwarzania (a tym samym efektywność wykorzystania paliwa) a z drugiej zmniejszyła się emisyjność, m.in. masa CO₂ przypadająca na jednostkę produkowanej energii elektrycznej. Podejście takie pozwoliło również radykalnie ograniczyć emisję do atmosfery szkodliwych tlenków azotu i siarki oraz pyłów. Wraz z początkiem 2018 roku pracę zakończyła elektrownia Adamów, która korzystała dotychczas z derogacji 17 500 h w obszarze Dyrektywy środowiskowej IED, tj. w okresie derogacji obowiązywały ją wielkości dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, które zostały określone w Pozwoleniu zintegrowanym, jako obowiązujące w dniu 31 grudnia 2015 roku. W praktyce powinno się to przełożyć, na spadek przeciętnego poziomu emisji na jednostkę produkowanej przez Grupę energii elektrycznej.

Podobnie jak w przypadku obszaru wydobywania kluczowe parametry oddziaływania na środowisko podczas produkcji energii elektrycznej są monitorowane, często w trybie ciągłym. Podobnie sprawdzane są przypadki zgłoszeń o potencjalnych nieprawidłowościach.

Obszar wydobywania

W minionym roku w kopalniach odkrywkowych zarządzanych przez PAK KWB Adamów SA i PAK KWB Konin SA prowadzono:

- monitoring ilościowy i jakościowy wód podziemnych i powierzchniowych,
- monitoring przyrodniczy, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów cennych przyrodniczo,
- rekultywację techniczną i biologiczną,
- inwestycje, przede wszystkim związane z budowlami hydrotechnicznymi, zgodnie z uzyskanymi decyzjami administracyjnymi.

W przypadku PAK KWB Adamów SA w 2018 roku wykonano m.in. monitoring wód podziemnych (w sieci piezometrów, studniach gospodarskich i odwodnieniowych), monitoring wód powierzchniowych (badania przepływów w korytach rzek w obszarze oddziaływania) oraz monitoring roślinności w międzywale rzeki Warty (określając wpływ odkrywki Koźmin na zmienność warunków wodnych i szaty roślinnej obszaru „Natura 2000”), w ramach renaturalizacji międzywala rzeki Warty wykoszono obszar „wyspy” w widłach rzek Warty i Neru.

Z kolei w PAK KWB Konin SA wykonano monitoring środowiska wodnego dla odkrywki Tomisławice, Józwin, Drzewca oraz odkrywek gdzie zakończono już eksploatację tj.: Kazimierz i Lubstów. Na odkrywce Tomisławice przeprowadzono monitoring ptaków lęgowych na terenie Ostoi Nadgoplańskiej, monitoring siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin. W ramach działań korygujących na terenie Ostoi Nadgoplańskiej wykaszano łąki celem przywrócenia, zachowania bądź poprawy stanu siedlisk z gatunkami roślin chronionych i stworzenia dogodnych warunków do bytowania ptaków i owadów. Na odkrywce Drzewce przeprowadzono monitoring ptaków, monitoring wpływu odkrywki Drzewce na ptaki wodno - błotne będące przedmiotem ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Warty i zamontowano 15 sztucznych platform pływających dla rybitwy czarnej na starorzeczu w Dolinie Środkowej Warty (odkrywka Drzewce).

Obszar objęty rekultywacją techniczną i biologiczną

2018

1 641 hektarów

2017

973 hektary

Na terenach gdzie zakończono już eksploatację złóż wykonywana jest rekultywacja techniczna i rekultywacja biologiczna w kierunkach: wodnym, leśnym, rolnym, rekreacyjnym i innym. Przykładowo w 2018 roku przeprowadzono rekultywację techniczną na 245 ha, rekultywację biologiczną na 1396 ha. W ramach rekultywacji biologicznej nasadzono ponad 578 tysięcy drzew i krzewów. W PAK KWB Adamów SA między innymi zakończono prace przy skarpowaniu zbiornika końcowego Koźmin oraz uzyskano decyzję o zakończeniu rekultywacji w kierunku rolnym na powierzchni ok 25 ha. W PAK KWB Konin SA między innymi uzyskano decyzję o zakończeniu rekultywacji w kierunku rekreacyjnym na zwałowisku wewnętrznym odkrywki Józwin II B o powierzchni ok. 21 ha oraz trwa proces odbioru zalanej części zbiornika wodnego Kleczew w wyrobisku odkrywki Kazimierz Północ o powierzchni 177 ha.

Ilość nasadzeń drzew i krzewów

2018

578 tysięcy sztuk

2017

373 tysiące sztuk

Kopalnie były również przedmiotem kontroli ze strony Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska dotycząca odkrywki Adamów, odkrywki Drzewce i odkrywki Tomisławice), Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu (kontrola wykonania rekultywacji i kontrola wykorzystania Funduszu Likwidacji Zakładu Górniczego) oraz Starostwa Powiatowego w Turku (kontrola wykonania obowiązku rekultywacji). Organy kontrolne nie stwierdziły uchybień, w związku z czym nie wydano zarządzeń pokontrolnych i nie wymierzono kar pieniężnych.

Zgodnie z nowym Prawem Wodnym, w 2018 roku Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Poznaniu przeprowadzał kontrole gospodarowania wodami odkrywki Adamów, odkrywki Koźmin, odkrywki Władysławów, odkrywki Drzewce i odkrywki Józwin, a Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy kontrolę gospodarowania wodami odkrywki Tomisławice - w celu naliczenia opłat za usługi wodne.

Odpady

W KWB Adamów i KWB Konin główny strumień wytwarzanych odpadów stanowią: złom żelaza, stali i stopów innych metali oraz żużle i popioły paleniskowe z kotłowni. Dodatkowo w KWB Adamów w znacznych ilościach powstają odpady betonu i gruzu z demontażu obiektów budowlanych. Ogółem w 2018 roku wytworzono 3806,1 Mg

odpadów w tym 56,772 Mg odpadów niebezpiecznych. Wytwarzane odpady przekazywane były firmom posiadającym stosowne zezwolenia: na zbieranie odpadów, przetwarzanie, tj. odzysk lub unieszkodliwianie (poza odpadami popiołów i żużli z zakładowych kotłowni, które były wykorzystywane do utwardzania powierzchni terenów, budowy podbudów dróg wewnętrznych i placów).

Obszar wytwarzania

W obszarze wytwarzania działania w 2018 roku koncentrowały się tradycyjnie na aspektach związanych z ochroną powietrza (emisje, imisje), gospodarką wodną i ściekową (monitoring jezior, zagospodarowanie ścieków, gospodarowanie wodą podziemną), gospodarką odpadową, emisją hałasu do środowiska.

Ochrona powietrza: emisje i imisje

W ciągu roku monitorowano wielkości emisji zanieczyszczeń w poszczególnych elektrowniach pod kątem dotrzymania obowiązujących standardów emisyjnych. Prowadzono nadzór nad poprawnością działania systemów pomiarów ciągłych, koordynowano funkcjonowanie procedur (QAL3 – procedury zapewnienia jakości podczas eksploatacji systemów monitorowania emisji spalin w ZE PAK SA zgodnej z PN-EN 14181). Monitorowano, rozliczano i raportowano limity emisji poszczególnych zanieczyszczeń takich jak SO₂, NO_x i pyłu dla elektrowni Pątnów I i elektrowni Konin objętych derogacją PPK (Przejsiowy Plan Krajowy). Zakończono monitorowanie warunków pracy elektrowni Adamów w ramach derogacji naturalnej tj. „17 500 h”. Prowadzono nadzór nad poprawnością działania urządzeń ochronnych redukujących emisję zanieczyszczeń do powietrza. Koordynowano proces produkcji w aspekcie dotrzymania standardów i limitów emisji zanieczyszczeń do powietrza (optymalizacja procesu spalania w elektrowni Pątnów II). Realizowano zadania w ZE PAK SA w ramach PRTR (Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń) poprzez pomiary i raportowanie zanieczyszczeń oraz uiszczanie opłat. Wykonywano zobowiązania finansowe za emisję zanieczyszczeń do powietrza w ramach prowadzonej działalności, tj. opłat środowiskowych i opłat karnych oraz w zakresie raportowania emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Ze względu na wpływ emisji na najbliższe otoczenie prowadzony jest również monitoring czystości powietrza atmosferycznego w rejonie oddziaływania elektrowni Grupy. W 2018 roku, nie stwierdzono istotnych różnic pomiędzy poziomami badanych substancji, a tymi mierzonymi przez stacje Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska na terenie Wielkopolski.

W kontekście emisji SO₂, NO_x oraz pyłów miniony rok był dla Grupy dość specyficzny. Wraz z początkiem stycznia działalność zakończyły bloki węglowe elektrowni Adamów. Z uwagi na fakt, że elektrownia ta była objęta derogacją środowiskową, jej parametry emisyjne były gorsze od pozostałych instalacji Grupy. W wyniku zakończenia produkcji w elektrowni Adamów w minionym roku zanotowano znaczącą poprawę emisji SO₂, NO_x oraz pyłów w przeliczeniu na jednostkę produkowanej energii elektrycznej. Porównanie odpowiednich wskaźników można znaleźć na końcu niniejszego rozdziału. Niezależnie od powyżej opisanego zmniejszenia wskaźników emisyjności na jednostkę produkcji istotny jest również fakt, że instalacje wykorzystywane w elektrowniach Pątnów I, Konin i Pątnów II ani razu w minionym roku nie przekroczyły dopuszczalnych poziomów emisji. W tym kontekście należy raczej mówić o sporych rezerwach. Poniższy wykres obrazuje rzeczywiste wielkości emisji w odniesieniu do limitów, które przysługują poszczególnym instalacjom. Na wykresie elektrownia Pątnów I i elektrownia Konin są ujęte wspólnie z uwagi na wspólne zintegrowane pozwolenie środowiskowe obejmujące obie instalacje.

Monitoring jezior

Działalność antropogeniczna przyczyniła się do powstania ekosystemu wodnego charakterystycznego tylko dla podgrzanych jezior konińskich (Gosławskie, Pątnowskie, Ślesińskie, Licheńskie, Wąsowsko - Mikorzyńskie). Jednakże konińskie elektrownie nie traktują jezior tylko, jako dostępnego źródła poboru wód do chłodzenia oraz odbiornika wód podgrzanych, ale podejmują działania w celu poprawy ich czystości i w związku z tym prowadzą ciągły monitoring.

Obieg chłodzący elektrowni Pątnów I, Pątnów II i Konin pracuje w zmieniających się w ciągu roku warunkach. Zmienne są następujące parametry:

- ilości wody krążącej w obiegu,
- temperatura wody zrzutowej,
- poziomy wody w jeziorach,
- wykorzystanie jezior do chłodzenia (obieg tylko „bliski” lub obieg „daleki”).

Wszystkie wymienione powyżej parametry objęte są stałym monitoringiem. Systematyczna kontrola warunków termicznych w jeziorach i w kanałach obiegu chłodzenia elektrowni Pątnów I i Pątnów II, oraz elektrowni Konin jest prowadzona przez ZE PAK SA na zasadach określonych w pozwoleniu zintegrowanym. Kontrola ta obejmuje:

- pomiary temperatury wody powierzchniowej w 24 punktach ważnych z punktu widzenia ochrony jezior oraz eksploatacji obiegu chłodzenia; pomiary prowadzi się co najmniej raz w miesiącu (w okresie chłodnym) oraz znacznie częściej (nawet codziennie) w okresie letnim (w zależności od wysokości temperatury powietrza),

- ciągły, automatyczny pomiar temperatury wody na ujęciach z jezior Pątnowskiego i Gosławskiego,
- ciągły, automatyczny pomiar temperatury wody na zrzutach z elektrowni.

Na wszystkich obiektach układu chłodzenia założona jest sieć reperów kontrolno-pomiarowych. Pomiary stanów i przepływów wody prowadzone są w celu kontrolowania prawidłowego funkcjonowania całego obiegu chłodzącego. Służą temu m.in. łaty wodowskazowe, zamontowane na kanałach poboru i zrzutu wody oraz na jeziorach. Wahania poziomu wody w jeziorach uzależnione są od szeregu czynników, głównie o naturalnym charakterze. Z kolei możliwość wykorzystywania wody do chłodzenia pracujących bloków uzależniona jest od jej ilości i temperatury. We wszystkich jeziorach i kanałach wchodzących w skład obiegu chłodzącego wykonywany jest też jeden raz na miesiąc monitoring fizyko-chemiczny wody.

Zagospodarowanie ścieków

Powstające w elektrowniach ścieki, oczyszczane są w zakładowych oczyszczalniach i po uzyskaniu parametrów zgodnych z obowiązującymi przepisami, odprowadzane do odbiorników. Jednakże od wielu lat, elektrownie w celu zapobieżenia zanieczyszczeniom wody w jeziorach, podejmują działania, zmierzające do wykorzystania ścieków w układach wewnętrznych. Tak więc, ścieki z instalacji oczyszczania spalin, ścieki zaolejone z mycia podłóg przemysłowych, ścieki z płukania filtrów ze stacji uzdatniania wody pitnej, używane są do produkcji pulpy popiołowo-żużlowej, dzięki czemu nie ma potrzeby wykorzystywania w tym celu wody z jezior, jako medium do transportu. Dodatkowo, nie zanieczyszcza się jezior substancjami chemicznymi.

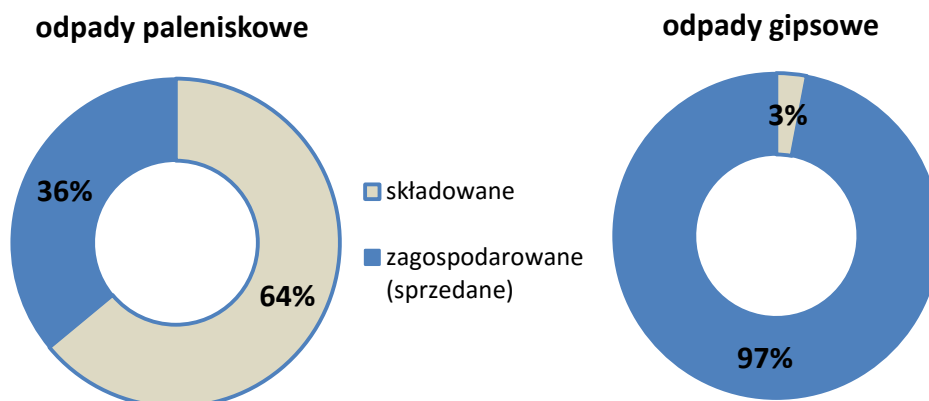
Ekonomiczne gospodarowanie wodą podziemną

Technologie wykorzystywane w czasach budowy elektrowni Grupy pozwalały na wykorzystywanie wody głębinowej do celów technologicznych. W oparciu o taką technologię, długie lata funkcjonowała stacja produkcji wody zdemineralizowanej w elektrowni Pątnów I. Zakład pobierał ogromne ilości wody podziemnej w celu wyprodukowania z niej wody zdemineralizowanej, niezbędnej do wytwarzania energii elektrycznej. Obecne przepisy środowiskowe nakazują zaprzestanie tego rodzaju praktyk celem nieobniżania poziomu wodonośnego. W związku z powyższym, elektrownia Pątnów I podjęła się doprowadzenia i wykorzystania wody zdemineralizowanej wyprodukowanej w nowoczesnej, opartej o technologię membranową stacji uzdatniania. Stacja ta jest zasilana wodą powierzchniową z Jeziora Gosławskiego. Przyczyniło się to do znacznych oszczędności w poborach wody podziemnej. Ścieki ze wspomnianej stacji nie trafiają do środowiska, ale są wykorzystane w układzie wewnętrznym.

Odpady

W ZE PAK SA główny strumień wytwarzanych odpadów stanowią odpady paleniskowe (popioły) i odpady stałe z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych (gips). Wytwarzane odpady w pierwszej kolejności zagospodarowywane są przez firmy zewnętrzne w ramach odzysku odpadów. Na bazie wytwarzanych popiołów lotnych tworzone są głównie mieszanki do podbudów drogowych i spoiwa drogowe. Natomiast odpady z odsiarczania spalin kierowane są głównie do produkcji wyrobów gipsowych, płyt kartonowo – gipsowych i do cementowni. W roku 2018 wytworzono około 925,2 tys. ton odpadów paleniskowych (z czego sprzedano ponad 334,3 tysiąca ton) oraz około 227,4 tys. ton odpadów z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych (220,6 tysięcy ton zostało sprzedane). Pozostałe ilości wytwarzanych odpadów kierowane są na składowiska odpadów należące do Spółki. Wytwarzane w ZE PAK SA odpady paleniskowe i odpady z odsiarczania spalin spełniają wymagania ochrony środowiska oraz nie zagrażają życiu i zdrowiu ludzi, co zostało potwierdzone badaniami w zakresie właściwości fizykochemicznych, toksykologicznych i ekotoksykologicznych, wykonanymi na potrzeby rejestracji substancji zgodnie z wymogami rozporządzenia REACH.

Wykres 18: Procentowy udział zagospodarowania odpadów wytworzonych w Spółce w 2018 roku

Na składowiskach odpadów zarządzanych przez ZE PAK SA w 2018 roku prowadzony był monitoring jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz wody nadosadowej, z częstotliwością określoną w pozwoleniach zintegrowanych i instrukcjach prowadzenia składowisk odpadów tzn. raz na kwartał. Aktualnie ZE PAK SA posiada 4 składowiska odpadów i na wszystkich w 2018 roku prowadzona była eksploatacja tzn. na:

- składowisku odpadów stałych odkrywka Pątnów (składowisko odpadów obojętnych),
- składowisku odpadów paleniskowych odkrywka Zachodnia wraz z odparownikami tzw. odkrywką Wschodnią i składowiskiem odpadów stałych (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne),
- północnym składowisku odpadów paleniskowych odkrywka Pątnów (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne),
- składowisku odpadów paleniskowych - odkrywka Gosławice wraz z odparownikiem Linowiec (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne).

Monitoring prowadzono w sieci monitoringu podstawowego i uzupełniającego. Monitoring jakości wód podziemnych wykonywany jest w sieci otworów piezometrycznych zlokalizowanych w sąsiedztwie składowisk odpadów. Jakość badanych wód podziemnych w piezometriach i studniach głębinowych w 2018 roku wahała się w klasach od I do V. Wody nadosadowe występujące na składowiskach (służące do hydrotransportu odpadów paleniskowych) charakteryzowały się wysoką mineralizacją, wysoką przewodnością elektrolityczną, wysokim odczynem pH i twardością całkowitą. Poza tym w ramach prowadzonego monitoringu składowisk odpadów dokonuje się również corocznej oceny stateczności skarp i wielkości osiadania. Większość monitorowanych skarp badanych w 2018 roku okazała się stabilna.

ZE PAK SA prowadzi również na bieżąco rekultywację nieeksploatowanych części składowisk odpadów. W 2018 roku kontynuowano rekultywację zamkniętej części składowiska odpadów paleniskowych odkrywki Gosławice. Łączna powierzchnia, na której w minionym roku prowadzone były prace rekultywacyjne wyniosła ponad 30,8 ha.

W ramach ochrony powierzchni ziemi prowadzono również badania gleby i ziemi. W 2018 roku pobrano próbki z różnych przedziałów głębokości i oznaczono zawartość metali ciężkich i ropopochodnych na terenie elektrowni Pątnów II i Elektrowni Konin. Miejsca poboru próbek wytypowano w lokalizacjach gdzie występuje największe ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego, czyli w pobliżu miejsc przechowywania i wykorzystywania substancji niebezpiecznych dla środowiska.

Hałas

W ramach obowiązku monitoringu hałasu emitowanego do środowiska nałożonego pozwoleniami zintegrowanymi dla instalacji spalania paliw ZE PAK SA oraz Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w roku 2018 wykonano pomiary hałasu z terenu elektrowni Adamów oraz elektrowni Pątnów I. Wyniki z przeprowadzonych badań nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych, określonych w pozwoleniach. Z terenu elektrowni Konin oraz elektrowni Pątnów II pomiarów hałasu nie wykonano, aktualne są wyniki pomiarów z 2017 roku.

Kontrole

W 2018 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Delegatura w Koninie przeprowadził trzy kontrole elektrowni GK PAK: Pątnów I, Adamów i Konin. Zakres wszystkich kontroli obejmował weryfikację przestrzegania przepisów i decyzji administracyjnych w zakresie ochrony środowiska. W ich wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości.

Programy zapobiegania poważnym awariom przemysłowym

W 2018 roku przeprowadzono aktualizację programów zapobiegania poważnym awariom przemysłowym w zakresie rodzaju, ilości i rozmieszczenia substancji niebezpiecznych oraz opisu instalacji technologicznych w elektrowniach. Na podstawie wykonanej aktualizacji ilości substancji niebezpiecznych wyłącznie elektrownia Pątnów I kwalifikuje się obecnie do grupy zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Pozostałe

W PAK Górnictwo sp. z o.o. ze względu na realizowaną działalność kluczowe znaczenie mają decyzje administracyjne dotyczące m.in. poboru wody oraz zbierania i wytwarzania odpadów. Kwestia poboru wody związana jest z poborem wód podziemnych z utworów kredowych z dwóch studni głębinowych (produkcja wody mineralnej). Innym ważnym aspektem oddziaływania na środowisko jest zbieranie i wytwarzanie odpadów. Chodzi przede wszystkim o odpady wytwarzane w warsztatach serwisowo-naprawczych i serwisowo remontowych, hali regeneracji taśm przenośnikowych, hali napraw elektrowozów oraz w rozlewni wody.

Z kolei istotną z punktu widzenia skali generowanych przychodów spółkę PAK-Volt SA (obrób energią elektryczną; praca biurowa) należy uznać za nieistotną dla obrazu oddziaływania całości Grupy na otoczenie przyrodnicze.

Powiązane ryzyka biznesowe

Poszczególne aspekty oddziaływania na środowisko naturalne, o których mowa powyżej, rodzą określone zagrożenia dla biznesu, uszczuplając jednocześnie zasoby środowiskowe. Każdy z wyżej wymienionych aspektów może w określonych sytuacjach (np. awaria skutkująca skażeniem, czy ponadnormatywne emisje) powodować straty wizerunkowe, konflikty społeczne i utratę społecznego przyzwolenia na działanie, sankcje prawne, nałożenie kar lub inne decyzje, powodujące uszczuplenie zysków, czy w końcu konieczność poniesienia dodatkowych kosztów na ochronę środowiska. W konsekwencji oznaczać to może np. zachwianie stabilności produkcji (konieczność czasowego wyłączenia jakiejś części instalacji produkcyjnej), spadek przychodów (zmniejszenie produkcji) lub wzrost kosztów (np. konieczność usuwania skutków awarii, ale też konieczność ponoszenia dodatkowych opłat i kar związanych z emisją do środowiska, w tym emisją gazów cieplarnianych).

Dlatego też polityka i procedury przyjęte przez Grupę ZE PAK SA koncentrują się, tak jak przyjęto to w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020, na:

- zapewnieniu mechanizmów i procedur ograniczających do minimum zagrożenia wystąpienia anomalii i odstępstw, skutkujących ponadnormatywnym oddziaływaniem na otoczenie przyrodnicze w procesie wydobywczym lub wytwórczym,
- ograniczaniu do minimum emisji do atmosfery przez optymalne kształtowanie wykorzystania istniejących w Grupie ZE PAK SA mocy wytwórczych i zapewnienie ograniczenia do minimum ryzyka przekroczeń emisji zanieczyszczeń gazowych do atmosfery.

Warto jednak wspomnieć, że uwarunkowania środowiskowe nakładane na wytwórców konwencjonalnych są coraz bardziej rygorystyczne i należy się spodziewać kontynuacji tego trendu. W tym kontekście należy wspomnieć chociażby o konkluzjach BAT (Best Available Technology), których mają zacząć obowiązywać od 2021 roku. Przepisy dotyczące BAT zastrzegają limity emisji tlenków azotu, tlenków siarki oraz pyłów zawieszonych, które do tej pory uregulowane były dyrektywą o emisjach przemysłowych (IED). Do katalogu tych norm włączono także limity dla związków chloru i metali ciężkich, m.in. dla rtęci. Przed wytwórcami z sektora energetyki konwencjonalnej stawia to duże wyzwania organizacyjne oraz kapitałowe związane z dostosowaniem do nowych przepisów. Jednak trzeba również brać pod uwagę pewne derogacje oraz odstępstwa, które będą przysługiwały wytwórcy w określonych warunkach (np. w związku z pozostałym stosunkowo krótkim okresem eksploatacji nieuzasadniającym ponoszenia niewspółmiernych nakładów).

Kluczowe wskaźniki

W związku z faktem, że wraz z początkiem 2018 roku elektrownia Adamów zakończyła działalność, oprócz skumulowanych danych dla Grupy, prezentowane są również dane z wyłączeniem wpływu elektrowni Adamów (kolumny z zaznaczoną „*”). Z uwagi na fakt, że zakończenie działalności elektrowni Adamów nie wpływa znacząco na wskaźniki w innych obszarach opisywanych w niniejszym oświadczeniu jedynie w przypadku wskaźników związanych z emisją zastosowano to rozwiązanie w celach zachowania porównywalności w kolejnych okresach.

Tabela 26: Emisja CO₂ (mln ton/TWh)

	2018	2017	2017*
Emisja CO ₂ w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	1,07	1,16	1,12

*bez elektrowni Adamów

Wykres 19: Emisja CO₂ w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji (mln ton/TWh)

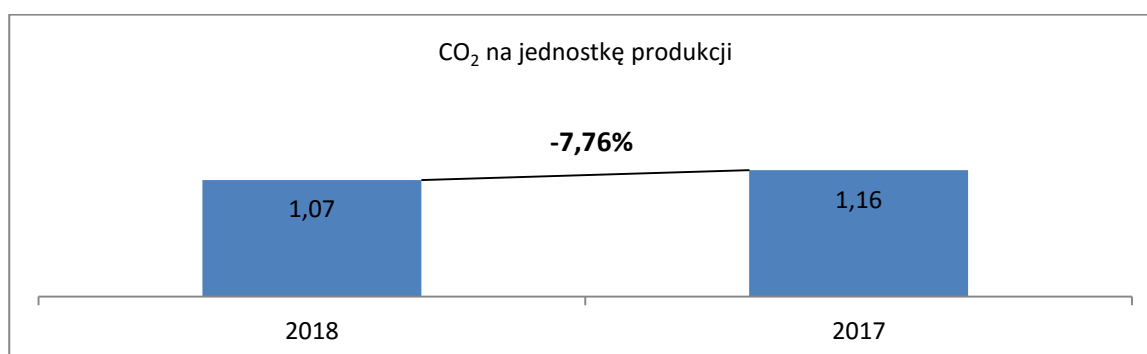

Tabela 27: Emisja SO₂, NO_x i pyłów do atmosfery (tysiące ton/TWh)

	2018	2017	2017*
Emisja SO ₂ w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	0,71	2,03	0,86
Emisja NO _x w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	1,20	1,53	1,22
Emisja pyłów w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	0,11	0,27	0,09

* bez elektrowni Adamów

Wykres 20: Emisja SO₂, NO_x i pyłów do atmosfery na jednostkę produkcji (tysiące ton/TWh)

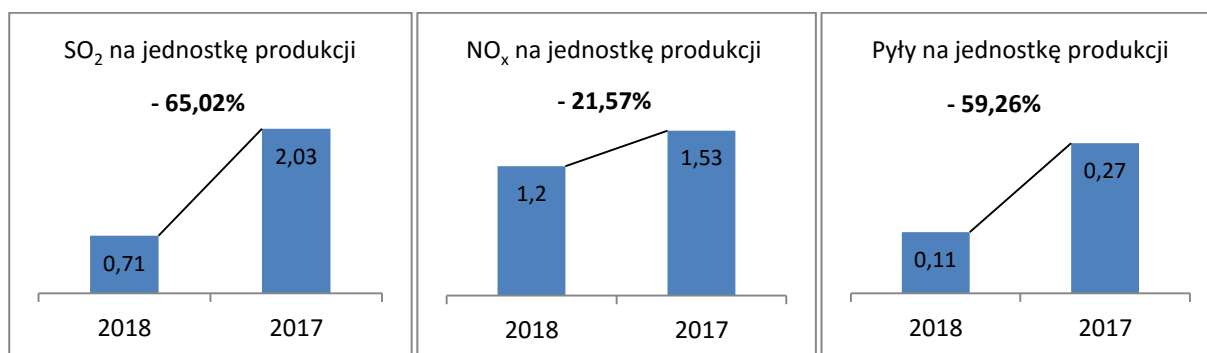

Tabela 28: Naruszenie norm środowiskowych (%)

Wyemitowana ilość wynikająca z przekroczenia norm w stosunku do całkowitej ilości emisji

	2018	2017	2017*
SO ₂	0,00	5,41	0,06
NO _x	0,00	0,00	0,00
Pyły	0,00	15,59	0,00

* bez elektrowni Adamów

Tabela 29: Zestawienie wielkości obszarów, na których przeprowadzono rekultywację techniczną i prowadzana jest nadal rekultywacja biologiczna i obsiew oraz terenów, dla których uzyskano decyzję o prawidłowo zakończonej rekultywacji (hektary)

	2018	2017
Rekultywacja techniczna	245	223
Rekultywacja biologiczna (w toku)	1 396	750
Rekultywacja biologiczna (zakończona)	59	90

Tabela 30: Udział gruntów, dla których uzyskano decyzje o zakończeniu rekultywacji do gruntów wyłączonych z produkcji rolnej i leśnej w kopalniach (%)

	2018	2017
	60	148

11.5. Kwestia poszanowania praw człowieka

Podejście zarządcze

Analizując kwestie związane z poszanowaniem praw człowieka należy wyróżnić dwa kluczowe aspekty związane z poszanowaniem prawa do zrzeszania się i strajku oraz szacunkiem dla niezbywalnych praw jednostki.

Jak już wspomniano wcześniej w spółkach Grupy spełniających ustawowe kryteria działają Rady Pracowników wybrane w oparciu o obowiązujące w tym zakresie przepisy. Działa też szereg organizacji związkowych funkcjonujących na podstawie ustawy o związkach zawodowych. Zarządy Spółek z Grupy w sprawach określonych w przepisach prawa informują i konsultują decyzje z przedstawicielami pracowników (Rada Pracowników, związki zawodowe). W ocenie zarządzających swoboda zrzeszania się w związkach zawodowych oraz prawa pokrewne są zapewnione.

W wymiarze odnoszącym się do jednostki i zapewnienia jej szacunku, co oznacza poszanowanie dla różnorodności i jednoczesny brak akceptacji dla jakichkolwiek form dyskryminacji, obok poszanowania i egzekwowania regulacji prawnych, które szacunek taki gwarantują (np. Kodeks pracy), w ZE PAK SA⁵ został przyjęty Kodeks Etyki. Nie tylko gwarantuje on wyżej wymienione prawa jednostki, ale sam w sobie stanowi narzędzie, pozwalające na rozstrzygnięcie potencjalnych konfliktów. Zawiera mechanizm zarówno rozstrzygania wątpliwości, jak również zgłaszania podejrzeń o potencjalnych zachowaniach łamiących postanowienia Kodeksu Etyki. Warto wspomnieć, że Kodeks Etyki piętnuje również inne zachowania łamiące prawa człowieka, jak na przykład praca dzieci, praca przymusowa, czy praca niewolnicza.

Powiązane ryzyka biznesowe

Brak poszanowania dla praw człowieka, w tym wspomnianego prawa do zrzeszania się i strajku, oznaczałoby nie tylko naruszenie prawa krajowego (i w konsekwencji sankcje), ale mogłoby również prowadzić do niepotrzebnej eskalacji konfliktów na linii pracodawca-pracownicy. Mimo istniejących różnic zdań, objawiających się np. sporem zbiorowym, zarządzający Grupą ZE PAK SA, doceniają rolę związków zawodowych. Teoretyczne zaostrzenie sporów, przy jednoczesnym braku dialogu, może prowadzić do akcji strajkowych i zagrozić stabilności produkcji. Organizacje związkowe, jak i zarządzający, mimo sporów i różnej oceny sytuacji (np. w kategoriach podejścia krótko i długookresowego), są nastawione konstruktywnie i mają świadomość konsekwencji ekonomicznych ewentualnego zachwiania stabilności dostaw energii. Konsekwencje takie mogłyby dotyczyć nie tylko Grupy, ale również systemu energetycznego kraju.

Jeżeli chodzi o ryzyko nieposzanowania praw jednostki, to tego typu przypadki mogą nie tylko narazić Grupę ZE PAK na spory sądowe i konieczność wypłaty odszkodowań, ale są one przede wszystkim realnym zagrożeniem dla kultury organizacji, atmosfery pracy, a tym samym jej efektywności. Wiąże się też z ryzykiem utraty cennych pracowników, czy też, poprzez dyskryminację, niemożliwością pełnego wykorzystania ich potencjału (np. awans osób o niższych kompetencjach, przy jednoczesnym hamowaniu awansu osób dyskryminowanych).

⁵ Planowane jest zaimplementowanie analogicznych rozwiązań w kolejnych spółkach grupy kapitałowej.

Wszelkie przypadki nieposzanowania praw człowieka w Grupie ZE PAK SA oznaczają też wymierne ryzyko reputacyjne, co z kolei przy eskalacji tego typu zjawisk może wpływać na utratę społecznego przyzwolenia na działanie.

Kluczowe wskaźniki

Tabela 31: Kluczowe wskaźniki w obszarze poszanowania praw człowieka

	2018	2017
Liczba przypadków zgłoszeń o podejrzeniu zachowań nieetycznych w ramach mechanizmów przewidzianych kodeksem etyki dotyczących naruszenia praw jednostki	0	2
Współczynnik uzwiązkowienia	47,11%	47,74%
Liczba sporów, w których organizacje związkowe powołują się na przepisy ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych	3	3
Liczba dni pracy utraconych w związku z akcjami strajkowymi	0	0

11.6. Kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji

Podejście zarządcze

Jednym z celów Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020 jest zapewnienie wysokiej jakości i wciąż doskonalonego systemu zarządzania, który w procesie podejmowania decyzji uwzględniałby ich społeczne i środowiskowe aspekty. Jednym z wymiarów takiego systemu zarządzania są rozwiązania związane z przeciwdziałaniem potencjalnej korupcji i innym nieakceptowalnym nieetycznym zjawiskom. Zagrożenie tego typu zjawiskami zależy m.in. od ekspozycji na ryzyko zachowań korupcyjnych (np. skala realizowanych inwestycji i zamówień), kultury organizacyjnej i wartości etycznych oraz skuteczności systemu kontroli.

Skala zawieranych kontraktów i podejmowanych inwestycji uzależniona jest od czynników innych niż zagrożenie zjawiskami korupcyjnymi. Jest z reguły konsekwencją przyjętej strategii rozwoju, dlatego z punktu widzenia zarządczego w zakresie przeciwdziałania korupcji, należy traktować ją, jako czynnik niezależny. Czym innym jest oczywiście sposób realizacji samych kontraktów, w tym np. sposób doboru, oceny i selekcji dostawców i podwykonawców. Jeżeli chodzi o ich dobór kwestie te regulowane są w Grupie ZE PAK SA w procedurach systemów zarządzania.

Czynnikiem wpływającym na stopień zagrożenia tego typu zjawiskami jest właściwa kultura organizacyjna, tj. kultura oparta o wartości etyczne oraz o takie rozwiązania instytucjonalne, które wyposażają pracowników w narzędzia umożliwiające m.in. określenie, jakie zachowania są uznawane w organizacji za właściwe, a jakie za niewłaściwe. Promowanie wartości etycznych pozwala na rozstrzygnięcie potencjalnych konfliktów interesów, rozstrzygnięcia wątpliwości w tym zakresie, jak również zgłaszanie podejrzeń o potencjalnych zachowaniach nieakceptowalnych, w tym noszących znamiona korupcji. Z tego też powodu, realizując postanowienia Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020 Zarząd ZE PAK SA zdecydował się przyjąć w 2017 roku Kodeks Etyki.

Kolejnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę analizując system przeciwdziałania zjawiskom korupcyjnym, jest system kontroli wewnętrznej. „Regulamin Audytu Wewnętrznego Zespołu Elektrowni Pątnów Adamów Konin SA” oraz „Regulamin kontroli wewnętrznej PAK KWB Konin SA” ustalają zasady organizacji i funkcjonowania audytu wewnętrznego, który zapewnia systematyczne oraz metodyczne podejście do oceny i doskonalenia skuteczności procesów zarządzania ryzykiem, kontroli i zarządzania organizacją. Obejmują one badanie i ocenę działań komórek organizacyjnych i spółek Grupy ZE PAK SA pod kątem: gospodarności, legalności, celowości, rzetelności oraz przejrzystości dokumentacji (procesów). Celem działań kontrolnych jest ujawnianie niewykorzystanych rezerw gospodarczych, wykrywanie nieprawidłowości i nadużyć w działalności jednostek organizacyjnych oraz ustalenie przyczyn i skutków stwierdzonych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także opracowanie wniosków i zaleceń pokontrolnych. Wśród nieprawidłowości i nadużyć znajdują się również wszelkie działania mogące nosić znamiona łapownictwa i korupcji.

System kontroli wewnętrznej obejmuje: samokontrolę prawidłowości wykonywania pracy, kontrolę funkcjonalną oraz kontrolę instytucjonalną (realizowaną właśnie przez komórkę audytu wewnętrznego). W ramach kontroli instytucjonalnej, jednostka kontroli wewnętrznej sprawdza działalność organizacji, jako całości, reagując na potrzeby zgłaszane przez Zarząd i Radę Nadzorczą zgodnie z regulaminem kontroli (m.in. dokonuje oceny koordynacji działań

między stanowiskami pracy i jednostkami organizacyjnymi, oceny systemu tworzenia oraz obiegu dokumentacji i informacji itp.) z częstotliwością zależną od zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu istotności ryzyka, a także od roli kontroli w jego redukowaniu. W tym kontekście, czynności jednostki kontroli wewnętrznej są uzupełnieniem kontroli podstawowej i bieżącego nadzoru i mają na celu ujawnienie słabych stron bądź luk w organizacji i funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej. Kontrole mają charakter planowy (zgodnie z planem rocznym, zatwierdzonym przez Zarząd), doraźny (na polecenie Zarządu lub Rady Nadzorczej) oraz sprawdzający.

Obowiązujące w spółkach Grupy ZE PAK SA procedury zakupowe opisane w systemach zarządzania regulują również kwestie wyboru dostawców. W przypadku obszaru wytwarzania spółka ZE PAK SA wdrożyła Zintegrowany System Zarządzania, w ramach którego w Sektorze 5.3 „Wspomaganie realizacji wyrobu / usługi” obowiązują m.in. dwie procedury 5.3 – 01 „Ocena dostawców” oraz 5.3 – 02 „Identyfikacja i identyfikowalność”. Warunkiem podstawowym przy wyborze dostawców jest to, aby byli to dostawcy specjalistyczni, spełniający uzgodnione warunki techniczne i handlowe oraz gwarantujący 100% wiarygodności dostaw. Dodatkowo dostawcy, których wyroby decydują w sposób bezpośredni o jakości energii elektrycznej i ciepłej, podlegają kwalifikacji na podstawie bieżącej współpracy z dostawcami, kontroli dostaw i okresowej ich oceny między innymi poprzez ich audytowanie jak i również aktualizacje listy kwalifikowanych dostawców. System zarządzania wprowadza też „Arkusze oceny dostawcy”. Obok oczywistych czynników takich jak np. jakość dostaw, poziom i stałość cen oraz warunki płatności, bierze pod uwagę np. terminowość, czy posiadanie przez dostawców certyfikowanych systemów zarządzania.

Spółka ZE PAK SA jest odpowiedzialna za dokonywanie zakupów w obszarze wytwarzania energii elektrycznej. Sam proces zakupowy zdefiniowany został w ZE PAK SA przez Regulamin Wyboru Dostawców. Proces ten wspierany jest przez elektroniczną platformę zakupową, która eliminuje pewne zagrożenia, np. uniemożliwia zapoznanie się ze złożonymi już ofertami przed terminem. Tym samym eliminuje ryzyko, że nieuczciwy pracownik przekazałby informacje o ofertach konkurencyjnych dostawcy, który ofertę dopiero opracowuje. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w procesie dokonywania zakupów wykorzystuje się opcję aukcji na platformie elektronicznej, która przeprowadzana w czasie rzeczywistym, ogranicza możliwość nieetycznego porozumienia się potencjalnym dostawcą. Co więcej, pracownicy do momentu zamknięcia aukcji nie mają możliwości obserwowania jej przebiegu, tj. ofert składanych przez poszczególnych oferentów. Mogą się z nimi zapoznać dopiero po zamknięciu procesu aukcyjnego.

Zakupy dla obszaru wydobywania dokonywane są przez PAK KWB Konin (oraz również dla PAK Górnictwo Sp. z o.o.) oraz przez PAK Serwis dla obszaru serwisowania. Niemniej, choć każdy z obszarów dokonuje zakupów w oparciu o własne regulaminy, to są one do siebie zbliżone, jeśli chodzi o kształt samego procesu. Wykorzystują te same narzędzia, w tym tę samą elektroniczną platformę zakupową. W przybliżeniu procedura zakupów inicjowana jest przez komórkę merytoryczną, która zgłasza określoną potrzebę zakupową. Po uzyskaniu stosownych akceptacji uzasadniających przyszły zakup, powoływana jest komisja, która definiuje kryteria zakupowe⁶. Następnie komisja dokonuje oceny zebranych ofert i wskazuje rekomendowanego dostawcę. W dalszym kroku przeprowadzane są negocjacje. Finalnie zaakceptowana oferta kierowana jest do realizacji. Ważne z punktu widzenia transparentności procesu jest to, że informacje o planowanych zakupach (tj. zapytania ofertowe i przetargowe) publikowane są zarówno na elektronicznej platformie zakupowej oraz stronie internetowej, a same zakupy z reguły mają charakter przetargów nieograniczonych.

Jednocześnie wszystkie obszary, w tym również wspomniany obszar zakupów, podlegają kontroli pracowników audytu wewnętrznego, również pod kątem potencjalnego występowania zjawisk o charakterze korupcyjnym. Kontrole mogą mieć charakter kontroli planowych, jak również doraźnych. Pracownicy jednostki kontroli wewnętrznej mają dostęp do wszystkich informacji i sprawozdań niezbędnych do wykonania czynności kontrolnych w sposób rzetelny i obiektywny. Jednocześnie, audytorzy zobowiązani są do bieżącego informowania kierującego audytem o przebiegu audytu i trudnościach napotkanych w toku realizacji zadań kontrolnych. Ocenę realizacji celu przeprowadzonej kontroli kierujący audytem prezentuje Zarządowi lub Radzie Nadzorczej. Kontrolujący są uprawnieni do: wstępu i wjazdu do wszystkich obiektów i pomieszczeń kontrolowanej jednostki; wglądu do wszelkich urządzeń rejestrujących i ewidencyjnych, a także planów, sprawozdań, protokołów i notatek służbowych, korespondencji służbowej oraz wszelkich innych dokumentów i materiałów związanych z działalnością kontrolowanej jednostki; okresowego asystowania przy wszelkich czynnościach związanych z działalnością kontrolowanej jednostki; żądania od kierownika i pozostałych pracowników kontrolowanej jednostki udzielania wyjaśnień oraz informacji (ustnych i pisemnych) związanych z przedmiotem kontroli; zwracania się z wnioskiem do kierownika kontrolowanej jednostki o przeprowadzenie we wskazanym terminie częściowej lub całkowitej inwentaryzacji określonych składników majątkowych oraz zlecenie dokonania odpowiednich obliczeń, sporządzenia wykazów, zestawień analitycznych, odpisów, kopii, wyciągów itp.; przyjmowania od pracowników i innych osób oświadczeń w sprawach związanych z działalnością kontrolowanej jednostki; ustalania stanów rzeczywistych w drodze pomiarów, szkiców sytuacyjnych oraz zdjęć fotograficznych i nagrań itp.; dokonywania niezbędnych czynności celem zabezpieczenia dowodów i mienia

⁶ W przypadku obszaru wydobywania członkowie komisji wskazywani są już po zebraniu ofert.

w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości; występowania do zarządzającego audyt z wnioskiem o powołanie ekspertów i biegłych, w przypadku uzasadnionej potrzeby dokonania ekspertyzy; zwracania się do kierownika kontrolowanej jednostki o zapewnienie wszelkich środków niezbędnych do sprawnego przeprowadzenia kontroli oraz operatywnej realizacji wniosków wynikających z ustaleń kontroli; wykonywania czynności kontrolnych w czasie wybranym przez kontrolującego oraz rozszerzania tematyki kontroli w uzasadnionych przypadkach bez uzyskania dodatkowej zgody zarządzającego kontrolę. Kierownik kontrolowanej jednostki obowiązany jest zapewnić kontrolującemu odpowiednie warunki pracy oraz udzielić wszelkiej pomocy technicznej, niezbędnej do sprawnego przeprowadzenia kontroli.

W przypadku stwierdzenia w toku audytu okoliczności grożących niebezpieczeństwem dla zdrowia i życia ludzkiego, a także okoliczności skutkujących stratami w mieniu, z powodu niegospodarności, niedbalstwa bądź marnotrawstwa lub czynu mającego znamiona przestępstwa, kontrolujący występuje z pisemnym wnioskiem do kierownika kontrolowanej jednostki, który zobowiązany jest do natychmiastowego podjęcia stosownych działań eliminujących powyższe zjawiska. Kontrolujący niezwłocznie powiadamia zarządzającego audyt i zabezpiecza dokumenty oraz przedmioty stanowiące dowody niegospodarności, przestępstwa. Dalej osoba zarządzająca audyt po otrzymaniu opinii prawnej podejmuje decyzję o powiadomieniu organów ścigania.

Równoległe każdy zatrudniony w Grupie ZE PAK SA w przypadku, w którym podejrzewa, że jest świadkiem zachowań nieetycznych, w tym noszących znamiona korupcji, ma nie tylko możliwość, ale też obowiązek zgłoszenia informacji o tym z wykorzystaniem mechanizmów przewidzianych Kodeksem Etyki. Może w tym celu skontaktować się z przełożonym lub z osobą wskazaną przez Zarząd i pełniącą funkcję Rzecznika Etyki. Zgłoszenie takie jest analizowane, a pracownikowi, który przekazał informację, nawet jeśli się ona nie potwierdzi, ale została przekazana w dobrej wierze, nie mogą grozić żadne konsekwencje i będzie on chroniony przed wszelkimi działaniami odwetowymi.

Powiązane ryzyka biznesowe

Ryzyko zachowań korupcyjnych towarzyszy każdemu przedsiębiorstwu, a przypadki podejmowania decyzji przez skorumpowanych pracowników prowadzą m.in. do nieoptymalnych wyborów w procesach zakupowych, tak w rozumieniu zawyżenia ceny, jak również np. niewłaściwej jakości produktów lub usług, nieterminowej dostawy lub wykonania usług, czy też przyzwolenia skorumpowanego pracownika na inne, niewłaściwe zachowanie kontrahenta (np. łamanie przepisów, nierealizowanie napraw gwarancyjnych, itp.). Oczywiście korupcja i łapownictwo mogą przybierać szereg innych form i być związane również z wręczaniem korzyści przez pracowników organizacji urzędnikom za wydanie przychylniej decyzji, itp. W konsekwencji dla organizacji może oznaczać zagrożenia związane z nieuzasadnionym wzrostem kosztów, jak również np. ogromne straty wizerunkowe.

Jednocześnie, z punktu oceny ekspozycji Grupy ZE PAK SA na ryzyko korupcji istotna jest relatywnie niewielka skala zamówień o dużej wartości. W przeciwieństwie do wielu innych wytwórców energii elektrycznej, Grupa ZE PAK SA oparła swój model biznesowy o silnie zintegrowany łańcuch wartości, tj. produkcja energii odbywa się w oparciu o własne zasoby surowcowe. Tym samym zaopatrzenie w surowce następuje wewnątrz organizacji (rozumianej jako grupa kapitałowa), a nie od podmiotów zewnętrznych. Również prace serwisowe w wielu przypadkach wykonywane są przez podmioty z Grupy ZE PAK SA. W konsekwencji zakupy produktów i usług z zewnątrz ograniczane są do minimum, co przyczynia się z kolei do ograniczenia ryzyka, choć oczywiście go nie eliminuje. Ryzyko korupcji może wzrastać w przypadku realizowania istotnych inwestycji (np. budowa lub modernizacja bloków energetycznych lub infrastruktury kopalń odkrywkowych). Niemniej w 2018 roku nie realizowano żadnych dużych inwestycji ani modernizacji.

Kluczowe wskaźniki

Tabela 32: Kluczowe wskaźniki w obszarze związanym z przeciwdziałaniem korupcji

	2018	2017
Liczba przypadków podejrzeń o zachowania korupcyjne zgłoszonych organom ścigania	0	0
Liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem za przestępstwo o charakterze korupcyjnym	0	0

12. POZOSTAŁE INFORMACJE

12.1. Istotne postępowania sądowe

Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz spółki konsolidowane w ramach Grupy nie były w 2018 roku stroną w istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej z wyjątkiem opisanych poniżej.

Postępowanie w sprawie zwrotu nadpłaty podatku akcyzowego

W świetle przepisów obowiązujących na terenie Unii Europejskiej a w szczególności przepisów art. 21 ust. 5 Dyrektywy energetycznej, w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy horyzontalnej, po dniu 1 stycznia 2006 roku przedmiotem opodatkowania podatkiem akcyzowym jest sprzedaż energii na ostatnim etapie obrotu tzn. sprzedaż przez dystrybutora ostatecznemu odbiorcy (konsumentowi). Nie podlega opodatkowaniu tym podatkiem wcześniejszy etap obrotu, np. między producentem energii elektrycznej, a jej dystrybutorem. W takim przypadku obowiązek podatkowy powstaje w momencie dostawy energii elektrycznej konsumentowi.

Od dnia 1 marca 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 6 grudnia 2008 roku o podatku akcyzowym, zgodnie z którą sprzedaż energii elektrycznej podmiotowi, który nie jest jej odbiorcą końcowym, nie podlega opodatkowaniu akcyzą.

W związku z powyższym ZE PAK SA na podstawie art. 75 § 1, w związku z art. 75 § 2 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 1997 roku Nr 137, poz. 926, z późniejszymi zmianami) złożyła wnioski o stwierdzenie nadpłaty podatku akcyzowego za lata 2006, 2007, 2008 oraz styczeń i luty 2009 roku na łączną kwotę około 626 mln złotych, uzasadniając to tym, że na podstawie przepisów prawa obowiązującego na terenie Unii Europejskiej oraz orzecznictwa Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, wykonywane przez ZE PAK SA czynności nie podlegają opodatkowaniu podatkiem akcyzowym. Poszczególne wnioski były rozpatrywane na szczeblach: Urzędu Celnego w Kaliszu, Izby Celnej w Poznaniu a obecnie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego. Z uwagi na stanowisko judykatury przedstawione w trakcie prowadzonych postępowań sądowych, wysokość nadpłaty, o zwrot której wnosi Spółka, uległa zmniejszeniu do kwoty poniesionego uszczerbku, wynikającego ze sporządzonych analiz ekonomicznych, tj. aktualnie do kwoty około 108 mln złotych.

Ponadto, w związku z wyrokami Sądów Administracyjnych w sprawach innych spółek energetycznych w przedmiocie nadpłaconego podatku akcyzowego oraz uchwałą I GPS 1/11 Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 czerwca 2011 roku (gdzie NSA uznał, że przeniesienie ciężaru podatku w cenie wyłącza możliwość zwrotu nadpłaty), niezależnie od toczącego się postępowania administracyjnego, w dniu 10 lutego 2012 roku Spółka zainicjowała postępowanie na drodze cywilnoprawnej, składając do Sądu Rejonowego Warszawa Śródmieście zawezwanie Skarbu Państwa do próby ugodowej na kwotę 626 406 tysięcy złotych. Do zawarcia ugody nie doszło, gdyż na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2012 roku sygnatura akt VI Co 311/12 przedstawiciele Skarbu Państwa nie zgodzili się na ugodę.

Równoległe, oczekując na wyniki postępowań podatkowych w sprawie wcześniej złożonych wniosków o nadpłatę Spółka złożyła na piśmie w dniu 14 września 2012 roku w Izbie Celnej w Poznaniu dodatkowe wyjaśnienia w postaci wyników szczegółowej analizy ekonomicznej, której celem było wykazanie, czy Spółka poniosła uszczerbek związany z zapłatą podatku akcyzowego, do którego nie była zobowiązana. Spółka stoi na stanowisku, iż złożony dokument dotyczy wniosków nadpłatowych z całego okresu objętego postępowaniami, tj. styczeń 2006 – luty 2009 roku. Ostatecznie wszystkie wnioski trafiły na wokandy sądów WSA lub NSA. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania status postępowań jest następujący:

- 22 sprawy za okres styczeń 2006 – listopad 2007 roku (z wyłączeniem listopada 2006 roku) prowadzone były ponownie od początku przez Naczelnika UC, po tym jak sprawy wróciły z NSA. Spółka przedłożyła w nich miesięczne analizy ekonomiczne poniesienia uszczerbku. Po negatywnych decyzjach Naczelnika UC a potem Dyrektora IC zostały złożone do WSA w Poznaniu skargi. Rozprawy przed WSA w Poznaniu odbyły się w dniach 4 i 18 listopada 2015 roku. We wszystkich sprawach zapadły wyroki negatywne dla Spółki. W lutym 2016 roku Spółka złożyła skargi kasacyjne do NSA. Na rozprawach przeprowadzonych w dniach 10 i 11 kwietnia 2018 roku NSA oddalił skargi kasacyjne Spółki w ww. 22 sprawach.
- 14 postępowań za okres grudzień 2007 – luty 2009 roku (z wyłączeniem lipca 2008 roku) w dniu 26 stycznia 2017 roku odbyły się rozprawy przed WSA w Poznaniu. We wszystkich sprawach oddalono skargi Spółki na decyzje IC w Poznaniu. Spółka złożyła do WSA wnioski o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroków, które otrzymała w dniu 7 marca 2017 roku. Spółka po analizie uzasadnień do wyroków w dniu 6 kwietnia 2017 roku złożyła 14 skarg kasacyjnych do NSA. Obecnie Spółka oczekuje na wyznaczenie terminów rozpraw przed NSA.
- postępowanie za listopad 2006 roku zostało zakończone negatywnym wynikiem NSA z dnia 8 grudnia 2011 roku.

- postępowanie za lipiec 2008 roku doczekało się rozpoznania skargi kasacyjnej przez NSA. Na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 roku NSA oddalił skargę kasacyjną Spółki i wskazał, że w pełni podziela stanowisko zajęte przez WSA w Poznaniu w wyroku, od którego została złożona skarga kasacyjna.

Niezależnie od powyższego postępowania ZE PAK SA złożyła skargę na działanie polskich organów do Komisji Europejskiej (dalej: KE) w trybie art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W wydanej opinii KE, może zobligować polskie organy podatkowe do wydania korzystnego dla ZE PAK SA rozstrzygnięcia. W dniu 21 marca 2017 roku do ZE PAK SA dotarł "preclosure letter" z KE, w którym to piśmie wstępnie odmówiono słuszności stanowisku ZE PAK SA, dając jednocześnie prawo do ponownego wypowiedzenia się w sprawie, z czego ZE PAK SA skorzystała. W dniu 9 czerwca 2017 roku do KE ponownie zostało wysłane pismo podsumowujące argumentację ZE PAK SA w kwestii zwrotu nadpłaconej akcyzy. Aktualnie ZE PAK SA oczekuje na zajęcie przez KE ostatecznego stanowiska w opisywanej sprawie.

W przypadku Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. postępowanie za wszystkie okresy (jedna sprawa), po negatywnej dla spółki Decyzji Dyrektora IC, trafiło na wokandę WSA. Wspomniana spółka nie dysponuje analizami porównawczymi poniesienia uszczerbku. Dnia 4 listopada 2015 roku w WSA w Poznaniu odbyła się rozprawa. Dnia 18 listopada 2015 roku został ogłoszony negatywny wyrok, od którego spółka w dniu 8 lutego 2016 roku złożyła skargę kasacyjną do NSA. NSA oddalił skargę kasacyjną Spółki na rozprawie przeprowadzonej w dniu 11 kwietnia 2018 roku.

Postępowanie w sprawie decyzji środowiskowej wydanej na rzecz PAK KWB Konin SA dotyczącej złoża węgla brunatnego w Tomislawicach

PAK KWB Konin SA jest stroną postępowań administracyjnych dotyczących decyzji środowiskowej związanej ze złożem węgla brunatnego w Tomislawicach. W dniu 7 sierpnia 2007 roku wójt gminy Wierzbinek wydał decyzję środowiskową dotyczącą odkrywki węgla brunatnego. W dniu 5 grudnia 2008 roku decyzja ta została zaskarżona przez dziewięć osób fizycznych wspieranych przez fundację Greenpeace z powodu rzekomego rażącego naruszenia przepisów prawa. W dniu 25 marca 2009 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło uchylenia decyzji środowiskowej. Powodowie złożyli wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. W dniu 4 maja 2009 roku, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, Samorządowe Kolegium Odwoławcze podtrzymało swoje wcześniejsze orzeczenie. Powodowie po raz kolejny złożyli odwołanie od decyzji środowiskowej. W dniu 5 maja 2010 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu orzekł, iż decyzja środowiskowa, na podstawie której została udzielona koncesja na wydobycie węgla brunatnego ze złoża Tomislawice, w rażący sposób narusza przepisy prawa. PAK KWB Konin SA i Samorządowe Kolegium Odwoławcze złożyły odwołanie od tego wyroku. W dniu 21 marca 2012 roku Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W dniu 6 listopada 2012 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu ogłosił wyrok uchylający decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbinek związanej z eksploatacją przez PAK KWB Konin SA odkrywki węgla brunatnego Tomislawice. W dniu 7 stycznia 2013 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną od opisywanego wyroku.

Po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 października 2014 roku Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną PAK KWB Konin SA od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku uchylającego decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Koninie z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbinek związanej z eksploatacją odkrywki węgla brunatnego Tomislawice.

Oddalenie skargi kasacyjnej PAK KWB Konin SA oznacza, że wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku stał się prawomocny, a sprawa dotycząca stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wróciła ponownie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. W dniu 18 stycznia 2019 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Koninie wydało decyzję odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbinek związanej z eksploatacją odkrywki węgla brunatnego Tomislawice.

Decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Koninie oznacza tym samym, że decyzja środowiskowa wydana przez Wójta Gminy Wierzbinek cały czas pozostaje w obrocie prawnym. Decyzja nie jest ostateczna. Stronom przysługuje prawo złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Koninie.

Postępowanie w sprawie decyzji środowiskowej dotyczącej złoża węgla brunatnego w Ościsławie

W dniu 13 marca 2017 roku PAK KWB Konin SA otrzymała decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu („RDOŚ w Poznaniu”) z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającą określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo”. Decyzja RDOŚ w Poznaniu nie miała charakteru ostatecznej. PAK KWB Konin SA złożyła od wydanej decyzji stosowne

odwołanie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (GDOŚ w Warszawie). W odwołaniu wniesiono o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w całości i określenie uwarunkowań środowiskowych dla realizacji ww. przedsięwzięcia. 30 listopada 2017 roku GDOŚ w Warszawie podjęła decyzję o uchyleniu w całości zaskarżonej przez PAK KWB Konin SA decyzji RDOŚ w Poznaniu z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającej określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościslowo” i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia przez RDOŚ w Poznaniu.

PAK KWB Konin SA pismem z dnia 18 grudnia 2017 roku wniosła sprzeciw od ww. decyzji GDOŚ w Warszawie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (WSA). W ocenie PAK KWB Konin S.A. istniały podstawy do wydania przez GDOŚ w Warszawie orzeczenia reformatoryjnego, czyli zmiany zaskarżonej decyzji RDOŚ w Poznaniu i merytorycznego rozstrzygnięcia w tej sprawie, a nie skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia. Również uczestnik postępowania przeciwny budowie odkrywki Ościslowo wniósł sprzeciw do WSA od decyzji GDOŚ w Warszawie. Oba sprzeciwy zostały oddalone przez WSA. Wyrok zapadł 1 marca 2018. Dnia 12 kwietnia 2018 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie od wyroku WSA w Warszawie z dnia 1 marca 2018 roku. Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 25 września 2018 roku uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie. WSA wyrokiem z dnia 18 października 2018 roku uchylił zaskarżoną decyzję z 30 listopada 2017 roku wydaną przez GDOŚ w Warszawie. Obecnie sprawa jest ponownie rozpatrywana przez GDOŚ w Warszawie a ogłoszony termin załatwienie sprawy wyznaczono na 17 maja 2019 roku.

Postępowanie w sprawie wydania decyzji środowiskowej zostało wszczęte 16 września 2015 roku.

Pozostałe sprawy sądowe zostały opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy w punkcie 34.2.

12.2. Istotne osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju

W ramach utworzonego konsorcjum Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wspólnie z firmą SBB ENERGY SA kontynuowały pilotażowy projekt badawczo-rozwojowy pod nazwą „Hybrydowe układy adsorpcyjne do redukcji emisji rtęci z zastosowaniem wysokoefektywnych komponentów polimerowych”. Celem projektu było opracowanie hybrydowej technologii redukcji emisji rtęci na bazie modułów polimerowych w połączeniu z innymi dostępnymi technologiami, w tym:

- dozowaniem węgla aktywowanego oraz innych sorbentów do spalin,
- podawaniem różnych soli do węgla,
- podawaniem dodatków do zawiesiny w absorberze w celu zapobiegania procesowi reemisji rtęci.

Założeniem badań było obniżenie emisji Hg do poziomu poniżej $7\mu\text{g}/\text{m}^3$ usr oraz redukcja emisji SO_2 poniżej $130\text{mg}/\text{m}^3$ usr.

Rezultaty badań dostarczą wiedzę odnośnie skuteczności poszczególnych technologii w zakresie redukcji emisji rtęci i SO_2 , co zostanie wykorzystane podczas podejmowaniu decyzji w wyborze technologii dla spełnienia wymagań konkluzji BAT.

12.3. Informacja o dokonaniu wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Zgodnie z oświadczeniem Rady Nadzorczej, wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dokonano zgodnie z przepisami, w tym dotyczącymi wyboru i procedury wyboru firmy audytorskiej. Firma audytorska oraz członkowie zespołu wykonującego badanie spełniają warunki do sporządzenia bezstronnego i niezależnego sprawozdania z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z obowiązującymi przepisami, standardami wykonywania zawodu i zasadami etyki zawodowej. Przestrzegane są obowiązujące przepisy związane z rotacją firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta oraz obowiązkowymi okresami karencji. Spółka posiada politykę w zakresie wyboru firmy audytorskiej oraz politykę w zakresie świadczenia na rzecz emitenta przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą audytorską lub członka jego sieci dodatkowych usług niebędących badaniem, w tym usług warunkowo zwolnionych z zakazu świadczenia przez firmę audytorską.

12.4. Informacje na temat badania sprawozdania finansowego

Firmą audytorską dokonującą badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest PricewaterhouseCoopers Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Audit sp.k. Umowa dotycząca badania

sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy została zawarta 28 sierpnia 2018 roku na okres 2 lat. Spółka po raz pierwszy korzysta z usług wybranej firmy audytorskiej.

W 2018 roku na rzecz Grupy nie były świadczone przez firmę audytorską badającą sprawozdania finansowe żadne inne usługi. W 2019 roku, do dnia publikacji sprawozdania, wykonywane były przez firmę audytorską uzgodnione procedury związane z weryfikacją wyliczenia kowenantów zapisanych w umowie kredytowej ZE PAK SA.

Informacja na temat wynagrodzenia firmy audytorskiej została przedstawiona w punkcie 38 skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za 2018 rok.

12.5. Prognozy finansowe

Grupa Kapitałowa nie publikowała prognoz finansowych dotyczących 2018 roku i nie będzie przedstawiać również prognozy na 2019 rok.

Konin, dnia 30 kwietnia 2019 roku

Henryk Sobierajski
Członek Rady Nadzorczej ZE PAK
S.A. delegowany do czasowego
wykonywania czynności Prezesa
Zarządu

Zygmunt Artwik
Wiceprezes Zarządu

Paweł Markowski
Wiceprezes Zarządu